

II. TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Türkiye'nin PKK Terörizmiyle
Mücadelesi (1984-2024)

7 Mayıs 2024 | ÇORUM

HİTİT
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

“Türkiye’nin PKK Terörizmiyle Mücadelesi
(1984-2024)”

Haziran 2024

BİLDİRİ ÖZET / TAM METİN KİTABI

HİTİT ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Hitit Üniversitesi Üçtutlar Mah. Kuzey Kampüsü Çevre Yolu Bulvarı 19030 Çorum | TÜRKİYE

<https://yayin.hitit.edu.tr> | publisher@hitit.edu.tr

Yayınevi Sertifika No: 49188

ROR ID: <https://ror.org/01x8m3269>

ISNI: <https://isni.org/isni/000000040369655X>

Kitap Adı

İkinci Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Kongresi

“Türkiye’nin PKK Terörizmiyle Mücadelesi (1984-2024)” Bildiri **Özet** / Tam Metin Kitabı

Editör

Dr. Burak GÜNEŞ

ISBN

978-605-5244-36-1

Yayın Türü

e-Kitap

Yayın Tarihi | Publication Date

Temmuz 2024

Yayın Yeri

Çorum | TÜRKİYE

Yayın Dili

Türkçe

Yayın Koordinatörü

Dr. Hüseyin Taha TOPALOĞLU

Bu bildiri kitabının her hakkı saklıdır. Bu yayının tümü veya hiçbir bölümü önceden izin alınmaksızın çoğaltılamaz, basılıp yayınlanamaz, kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Bu yayında yer alan bildirimlerde öne sürülen her türlü görüş ve sorumluluk yazarlarına aittir.

© CC BY-NC 4.0

ÖNSÖZ

PKK Terör Örgütünün 1984'te gerçekleştirdiği ilk organize terör saldırısının üzerinden 40 yıl geçti. Bu süre zarfında örgüt Türkiye, Irak, Suriye, İran'ın yanı sıra Avrupa ve Orta Doğu'da terör yapıları oluşturdu. Bir yandan uyuşturucu ticaretinin bir parçası haline gelirken diğer yandan başka örgütlere ve zaman zaman devletlere taşeronluk yapan bir hale büründü. Örgüt ilk kurulduğu dönemden günümüze defalarca yöntem, taktik ve strateji değiştirdi. Hatta örgütün ilk çıktığı dönemdeki ideolojik yönelimleriyle günümüzdeki iddiaları arasında bile farklılıklar meydana geldi.

40 yıllık süre içinde öncelikle Türkiye'de onlarca kanlı terör eylemi gerçekleştiren PKK'yla mücadele değişim ve dönüşüm geçirmiştir. İlk yıllarda karşılaşılan sorunların üstesinden gelinmesi için atılan adımlar süreç içinde meyvelerini verse de örgütün dönüşümüyle birlikte yeni tehditler ortaya çıkmıştır. Terörizmle mücadelenin dinamik doğası sürekli öğrenmeyi ve uyum sağlamayı gerektirdiğinden güvenlik güçlerinin de değişen dünyaya uyum sağlaması gerekmiştir.

Terörizm Çalışmaları dünyada görece olarak yeni gelişen bir çalışma alanıdır. Siyaset Bilimi, Uluslararası İlişkiler, Psikoloji, Askeri Bilimler başta olmak üzere pek çok alandan etkilenen bu yeni çalışma alanı Türkiye'de de gelişmeye devam etmektedir. Fakat bu gelişim sürecindeki ilerlemeye rağmen akademik alandaki çalışmaların hala istenilen seviyede olduğunu söylemek güçtür. Örneğin PKK üzerine yazılan toplam doktora tez sayısı 23'tür. Akademik çalışmaların terörizmle mücadeleye verdiği destek dikkate alındığında bir terör örgütünün doğasını anlamak ve dünyadaki terörle mücadele örneklerini incelemek için yapılan çalışmaların değeri daha net anlaşılmaktadır. İşte biz de Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi - TERAM ve Hitit Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü olarak bu yaklaşımdan hareketle Türkiye'nin PKK Terörizmiyle Mücadelesi (1984-2024) başlıklı Kongre'yi düzenledik.

Kongremizin temel amacı PKK terör örgütüne odaklanarak Türkiye'deki terörizm olgusunu ve Türkiye'nin terörizmle mücadelesini akademik olarak incelemektir. Kongre çerçevesinde akademisyenler, araştırmacılar, düşünce kuruluşu çalışanları, sivil toplum örgütü üyeleri ve kamu kuruluşu mensuplarını bir araya getirmek; Türkiye'de terörizm ve terörizmle mücadele konularında farkındalık oluşturmak ve konuyla ilgilenenlerin görüşlerini paylaşabilmelerini sağlamak ve Türkiye'nin terörizmle mücadelesi konusunda ortak akılla çözüm üretilebilmesine katkıda bulunmak hedeflenmiştir.

Kongre'de 1984'ten 2024'e PKK terör örgütünün değişimi ve dönüşümü, radikalleşme bağlamında PKK terör örgütü ve radikalleşme ile mücadele, PKK terörizminin uluslararası

boyutu, PKK terörizminin finansal ve propaganda boyutları ile terör örgütü PKK ile mücadele konuları, PKK terörizminin dünü, bugünü ve geleceğine yönelik tartışmalar çerçevesinde ele alınmıştır.

Prof. Dr. Serhat Ahmet ERKMEN
TERAM Başkanışmanı

ORGANİZASYON KOMİTESİ

Kongre Düzenleme Kurulu

(Soyadı sırasına göre)

Erol BURAL

Dr. Nail ELHAN

Prof.Dr. Serhat ERKMEN

Dr.Öğr.Üyesi Burak GÜNEŞ

Dr. Yasemin KARADAĞ AVCI

Doç. Dr. Sami KIRAZ

Doç. Dr. Mustafa Onur TETİK

Kongre Bilim Kurulu

(Soyadı sırasına göre)

Prof. Dr. Deniz Ülke ARIBOĞAN, Doğuş Üniversitesi

Prof. Dr. Hüseyin BAĞCI, ODTÜ

Prof. Dr. Cenker Korhan DEMİR, Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Prof. Dr. Hilmi DEMİR, TEPAV

Prof. Dr. Uğur GÜNGÖR, Başkent Üniversitesi

Doç. Dr. Nihat Ali ÖZCAN, TOBB ETÜ

Doç. Dr. Fatma Anıl ÖZTOP, Kocaeli Üniversitesi

Doç. Dr. Burak TANGÖR, Hacettepe Üniversitesi

Prof. Dr. Özlem TÜR, ODTÜ

Prof. Dr. Haldun YALÇINKAYA, TOBB ETÜ

Kongre Asistanları

Hatice VAROL DAĞDELEN

Arş.Gör. Abdullah PEKEL

KONGRE PROGRAMI

7-8 MAYIS 2024

7 Mayıs 2024 Salı

10.00-10.30

AÇILIŞ TÖRENİ VE PROTOKOL KONUŞMALARI

7 Mayıs 2024 Salı

10.30-12.00

AÇILIŞ OTURUMU:

TÜRKİYE’NİN PKK TERÖRİZMİYLE MÜCADELESİ (1984-2024)

ETHEM ERKOÇ KONFERANS SALONU

Büyükelçi Fatma
Ceren YAZGAN

Dışişleri Bakanlığı

Güvenlik Diplomasisi ve Terörizmle Mücadelede
Uluslararası İşbirliğinin Turnusol Kağıdı: PKK

Doç. Dr. Nihat Ali
ÖZCAN

TOBB ETÜ

PKK ile Mücadelenin Dönüşümü ve Politik Kaos

Prof. Dr. Haldun
YALÇINKAYA

TOBB ETÜ

Geçmişten Geleceğe Terörle Mücadelede
Kavramsallaştırma ve PKK Örneği

Prof. Dr. Serhat
ERKMEN

TERAM

Türk Akademisinde PKK Terör Örgütüne Yönelik
Akademik Çalışmaların Durumu

Doç. Dr. Sami KİRAZ

Moderatör
Hitit Üniversitesi

7 Mayıs 2024 Salı

13.30 – 14.30

1. OTURUM

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Mustafa Onur TETİK

ETHEM ERKOÇ KONFERANS SALONU

Yazarlar	Kurum	Bildiri Başlığı
Dr. Kübra Betül BİÇEN GÖREN	Polis Akademisi	PKK'nın Militan Devşirme Stratejileri: Yöntemler ve Süreçler
Dr. Hatice SURURİ	Gebze Teknik Üniversitesi	Değişen Güvenlik Paradigması Bağlamında Hibrit Tehditler, Dijital Propaganda ve PKK/KCK'nın Yeni Medya Stratejisi
Arş. Gör. Dr. Birce BEŞGÜL	Polis Akademisi	EGM'nin PKK ile Mücadele Stratejisi: Geleneksel ve Modern Yaklaşımlar
Hatice VAROL DAĞDELEN (Doktora Öğrencisi)	TERAM	Suriye İç Savaşı'nın Bir Yansıması Olarak PKK-Radikal Sol Terör Örgütleri: HBDH Örneği

7 Mayıs 2024 Salı

15.00 – 16.00

2. OTURUM

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Sami KİRAZ

ETHEM ERKOÇ KONFERANS SALONU

Yazarlar	Kurum	Bildiri Başlığı
Dr. İlkut Taha TASLI	Diplomasi ve Strateji Dergisi	Mahmur Kampı: Tarihi, İşlevi ve Geleceği
Yasin YILDIZ (Doktora Öğrencisi)	Polis Akademisi	PKK/KCK Terör Örgütünün Yeni Saldırı Taktiği: Hava Araçları Kullanımı
Halil ÜLKER	Bağımsız Araştırmacı	ABD İstihbarat Raporlarında PKK (1958-1993)

8 Mayıs 2024 Çarşamba

10.00 – 11.30

1. ÇEVİRİMİÇİ OTURUM

Oturum Başkanı: Dr. Merve ÖNENLİ GÜVEN

Yazarlar	Kurum	Bildiri Başlığı
Dr. Mehmet Tuğtigin ŞEN	Bağımsız Araştırmacı	Asimetrik Savaş
Dr. Veysel BABAHAÑOĞLU	Düzce Üniversitesi	ABD ile Türkiye Arasında Fırat'ın Doğusu ve PKK: İş Birliği ve Çatışma Dinamikleri
Arş.Gör. Dr. Sami Orçun ERSAY	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1984 Saldırıları ve Güvenlikçi Paradigmanın Doğuşu: "İzâle-i Şekâvet Kanunu"na Düşük Yoğunluklu Demokrasi Kuramı Üzerinden Bakmak
Dr. Merve ÖNENLİ GÜVEN	Milli İstihbarat Akademisi	PKK ile Mücadelede Radikalleşmeden Dönüş Aracı Olarak İkna Süreçleri
Dr. Alper GÜNEŞ	Milli Savunma Üniversitesi	Türkiye'nin Terörizmle Mücadelesinde Stratejik, Taktik ve Operasyonel Boyutlarıyla İstihbaratın Rolü ve Önemi: PKK Örneğinin Analizi

8 Mayıs 2024 Çarşamba

12.00 – 13.30

2. ÇEVİRİMİÇİ OTURUM

Oturum Başkanı: Prof. Dr. A. İnci SÖKMEN ALACA

Yazarlar	Kurum	Bildiri Başlığı
Doç. Dr. Ahmet GÜVEN Zafer YILMAZ (Yüksek Lisans Öğrencisi)	Bandırma Onyedü Eylül Üniversitesi	PYD/YPG Terör Devletçiliğinin Kültürel İnşasında Anıtlar
Prof. Dr. A. İnci SÖKMEN ALACA	İstanbul Arel Üniversitesi	PKK Terör Örgütünün İdeolojisiyle Mücadele Modeli
Orhun Ege CANSARAN (Doktora Öğrencisi) Aybüke AYDIN CANSARAN (Yüksek Lisans Öğrencisi)	University of Kent Nottingham Trent University	Terörün Siyasi Kanadı ile Mücadelede Stratejik İletişim
Öğr.Gör. Fatih ERARSLAN	Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	PKK ile Meskûn Mahalde Mücadeleden Alınması Gereken Dersler

Nihan ATILA

Global Savunma
Dergisi

Terör Örgütlerinin Yeni Ortamına Bir
Örnek: Dijital Dünyada PKK Terör Örgütünü
Çökertmek

8 Mayıs 2024 Çarşamba

14.00 – 15.30

3. ÇEVİRİMİÇİ OTURUM

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Merve SEREN YEŞİLTAS

Yazarlar	Kurum	Bildiri Başlığı
Doç. Dr. Merve SEREN YEŞİLTAS	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	PKK ile Mücadelede Türk Savunma Sanayisinin Değişen Rolü
Dr. Hakkı Bahadır ÖZTÜRK	Milli Savuma Üniversitesi	Kapsayıcı Yaklaşım Üzerinden Türkiye'nin PKK Terörizmiyle Mücadelesine Holistik Bakış
Mine AYDIN (Yüksek Lisans Öğrencisi)	Bursa Uludağ Üniversitesi	Terörizmle Mücadelede İstihbaratın Önemi: MİT'in Sınırötesi Operasyonları
Doç. Dr.Gökmen KILIÇOĞLU	Düzce Üniversitesi	Terörle Farklı Bir Cepheden Mücadele: Kamu Diplomasisi

8 Mayıs 2024 Çarşamba

16.00 – 17.30

4. ÇEVİRİMİÇİ OTURUM

Oturum Başkanı: Dr. Ceyhun ÇİÇEKÇİ

Yazarlar	Kurum	Bildiri Başlığı
Dr. Ceyhun ÇİÇEKÇİ	Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi	Türkiye'nin PKK Terörizmiyle Mücadelesinde İsrail'in Konumu
Aziz ARMUTLU (Doktora Öğrencisi)	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Dönüşüm Sürecinde PKK: 1980'den Günümüze Kadar Geçirdiği Aşamalar
Dr. Özdemir AKBAL	Trakya Üniversitesi	ABD ve Rusya Federasyonu'nun Terörizm Politikası: Bölücü Terör Örgütü ve Suriye Uzantısı Örneği
Ebrar ŞEBİN (Doktora Öğrencisi)	Sakarya Üniversitesi	Bölgesel Güvenlik Kompleksi Teorisi Bağlamında Türkiye'nin Irak'a Yönelik Güncellenen PKK Stratejisi

8 Mayıs 2024 Çarşamba

18.00 – 19.30

5. ÇEVİRİMİÇİ OTURUM

Oturum Başkanı: Erol Başaran BURAL

Yazarlar	Kurum	Bildiri Başlığı
Erol Başaran BURAL	TERAM	PKK Terör Örgütünün Sosyal Medya Propagandası
Doç. Dr. Fatma Anıl ÖZTOP	Kocaeli Üniversitesi	PKK'ya Katılan Kadınları Motive Eden Faktörler: Eleştirel Bir Yaklaşım
Doç. Dr. Serkan KEKEVİ	Düzce Üniversitesi	Jineoloji: Sahte Bir Kadınlık Anlatısı ve Kadınlığı Teröre Tahvil Etmek
Öğr. Gor. Bora İYİAT	Amasya Üniversitesi	3. Dalga Terörizm Perspektifinden PKK'da Kadın İmgesi ve Kadın Teröristler

8 Mayıs 2024 Çarşamba

20.00 – 21.30

6. ÇEVİRİMİÇİ OTURUM

Oturum Başkanı: Dr. Öğr.Üyesi Yakup ŞAHİN

Yazarlar	Kurum	Bildiri Başlığı
Dr. Öğr.Üyesi Yakup ŞAHİN	Mersin Üniversitesi	Terörle Mücadeleye Başka Bir Açıdan Bakış: “Çözüm Süreci”
Arş. Gör. Fatih TEKİN Kemal ASILTÜRK	İnönü Üniversitesi	Çözüm Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Neden ve Nasıl Başladı ve Bitti?
Rukiye Sümeyye ŞAHİN (Yüksek Lisans Öğrencisi) Bekir AYDENİZ (Yüksek Lisans Öğrencisi)	Uludağ Üniversitesi Yıldız Teknik Üniversitesi	Pençe Operasyonlarının Güvenlikleştirme Bağlamında Türkiye'nin Bölgesel Dış Politikasına Etkisinin İncelenmesi
Av. Ali Hazer DENİZ	TERAM	Teröristin Psikolojisi: PKK Örnek Olay İncelemesi

PKK'nın Militan Devşirme Stratejileri: Yöntemler ve Süreçler

Kübra Betül BİÇEN GÖREN

Dr. Öğretim Üyesi
Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü
Uluslararası Güvenlik Ana Bilim Dalı
betulbicen@hotmail.com

Özet

Bu çalışmada, PKK'nın militan devşirme süreçlerini ve bu süreçlerin önemini açıklamak amaçlanmaktadır. Son dönemde PKK'nın militanları nasıl devşirdiği, bu örgütün yapısal ve ideolojik gücüne etkileri anlatılmaktadır. PKK'nın militan devşirme süreci, örgütün varlığını sürdürmesi ve terör eylemlerini gerçekleştirilmesi açısından önemlidir. Militan devşirme süreci, terörizmin yayılmasında ve bölgesel istikrarsızlığın artmasında önemli bir role sahiptir. Bu süreci PKK'nın militan devşirme stratejilerini 2000'lerin sonundan günümüze kadar olan süreci kapsamaktadır. Bu dönemde, özellikle Suriye iç savaşının etkisiyle sınırların ötesinden gelen militanların örgüte katılımında artış yaşandı. İnternet ve sosyal medyanın etkisiyle propaganda ve rekrutman faaliyetleri dijital platformlara kaydı. Çalışma, PKK'nın çevresel koşullar, ideolojik öncelikler ve hedeflerine göre militan devşirme stratejilerinin nasıl değiştiğini yansıtmayı amaçlamaktadır. PKK'nın militan devşirme yöntemleri de çeşitlidir. Bu yöntemler arasında propaganda, ideolojik beyin yıkama, sosyal baskı, ekonomik teşvikler ve gençlerin kırılganlıklarından yararlanma gibi unsurlar bulunmaktadır. Özellikle Kürt gençleri arasında umutsuzluğu ve öfkeyi körükleyerek, onları örgütün ideolojisine çekmeye çalışılmaktadır. PKK'nın militan devşirme süreçlerini önleyebilmek adına örgütün faaliyet gösterdiği alanlardaki güvenlik önlemleri, devletlerin karşı-terörizm politikaları ve toplumsal direnç gibi faktörler, devşirme sürecini engellemek için başvurulan yöntemlerdendir. Ayrıca, örgütün kendisi içindeki çatışmalar, liderlik değişimleri ve dış müdahaleler de devşirme sürecini etkilemektedir. PKK'nın militan devşirme süreçleri, örgütün varlığını sürdürmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Ancak, devlet ve toplum militan devşirme süreçlerine karşı etkili stratejiler geliştirmeli ve örgütün gençleri etkileme çabalarına karşı direnç göstermelidir. Bu çalışma, PKK'nın militan devşirme süreçlerini anlamak ve bu süreçlerle başa çıkmak için bir temel sağlamaya yöneliktir. Bu süreçlerin anlaşılması, terörizmle mücadelede daha etkili stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunmak amaçlanmaktadır.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Anahtar Kelimeler: PKK, Militan Devşirme Yöntemleri, Karşı Terörizm Politikaları, Propaganda, Radikalleşme, Terörizmle Mücadele

Değişen Güvenlik Paradigması Bağlamında Hibrit Tehditler, Dijital Propaganda ve PKK/KCK'nın Yeni Medya Stratejisi

Hatice SÜRURI

Dr.

Gebze Teknik Üniversitesi Teknopark
haticesururi@gmail.com

Özet

Uluslararası arenada, Soğuk Savaşın sona ermesi, devletlerin güvenlik algılarını önemli ölçüde dönüştürmüştür. Birey, toplum ve devlet ekseninde yaşanan değişimler, küreselleşme, iklim değişikliği, uluslararası göç hareketlilikleri, çevresel faktörler, sosyo-politik ve konjonktürel dalgalanmalar, salgın hastalıklar, iletişim ağlarının hızlı dönüşümü ve internet teknolojilerinin gelişmesi, günümüz güvenlik ortamında konvansiyonel çatışma alanlarına ek olarak asimetrik (hibrit) tehdit unsurları ve siber alanın devreye girmesine alan açmıştır. Russel W. Glenn hibrit tehdidi; siyasi, askeri ve sosyo-ekonomik enformasyon araçları ile devlet dışı silahlı örgütlenmelerin gayri nizami terör saldırıları ve siber alandaki yıkıcı operasyonları olarak ifade etmiştir. Bu çerçevede hibrit tehditler, lokal, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde devletlere zarar vermek ve istikrarı bozmak amacıyla bilgi hareketi, siber saldırılar, ekonomik casusluk ve paramiliter unsurlar aracılığıyla yapılan eylemlerdir. Siber alan ve yeni medya, devlet altı örgütlenmeler ve devlet dışı aktörler tarafından stratejik, taktik ve propaganda amaçlı kullanılarak bireyler, toplumlar ve devletler için tehdit unsuru oluşturabilmektedir. Terör örgütleri terör propagandalarını yeni medya aracılığıyla sağlamakta ve dijital alanı meşruiyet, radikalleşme, propaganda, eleman temini, psikolojik savaş, imaj tasarımı ve eylemsel faaliyetleri için kullanabilmektedir. PKK terör örgütü, kuruluşundan itibaren çok katmanlı bir örgüt olarak yapılanmıştır. PKK, Marksist- Leninist ve etnik ayrılıkçı örgütlenmesi ile ulusal ve uluslararası arenada çeşitli ideolojik organizasyon ve kurumlardan da destek görmüştür. Örgüt, son yıllarda özellikle Suriye kolu PYD aracılığıyla silah kapasitesini arttırarak konvansiyonel kabiliyetlerini ve stratejisini de güçlendirmekte, enformasyon savaşları ve kara propaganda taktikleri ile ulusal ve uluslararası arenada algı yönetimine başvurarak uluslararası kamuoyunu yönlendirmeye çalışmaktadır. Örgüt aynı zamanda bilgi teknolojilerini ve dijital alanı çıkar amaçlı kullanarak hedefte devlet kurumlarının olduğu siber saldırılar düzenlemektedir. Dijital alanda çeşitli provakasyonlarla kitleleri manipüle

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

ederek eylemselliğini de arttırmaya çalışan PKK terör örgütü diğer bir taraftan siber alanı araçsallaştırarak örgütün meşruiyetini idame ettirme amacı gütmektedir. İnternet teknolojilerinin alanın gelişmesi ve yeni medyanın propaganda amaçlı kullanımı ile var olan dönüşümden yola çıkarak internet ve yeni medyanın kullanımı terör örgütlerinin hareket alanını da genişleten bir unsur olmuştur. Bu bağlamda çalışmada terör örgütlerinin dijital alandaki propaganda faaliyetleri, stratejileri ve nihai sonuçları üzerine genel bir çerçeve oluşturularak, PKK terör örgütünün siber evrendeki propaganda (kara propaganda) unsurları ve iletişim stratejisi detaylı olarak açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, Hibrit Tehditler, Propaganda, Dijital Terör, PKK, Yeni Medya

EGM'nin PKK ile Mücadele Stratejisi: Geleneksel ve Modern Yaklaşımlar

Birce Beşgül

Dr. Arş.Gör.

Polis Akademisi İç Güvenlik Fakültesi

Uluslararası İlişkiler Bölümü

bircebesgul@gmail.com

Özet

Türkiye'de Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), PKK terör örgütüyle mücadele etmek amacıyla hem tarihsel hem de güncel tedbirleri uygulamaya koymuştur. Bu çalışma, EGM'nin PKK tehdidine karşı uyguladığı geleneksel ve yenilikçi mücadele yöntemlerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. EGM geleneksel olarak PKK faaliyetlerini izleme, istihbarat toplama, hedefe yönelik operasyonlar yürütme ve sınır güvenliğini sağlama gibi klasik karşı tedbirleri kullanmıştır. Bu yöntemlerin PKK operasyonlarını engellemede ve örgütün lojistik destek ağlarını bozmada etkili olduğu kanıtlanmıştır. Ancak, PKK'nın değişen taktiklerini ve terörizmin dinamiklerini dikkate alan EGM, modern teknoloji ve stratejik yöntemler kullanmak suretiyle terörle mücadele kabiliyetlerini güçlendirmiştir. Bu yeni yaklaşım gelişmiş gÖzetleme sistemlerini, siber istihbarat toplama yöntemlerini ve uluslararası işbirliği mekanizmalarını içermektedir. Sonuç olarak gerek geleneksel gerekse yeni yöntemlerin kullanımıyla PKK'nın giderek daha karmaşık hale gelen tehditlerine karşı daha etkin bir yanıt verilebilmektedir. Bu çalışma, PKK tehdidiyle mücadele yöntemlerini kapsamlı bir şekilde incelemek amacıyla geleneksel ve yenilikçi yaklaşımların entegrasyonunu vurgulayarak, EGM'nin terörle mücadele stratejilerinin gelişimini incelemektedir. Çalışma, modern teknoloji ve stratejik yöntemlerin kullanılması yoluyla 2010-2023 döneminde hem geleneksel hem de güncel terörle mücadele tedbirlerini kullanan EGM'nin etkinliğini analiz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: EGM, PKK, Terörle Mücadele, Terörle Mücadele Yöntemleri, Modern Yaklaşımlar.

Suriye İç Savaşı'nın Bir Yansıması Olarak PKK- Radikal Sol Terör Örgütleri: HBDH Örneği

Hatice VAROL DAĞDELEN

Doktora Öğrencisi
Milli Savunma Üniversitesi
hvarol28@gmail.com

Özet

Türkiye'de radikal sol terörizmin kökenlerini ve PKK ile olan ilişkilerini anlamak bugünkü faaliyetleri anlamlandırmak açısından hayati niteliğe sahiptir. O nedenle sorulacak ilk soru radikal solu oluşturan fikirlerin ne zaman ve nasıl bu coğrafyaya geldiği olmalıdır. Eğer bir başlangıç noktası belirtmek gerekirse radikal sol fikirlerin doğuşunu Osmanlı Devleti dönemine kadar götürmek mümkündür. Anadolu coğrafyasında kendisine yer bulan bu fikirler başta mevcut yönetimi destekler nitelikler sergilemiş olsalar da sonradan gerek ülke içinde gerekse uluslararası alanda yaşanan gelişmelerin etkisi ile radikal şiddeti benimser hale bürünür. Bugün aktif olarak faaliyetlerine devam eden radikal sol örgütlerin Suriye'ye geçişleri ve PKK ile ilişki kurmalarının temelinde hangi ideolojileri benimsedikleri, hangi kısımlarda birbirlerinden ayrıldıkları, örgütlenme modelleri, eylem kapasiteleri ve tarihsel süreçlerinin kapsamını anlatmak önemlidir. Bu nedenle çalışmada ilk olarak radikal sol örgütlerin kökenlerine değinilecek, ikinci kısımda ise Suriye İç Savaşı'nın radikal sol örgütler üzerinde yarattığı etkiler ve PKK faktörüne değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Suriye İç Savaşı, Terörizm, PKK, Radikal Sol Terör Örgütleri, HBDH.

Mahmur Kampı: Tarihi, İşlevi ve Geleceği

İlkut Taha TASLI

Dr.

Diplomasi ve Strateji Dergisi (DSJOURNAL) Baş Editörü

ilkuttt@hotmail.com

Özet

Mahmur kampı, hali hazırda PKK hâkimiyeti altındaki bir barınma alanıdır. Kampta, yaklaşık on beş bin kişi yaşamaktadır. Bu kitle, 80'lerin sonu ve 90'ların ilk yarısında örgütün koordinesinde Türkiye'den Irak'a göçürülen Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarıdır. Burada "örgütün koordinesi" hususu önemlidir. Bir başka ifadeyle tasarlanmış bir göç süreci söz konusudur. Örgütün "göç sürecindeki rolü"nü gösteren pek çok kanıt bulunmaktadır. Bunlardan en önemlisi ise Murat Karayılan'ın 1994 yılındaki "çağrı" mektubudur. Terör örgütü, Irak'a taşıdığı bu kitle vasıtasıyla uluslararası hukuktaki hassas bir tema olan mültecilik mekanizmasını araçsallaştırmaktadır. Politik-stratejik düzlemde; "Türkiye'de bir savaş olduğu, bu savaşa 'siyasi' bir çözüm bulunması gerektiği, PKK'nın Kürtleri koruyan ve temsil eden meşru bir örgüt olduğu" tezlerini uluslararasılaştırmak maksatlarıyla, örgüt Mahmur kampını araçsallaştırmaktadır. Bölgesel bağlamda; Irak'ın kuzeyinde kent merkezlerine nüfuz etme çabası, kendi kontrolünde bir kentsel alan oluşturma girişimi, Kandil-Suriye arasında bir lojistik üs olarak kampı edinme, Türkiye'nin sınır ötesi askeri manevralarına karşı "canlı kalkan" planları gibi farklı bağlamlarda, örgüt Mahmur kampını araçsallaştırmaktadır. Bu bağlamda, bildiriye Mahmur kampının PKK tarafından tasarlanmış bir göç süreci sonucu oluşturulmuş güdümlü bir göçmen kampı olduğu savlanacaktır. Bir başka ifadeyle, Mahmur kampına giden sürecin, mülteciliği gerektiren bir gerilim değil PKK tarafından kurgulanmış siyasi ve demografik bir manevra olduğu detaylandırılacaktır. Ortaya çıkış dinamikleri örgütsel olan Mahmur kampı, örgütün uluslararası hukuku istismarının/kötüye kullanmasının/araçsallaştırmasının berrak bir örneği olarak varlığını sürdürmektedir. Kampın ortaya çıkışını ve işlevini anlamlandırdıktan sonra bugünkü durum ve geleceğine yönelik öngörüler yapılacaktır. Bazı kamp mensupları, Türkiye ile irtibatını devam ettirmektedir. Bu bağlamda vurgulanması gereken husus, Türkiye'nin Erbil Başkonsolosluğuna başvurarak nüfus tescillerini yaptıran kamp mensupları olduğudur. Buna ek olarak yıllar içerisinde kamptan ayrılarak/kaçarak Türkiye'ye dönüş yapan

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

çok sayıda aile olduğu bilinmektedir. Ayrıca -imkân sağlanması halinde-kamp sakinlerinde Irak kuzeyindeki bölgesel yönetimin farklı bölgelerinde yaşamak isteği de söz konusu olabilir (akrabalık ya da aşiret bağları bu tercihte etkili olabilir). Kamp sakinlerinin yaklaşık 30 yıldır yoğun bir PKK tahakkümü altında yaşadıkları, bu nedenle Türkiye'ye dönmelerinden ziyade Irak'ın farklı bölgelerinde yeniden iskân edilmelerinin olası olduğu mütalaa edilmektedir. Mahmur kampı, adeta bir "PKK ülkesi"dir. Kamptaki eğitim uygulamalarından cenaze işlemlerine hayatın her kademesi örgüt güdümündedir. Kamptaki hukuk, medya, eğitim, sivil toplum gibi alanları PKK şekillendirmektedir. Örgütsel çerçevede; Mahmur, adeta PKK'nın pilot yaşam alanı ya da idelojik-pratik laboratuvarı mahiyetindedir. Öyle ki Mahmur kampı temalı bazı açık kaynak ve sosyal medya paylaşımlarında "demokratik özerk Mahmur kampı" ya da "Mahmur'da Rojava'dan önce demokratik özerkliğin hayata geçirildiği" şeklinde iddia ve içerikler söz konusudur. Son söz olarak, Mahmur kampının PKK terör örgütü kontrolünde bir "mülteci" kampı olması, kampa BM tarafından tanınan mülteci statüsünün tartışılması için uygun bir zemin görünümündedir. Kampın PKK ile ilişkisinin akademik boyutta netleştirilmesi, kampın statüsünün tartışmaya açabilecek tartışmalara giden yolun taşlarından biridir. Bu bağlamda bildiri, bürokratik ve politik süreçlere katkı sağlamaya aday niteliği ile önemlidir.

Anahtar Kelimeler: PKK, Mahmur, Mülteci, Mülteciliğin Araçsallaştırılması, Kampın Geleceği.

PKK/KCK Terör Örgütünün Yeni Saldırı Taktiği: Hava Araçları Kullanımı

Yasin YILDIZ

Doktora Öğrencisi

Polis Akademisi Uluslararası Güvenlik Anabilim Dalı

yasinyildiz8278@gmail.com

Özet

İnsanoğlunun hayatını birçok alanda değiştiren teknolojik gelişmeler, terörle mücadele alanında da değişimlere neden olmaktadır. Teknolojik gelişmelerin etkileri, kullanıcıya ve kullanım amacına göre olumlu ve olumsuz olabilmektedir. Terörle mücadele eden devletler için olumlu etkilerinden bahsetmek mümkün iken aynı teknoloji, terör örgütlerinin elinde ulusal ve uluslararası güvenliği tehlikeye sokabilecek bir faktör haline gelmektedir. Terör örgütlerinin hava araçlarını saldırı yöntemi olarak kullanması, bu gerçeğin vücut bulmuş hali olup; 11 Eylül saldırıları da küresel ölçekte en büyük örneğini teşkil etmektedir. Bu kapsamda çalışmada PKK/KCK terör örgütünün yeni bir eylem biçimi olarak geliştirdiği hava araçlarını kullanması ele alınacaktır. PKK/KCK'nın hava araçları kullandığı eylemlerin münferit girişimler sonucu mu yoksa bir strateji çerçevesinde geliştirdiği yeni bir eylem türü mü olduğu hususu çalışmanın ana sorusunu oluşturmaktadır. Bu çalışma, PKK/KCK terör örgütünün geliştirdiği yeni bir eylem stratejisini ortaya koymasından önem arz etmektedir. Konunun görece yeni gelişen bir olgu olmasının da etkisiyle, daha önce yapılmış çalışma sayısının yok denecek kadar az oluşu da çalışmanın önemini artırmaktadır. Bilimsel araştırma yöntemlerinden nitel yöntemin bir türü olarak arşiv araştırması yapılmıştır. Suriye iç savaşının başladığı 2011 yılı ile günümüz arası araştırma dönemi olarak seçilmiştir. Bu amaçla resmi ve özel haber ajansları, gazeteler, kamu kurumlarının basın bültenleri taranarak PKK/KCK'nın hava araçları kullanarak gerçekleştirdikleri eylemler tespit edilmiştir. Kronolojik olarak tespit edilen eylemler hakkında eylemde kullanılan aracın türü, ne şekilde kullanıldığı, hedefin neresi olduğu ve hangi bölgeden geldiğine ilişkin veriler açık kaynaklar üzerinden tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler tablolaştırılarak analiz edilmek suretiyle çalışmanın hipotezleri test edilmiştir. Çalışmanın iki temel kısıtlılığı bulunmaktadır. İlki elde edilen verilerin bütünlüğü ikincisi doğruluğuna ilişkindir. Gerçekleşen bir eylemin açık kaynağa yansımamış olması eylem sayısı ve buna bağlı analizlerin eksik yapılmasına neden olabilecek bir durumdur. Benzer şekilde tespit edilen bir eylemin

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

detaylarına ilişkin verinin bulunamaması veri bütünlüğünü kısıtlayıcı bir durumdur. Bununla birlikte kullanılan patlayıcının ve hava aracının türü gibi verilerde açık kaynaklarda geçen bilginin doğru kabul edilmesi ve resmi bir kaynaktan teyit edilememesi de analizi sınırlandırmaktadır. Çalışmanın tüm kısıtlılıklarına rağmen Suriye iç savaşının başladığı yıl olan 2011 ile birden fazla hava aracı kullanılarak eş zamanlı yapılan ilk saldırının gerçekleştiği 2018 yılları arasında sadece iki eylemin olduğu, buna karşılık PKK'nın 2018-2024 yılları arasında açık kaynaklara göre 34 saldırı gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre PKK/KCK'nın doğrudan bombalı saldırı gerçekleştirmek, keşif ve gözlem yapmak, militan sevkiyatı yapmak gibi amaçlarla çeşitli hava araçlarını (maket uçak, drone, zeplin, paramotor vb.) bünyesine kattığı, bu araçları kullanmak suretiyle riski az etkisi yüksek eylemleri bir strateji olarak kullanmaya devam edeceğini söylemek mümkündür. Bu çalışmada PKK'nın hava araçlarını kullanmasına ilişkin gelecek projeksiyonu yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: PKK/KCK, Hava Aracı, Drone, Maket Uçak, Paramotor.

ABD İstihbarat Raporlarında PKK (1958-1993)

Halil ÜLKER

Avrasya Araştırmaları Bilim Uzmanı

Bağımsız

efrasyap77@hotmail.com

Özet

Amerikan İstihbarat Topluluğuna ait raporlar, kamuya açılmasının ardından pek çok araştırmacının dikkatini çekmiştir. Araştırmacılar çeşitli konulardaki çalışmalar için yayımlanan raporlardan faydalanmışlardır. Ancak Türkçe alanyazın tarandığında, ana kaynak olarak CIA raporlarının kullanıldığı, PKK ile alakalı bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Çalışmanın amacı; özellikle kuruluş dönemi kabul edebileceğimiz dönemde, PKK ve iltisaklıları hakkında, CIA raporlarının içerdiği bilgilerin incelenmesidir. Böylece; PKK'nın kuruluş döneminde, CIA adına raporları hazırlayanların gözünden, PKK'nın kuruluşuna zemin hazırlayan örüntüler ağı irdelenecektir. Raporların bazı bölümlerinin halen sansürlü ve konunun çok geniş spektrumda olması sınırlılıklar açısından zorlayıcı etmen olmuştur. Arşiv taraması yöntemi kullanılarak yapılan bu çalışmada; Jeopolitik pencereyi daha net görebilmek amacıyla, örgüt tabanının yayılım gösterdiği Türkiye, İran, Irak ve Suriye'de 1958-1993 yıllarında hazırlanmış, Kürtlerin hareketlerini, örgütlerini, isyanlarını ve bağlantılarını içeren yaklaşık 600 rapor incelenmiştir. Bu raporların 46 tanesi çalışmanın amacına uygun görülerek ayrılmış ve çalışma bahsi geçen 46 rapora dayanarak hazırlanmıştır. İncelenen raporlarda PKK tarihi anlatılırken defaten örgütün kuruluş tarihi 1960'lı yılların sonu olarak işaret edilmiştir. Ancak; çalışmada odaklanılan PKK jeopolitik nüfuz alanında bölgesel Kürt isyanlarının arttığı tarih olduğu için, çalışma 1958 yılından başlatılmıştır. Çalışmada, raporlarda bahsi geçen Sevr antlaşması ile batılı ülkelerin Kürtlere devlet kurma sözü verilmesinin ardından Kürtlerin başlattığı isyanlar, Sovyet Rusya'nın bölgede kontrolü elinde tutabilmek amacıyla çeşitli kanallarla desteklediği Kürtlerin devlet kurma çalışmaları, çeşitli alt yapısal çalışmaların ardından Türkiye'de kurulan PKK'nın önce Türk Solu ile çatışmaları ve ardından ortak hareketleri, ASALA ile kurdukları ittifak, Avrupa başta olmak üzere çeşitli ülkelerdeki infazları, CIA elemanlarının bazı başarısızlık itirafları gibi konular, **Özet** olarak irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: PKK, CIA, İstihbarat Çalışmaları, Türkiye, İran, Irak, Suriye

Giriş

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Realist görüŖe göre uluslararası ilişkiler anarşik bir yapıya sahiptir (Goodin, 2010: 133). Devletler, bu anarşik yapıda varlıklarını sürdürebilmek için, dış politikada kusursuz kurgulanmış kararlar almak zorundadır. Bunun için devletler güncel ve sağlam verilere ihtiyaç duyarlar. Dış politika kurgulayıcılarına arzu ettikleri sağlam veriler istihbarat servisleri sayesinde ulaşır (Bozeman, 1992: 1). Her ne kadar geçmişe dönük istihbarat raporlarının irdelenmesi salt istihbarat tarihçiliği gibi gözükse de aynı zamanda, raporların sahibi olan ülkelerdeki dış politika değişimlerini çözümlmek için bilinen ideal yöntemlerden birisidir.

Bu çalışma 1967 yılında ABD’de yayınlanan Bilgi Edinme Özgürlüğü Yasası¹ kapsamında kısmen açıklanmış istihbarat raporlarından derlenmiştir. Bu raporlar ABD ulusal çıkarları doğrultusunda hedeflere yönelik politikaların kurgulanmasında önemli araçlardır ve çok geniş çeşitlilikte hazırlanmıştır. Jeopolitik pencereyi tam olarak görebilmek için sadece Türkiye değil, PKK’nın paydaşlarının yaşadığı, örgütün jeopolitik nüfuz alanları olan İran, Irak ve Suriye’yi de içeren 600 rapor incelenmiş, aralarından 38 rapora odaklanılmıştır. Amerikan İstihbarat Topluluğu analistleri tarafından hazırlanan raporlar yıllar içinde ABD’nin PKK’ya bakışının nasıl değiştiğini de göstermektedir.

Raporların gizliliğinin kısmen kaldırılması dolayısıyla her ne kadar bütün bilgilere ulaşılammış olsa da PKK’nın kuruluş panoraması, örgütün içindeki Türk Kamuoyuna yansımayan liderlik ve örgüt içi muhalefet kavgalarının boyutları, örgütün eylemselliğindeki değişimi, destek aldığı ülkeleri, ittifak kurduğu ve ilham aldığı örgütleri, çeşitli dönemlerdeki Türk Hükümetlerinin, CIA tarafından tahmin edilen PKK karşıtı iş birlikleri net bir şekilde ortaya konulmaktadır.

Her ne kadar PKK kuruluş tarihi olarak CIA raporları 1960’ların sonuna işaret etse de Türkiye’de PKK’nın kuruluş zemini Kürtçü Sol’un kuluçka dönemi ile birleşmektedir. Alan yazına bakıldığında Türkiye’deki Kürtçü sol örgütlerin kuluçka ve doğuş dönemi 1945-1963 yılları arası olarak karşımıza çıkmaktadır (Turan, 2020: 108). Çalışmada bu nedenle PKK’nın jeopolitik nüfuz alanındaki Kürtlerin hareketliliği ile alakalı en eski bilgi olan 1958 yılından başlanmıştır.

¹ Bilgi Edinme Özgürlüğü Yasası (Freedom of information act) hakkında daha fazla bilgi edinmek için bkz: www.foia.gov

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

1. CIA RAPORLARINDA PKK'NIN TARİHÇESİ VE JEOPOLİTİK NÜFUZ ALANINDA KÜRTLER

Öncelikle Amerikan İstihbarat Topluluğu üyelerince hazırlanan raporlarda PKK'nın tarihinin ve örgütün temsil ettiği iddia edilen, PKK'nın jeopolitik nüfuz alanında yaşayan Kürtlerin ne şekilde yer aldığını irdelemek gereklidir. Bu başlıktaki raporlar tarih kronolojisine göre incelenmiştir. PKK tarihi ile alakalı olarak ulaşılan en eski rapor CIA araştırma ve raporlar ofisi tarafından Mart 1960 yılında hazırlanan, "1959'da Kürtler" başlıklı "Coğrafi İstihbarat Raporu" dur (CIA, 1960). Raporda doğrudan PKK ya da Kürt/Kürdistan İşçi Partisi isimleri kullanılmamaktadır. Ancak raporda İran ve Irak'ta yaşanan Kürt isyanlarına benzer isyan hareketlerine karşı Türkiye'nin aldığı önlemlerden, Kürt aşiretlerinin problem yaratma potansiyelinden bahsedilmektedir. Bu rapor ilerleyen yıllarda PKK saflarında yer alacak ancak raporun yazıldığı tarih itibariyle Kürt isyancılar olarak adlandırılan gruplardan bahsetmektedir. 31 sayfalık raporun Türkiye başlığının altında önce Türkiye'nin resmi olarak Kürt Sorununun olmadığını savunduğu yazılmıştır. (CIA, 1960: 15). Türklerin bu duruma kaynak olarak da Kürtlerin Türkiye Cumhuriyeti içindeki her kademedede görev alabiliyor olmasını gösterdiği beyan edilmiştir. (CIA, 1960: 17). İlerleyen sayfalarda Türk MGK'si içinde Kürt şubesi oluşturulduğu ve Türk İçişleri Bakanlığınca Kürt faaliyetlerinin denetlendiği, üniversite, bürokrasi ve güvenlik birimlerindeki Kürtlerin takip edildiği yazılmaktadır. (CIA, 1960: 16-17).

Raporda; PKK'nın jeopolitik nüfuz alanı olan bölgede oluşan Kürt Milliyetçiliğinin ve Kürt isyanlarının temel sebebinin 1920'de imzalanan Sevr antlaşmasında Batılı ülkelerin Kürtlere devlet sözü vermesi olduğu, bunu sağlayabilmek adına 1918 yılında Irak'ta Güney Kürdistan adıyla bir yapı kuran İngilizlerin Şeyh Said'in oğlu olan Şeyh Mahmut'u da Güney Kürdistan Valisi olarak atadığı yazılmıştır. Bununla birlikte Türkiye Cumhuriyeti'nin Sevr'i reddetmesi ve 1923'te Lozan Antlaşmasını imzalamasıyla, Kürtlerin sadece Türkiye'de değil, aynı zamanda İran, Irak ve Suriye'de de devlet kurma hayallerinin sekteye uğradığından ancak; Kürtlerin bu hayallerini canlı tutmak için hükümetlerle çatışmaya devam ettiğinden bahsedilmiştir. Ayrıca, Kürtlerin bölgede bağımsız devlet kurabilmek adına 1927 yılında Ağrı merkezli Hoybun Komitesini (Bağımsızlık Komitesini) kurdukları anlatılmaktadır (CIA, 1960: 19). Türkiye'de yayımlanan pek çok araştırmada PKK'nın temeli olarak gösterilen örgütlerin başında Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO) gelir. DDKO'nun kuruluş felsefesi ve ideolojisiyle birebir aynı olan KOMALA'nın kuruluş tarihi olarak raporlarda 1943 işaret edilmektedir. Moskova paralelinde

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

kurulan bu partinin başına Nisan 1945'te Gazi Muhawzad (Kadı Muhammed) geçmiştir. Raporlara göre Ruslar tarafından desteklenen en büyük Kürt Aşireti lideri olan Molla Mustafa Barzani 3000 silahlı adamını Komala'nın yanına Gazi Muhawzad'ın (Kadı Muhammed) emrine göndermiştir. Bu ittifak ile 15 Aralık 1945'te Gazi Muhawzad, Mahabat Cumhuriyetinin kuruluşunu ilan etmiştir. Buradaki iktidar mücadeleleri, İran'ın askeri baskıları neticesinde önce Barzani Moskova'ya kaçmış, ardından Mahabat Cumhuriyeti dağılmıştır. Ancak; Sovyet Rusya destekli Kürt devleti oluşturulması Türkiye, İran, Irak ve Suriye'deki Kürtleri devlet kurma noktasında heveslendirmiştir. Komala üyeleri böylece bölgedeki diğer ülkelere kaçmış ve faaliyetlerine gizli bir şekilde devam etmiştir. Raporda, bu noktaya ulaşabilen Kürtleri yaşadıkları ülkede hükümetlere karşı silahlı isyana teşvik etmek nispeten kolaylaşmıştır denilmektedir. Açık bir şekilde, uygun şartlar altında, Sovyet Rusya'nın olası Kürt Bağımsızlık hareketlerini destekleyeceğini, Moskova'dan sürgünden dönen Barzani'nin bu amaçla İran, Irak, Suriye ve Türkiye'de gizli komünist Kürt gruplarıyla bağlantıda olduğu belirtilmektedir (CIA, 1960: 22-25). CIA'nın Temmuz 1982 tarihinde yayımladığı "İran: Etnik Azınlıklar" başlıklı raporda ise, Komala; Sovyetler karşıtı radikal sol grup olarak tanımlanmaktadır. Komala ile Kürt İşçi Partisinin² Kürtlerin manevi lideri Şeyh Ez-ed-Din Hüseyini³'nin desteğiyle Kürt Çiftçiler konseyini kurduğu anlatılmaktadır (CIA, 1982a: 3).

Bu raporda yazılanlara destek mahiyetinde kabul edilebilecek olan 11 Nisan 1979'da yazılan "Batı Avrupa İncelemesi" başlıklı raporun "Türkiye: Kürt Sorunu" isimli alt başlığında Kürt ayrılıkçılardan bahsetmektedir. Raporda, İran ve Irak'taki olayların Türkiye'deki Kürt ayrılıkçıları cesaretlendirdiği ve kitlesel ayaklanmalara sebep olabileceği öngörüsünde bulunulmuştur. İran, Irak, Suriye, Ermenistan ve Türkiye'de toplamda 10-15 milyon civarında Kürt yaşadığından, bunların yaklaşık 5 milyonluk en büyük diliminin ise Türkiye'de yaşadığından bahsedilen raporda; yine Kürtlerin yaşadıkları devletlere bağlılığının zayıf olduğunun altı çizilmiştir. Türkiye'de Kürt dilinin yasaklanması dolayısıyla 1960'lardan itibaren gizli bir şekilde Kürt Edebiyat dergileri hazırlandığını, kültürel dernekler ve gizli kuruluşlar aracılığıyla Kürt özerkliği çağrılarında bulunulduğu anlatılmıştır. Türkiye'deki Kürtlerin "devrimci demokratik kültür derneği", "devrimci halkların kurtuluş derneği"

² Muhtemelen PKK'nın İran kanadından bahsediliyor. Çünkü PKK'nın jeopolitik nüfuz alanında başka bir Kürt İşçi Partisi bulunmamaktadır.

³ Türkçe alanyazında Şeyh Ez-ed-Din Hüseyini hakkında pek bilgiye rastlanmamıştır. Ancak kendisi 1979 İran İslam Devriminden sonraki Kürt İsyanlarını başlatan ve PKK'ya İran'dan rol modellik yapan bir karakterdir.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

gibi etnik olmayan dernek isimlerinden “KAWA”, “Kürt Ulusal Kurtuluşu” gibi etnik isimli yapılara kaydığını ve buna rağmen Türk solu ile etkin etkileşim içinde olduğu anlatılmaktadır. Raporun bir diğer öngörüsü de; iyi silahlanmış Kürtlerin, Türk hükümetinin olası sallantılarını fırsat olarak görebileceğidir (CIA, 1979).

“Bir istihbarat muhtırası” olarak Ocak 1980 tarihinde hazırlanan ve “İran: azınlıklar arası sol etkinin artması” başlıklı CIA yabancı değerlendirme merkezi tarafından hazırlanan raporda, İran’daki Kürt ayrılıkçılar ile Rusya arasındaki ilişkilere değinilmektedir. İran’da 1978’den itibaren KGB’nin istihbarat operasyonları yaptığının yazıldığı raporda özellikle İranlı Kürt ayrılıkçılara Bulgaristan üzerinden Rus silahlarının temin edildiği, Sovyetlerin Kürtleri kışkırtarak bölgede hakimiyet kurmaya çalıştığına değinilmiştir (CIA, 1980a). Aşağıda anlatılan diğer raporlarda Rusya’nın İran Kürtlerine dağıttığı silahların PKK’nın eline geçişi hakkında bilgilerde bulunmaktadır.

“PKK Nedir?” alt başlığını içeren CIA raporu 1 Mart 1985 tarihinde “Yakın Doğu Güney Asya incelemesi” başlığıyla yayımlanmıştır. Bu raporda da PKK’nın 1960’ların sonunda kurulduğu ve raporun yazıldığı tarih itibariyle, yaklaşık 5000 üyesi olan Marksist bir grup olduğu aktarılmaktadır. Raporda PKK’nın Türkiye’deki saldırılarını Barzani ile kurduğu ittifak sayesinde rahatlıkla yapabildiği belirtilmektedir. Bu nedenle Ankara’nın Tahran ile birlikte hareket ederek İran-Türkiye-Irak üçgenindeki PKK’lıları etkisiz hale getirmek için faaliyet planladıklarına da yer verilen raporda öngörü olarak Tahran’ın Ankara’yı pasifize edeceği, bu nedenle İran-Türkiye ilişkilerinin çökeceği, bu fırsattan yararlanan PKK’nın saldırılarının ilkbaharda devam edeceği aktarılmaktadır (CIA, 1985c). Daha sonraları Ankara’nın Irak hükümetiyle ve Barzani ile ittifak kurduğu ve Kuzey Irak’ta Barzani Peşmergeleri ya da Irak ordusu ile Türk Askerinin ortak operasyonlar düzenlediğinin aktarıldığı raporlar da bulunmaktadır (CIA, 1983c ; CIA, 1992).

Dönemin bir diğer önemli belgesi, 11 Haziran 1985 tarihinde CIA istihbarat müdürlüğü tarafından stratejik istihbarat mahiyetinde hazırlanmış “Irak, İran ve Türkiye’de Kürt direnişi” başlıklı rapordur. Hazırlanan 20 sayfalık raporda Türkiye-Irak sınırındaki Kürtlerin Türkiye tarafından desteklenen Irak ordusunun yaptığı başarılı süpürme operasyonuna rağmen Kürtlerin bölgede tutunduğu, İran-Türkiye sınırında bazı toprakları ele geçirdiği ve beklenmedik bir şekilde Türkiye’de eylemler yapmaya başladıklarından bahsedilmektedir. Sovyet Rusya’nın, Türk Komünist Partisi aracılığıyla Türkiye’deki ayrılıkçı

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Kürtlerle⁴ temaslarını artırdığı anlatılmaktadır. Ayrıca; Türkiye'deki ayrılıkçı Kürtlerin silahlarını Suriye ve Lübnan hükümetlerinden temin ettikleri, eğitim kampı olarak da Suriye'yi kullandıkları yazılmaktadır. Bu raporda da, önceki rapordan az farkla ancak paralel bir şekilde Türkiye-İran-İrak üçgeninde 15 milyon Kürtün yaşadığından bahsedilmektedir. Raporu hazırlayanlara göre şaşırtıcı olan gelişmenin; geçmişte hiç olmadığı şekilde üç ülkede de eş zamanlı Kürt ayaklanmalarının başlaması olarak göze çarpmaktadır. Bununla birlikte raporda ilk defa PKK örgüt ismi olarak karşımıza çıkmaktadır. 1960'ların sonunda PKK adıyla sahneye çıktığından bahsedilen raporda, başlarda terörizmden uzak duran ve 1970'lerde terörizmi benimsemeye başlayan örgütün amaçlarının Türkiye içinde bir Kürt devleti kurmak olduğu yazılmaktadır (CIA, 1985a ; CIA, 1985f). Örgütün daha sonra muhaliflerinden birisi haline gelen ancak kurucularından birisi olan Türk Solundan Can Deniz, anılarını yazdığı kitabında ise; PKK'nın Türkiye'de Apocular diye tanımlandığı dönemdeki *"kuruluş amacının Türkiye'yi bölmek olmadığını"* belirtmektedir. Bunu da örgütün *"bir ulusu ezen başka bir ulus özgür olamaz"* sloganıyla pekiştirdiklerini anlatmaktadır (Deniz, 1996: 9). Bu şu anlama gelmektedir ki örgüt propagandalarında dahi olmayan öngörü CIA analistlerince net bir şekilde ortaya konmuştur.

Raporun önemli noktalarından birisi de 1983 baharında örgütün Türkiye'de yaptığı eylemlerin ardından Kuzey Irak'ta bulunan Barzani'nin kontrolündeki dağlara kaçarak korunmaları, PKK'nın Barzani'ye ait noktaları üs olarak kullanmalarının aktarılmasıdır. Bu durum PKK-Barzani ilişkisinin CIA tarafından net bir şekilde bilindiğinin kanıtıdır. Raporun devamında, PKK tarafından gerçekleştirilen saldırıların köylerin izole edilerek yapılması, sivillere PKK tarafından propaganda yapılması ve pek çok sivil Kürtün PKK'nın eylemlerine sempati duyuyor olmasının, Türk hükümeti tarafından rahatsız edici bulunduğu belirtilmektedir. Rapor; 1983 baskınlarından sonra PKK'ya dış yardımların arttığına da altını çizmektedir. Irak'ın Türkiye'nin sınır ötesi operasyonlarına izin vermesi, hatta destek olmasının ardından İran ve Suriye'nin PKK'ya daha istekli bir şekilde yardım ettikleri, Libya'nın da bu dönemde PKK'ya silah, eğitim, mali destek verdiği anlatılmaktadır (CIA, 1985a ; CIA, 1985g).

Bu rapordan iki ay sonra, CIA'nın Batı Avrupa şefliği tarafından, 26 Ağustos 1985 tarihinde hazırlanan "Türkiye'deki Kürt Direnişi" başlıklı raporda,

⁴ Raporda tam olarak isyancı Kürtler diye geçiyor

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Cumhuriyetin ilk yıllarındaki Kürt isyanlarının aksine 1970'lerde Sovyet ilhamlı Marksist ideoloji ile ortaya çıkan Kürt şiddetinin Türkiye için ciddi bir sorun olacağından bahsedilmektedir. Kürt şiddetinin ortaya çıkışında Mustafa Barzani'nin eylemlerinin etkili olduğunun yazıldığı rapor öncekinin aksine örgütün başlangıçta tam olarak ayrılıkçı olmadığı Türkiye içinde federatif bir Kürt devletinden taraf oldukları anlatılmaktadır. Rapor, PKK'nın 1980'de patlak veren İran-İrak savaşı ile ivmelendiği, İran ve Irak'taki Kürtlere yapılan silah yardımlarından yararlandığı bu üç ülkedeki Kürtlerin ortak hareket ettiklerine değinilmektedir. Türkiye'de gerçekleşen 12 Eylül darbesinin PKK'yı silinmenin eşliğine getirdiği, ancak Barzani liderliğindeki Iraklı Kürtlerin verdikleri destekle 1983 yılında yeniden dirildiği, İran ve Irak'ın dışında Libya ve Filistin'den de destek aldıkları raporda anlatılmaktadır (CIA, 1985b ; CIA, 1986c).

Aralık 1986 tarihinde hazırlanan 64 sayfalık "Terörizm İncelemesi" başlıklı raporda "PKK'nın kökenleri ve hedefleri" başlığı yer almaktadır (CIA, 1986a: 33). Bu başlık altında yukarıda anlattığımız diğer raporlarda olduğu gibi PKK'nın 1960'ların sonunda, Marksist-Leninist-Aşırı Milliyetçiğin birleşimi ilginç bir ideoloji ile kurulduğu anlatılmaktadır. Diğer raporlardan farklı olarak bu raporda PKK'nın organizasyonel yapısından da bahsedilmektedir. Örgütün üye sayısının birkaç bin olduğu tahmininin yer aldığı raporda merkez komitesinin 80 ihtilali ile birlikte Suriye'ye taşındığı, bu merkez komiteye bağlı HRK (Kürdistan Kurtuluş Birlikleri) adıyla askeri operasyon biriminin olduğu, 21 Mart 1985'den itibaren HRK'nın yerini ERNK'nın (Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi) aldığı belirtilmektedir. Raporda ayrıca PKK'nın Batı Avrupa yapılanmalarından da bahsedilmektedir. Ali Çetiner başkanlığında olan ve Köln merkezli olan yapılanmanın Almanya, Hollanda, Fransa ve İsveç'teki eylemleri, infazları ve finansal destek operasyonlarını yürüttüğünden bahsedilmektedir (CIA, 1985b ; CIA, 1986a). Raporun en ilginç bölümü ise Olaf Palme suikasti ile alakalı bölümdür denilebilir. Bu bölümde PKK'nın İsveç hükümetine düşman olmasının sebebi anlatılırken *"...PKK'nın eski lideri Enver Ata'nın Haziran 1984'te bu ülkede öldürülmesine dayandığı..."* denilmekte ve PKK'nın Abdullah Öcalan'dan önceki lideri olduğu yazılmaktadır (CIA, 1986a: 35).

CIA istihbarat müdürlüğü tarafından, 7 Mayıs 1987 tarihinde hazırlanan "Terörizm incelemeleri" başlıklı raporun "Kürt teröristlere Suriye desteği" alt başlığıyla yayımlanan bölümünde, diğer raporlarda olduğu gibi PKK'nın tarihçesi anlatılırken 1960'ların sonunda Türkiye'nin güneydoğu illerinde

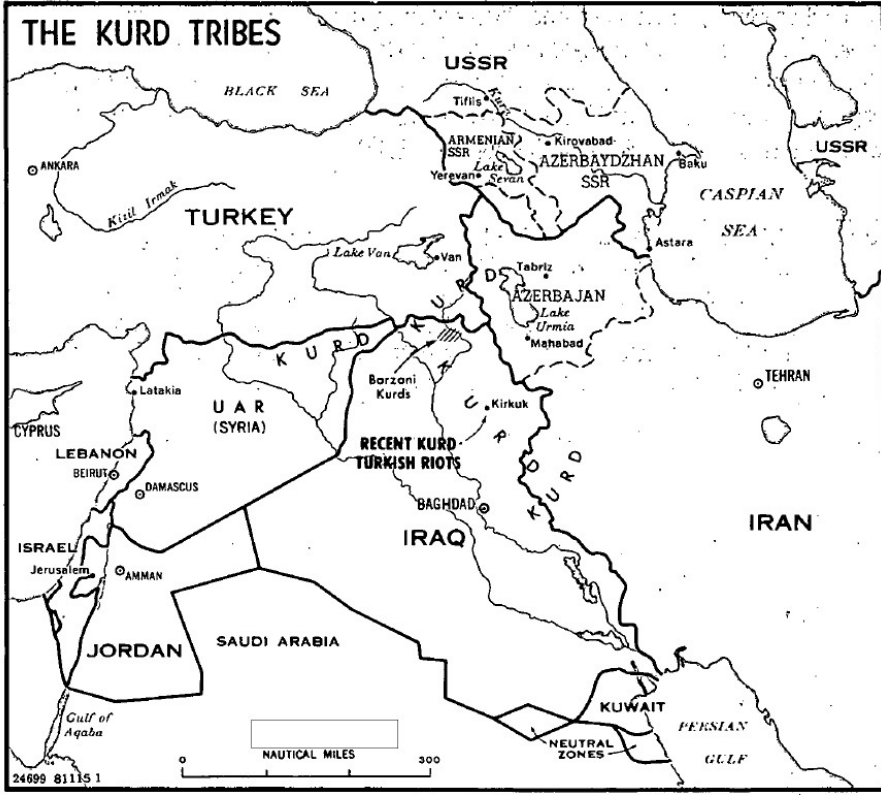
İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

bağımsız bir Kürdistan kurmak amacıyla kurulduğu aktarılmaktadır. Raporda ayrıca Suriye'nin 1980'lerin başından itibaren PKK'ya eğitim, güvenli sığınak, silah ve para sağladığı, Türkiye'nin de bu durumun farkında olduğu anlatılmaktadır. Şam yönetiminin bu desteği sağlamaktaki amacının başta Fırat nehri suyu olmak üzere ikili görüşmelerde koz olarak kullanmak olduğu yazılmaktadır. Raporda, Mart ve Nisan aylarında PKK'nın yaptıkları eylemlerden dolayı Türkiye'nin müdahale etme ihtimalinin artması dolayısıyla Şam yönetimi PKK'yı topraklarından kovduğu, PKK'nın merkezini Lübnan Bekaa vadisine taşıdığı belirtilmektedir (CIA, 1987a).

2. CIA RAPORLARINDA KÜRTLER İLE ALAKALI HARİTALAR

Çalışma için odaklanılan 38 raporda PKK jeopolitik nüfuz alanına ait olan 10 farklı raporda harita bulunmaktadır. Haritalar sadece Kürtlerin yaşadıkları alanları değil, bu alanlar içinde kalan ABD üsleri, NATO üsleri, etnisite ve mezhepsel haritalar gibi çeşitlilikler içermektedir. Kronolojik olarak bakacak olursak ilk olarak 15 Kasım 1958 tarihli "merkezi istihbarat bülteni"nde "Sovyet-Kürt Kışkırtmaları" başlığında İran, Irak ve Türkiye'de yaşayan Kürt kabilelerinin yaşadığı alanları gösteren harita karşımıza çıkmaktadır.

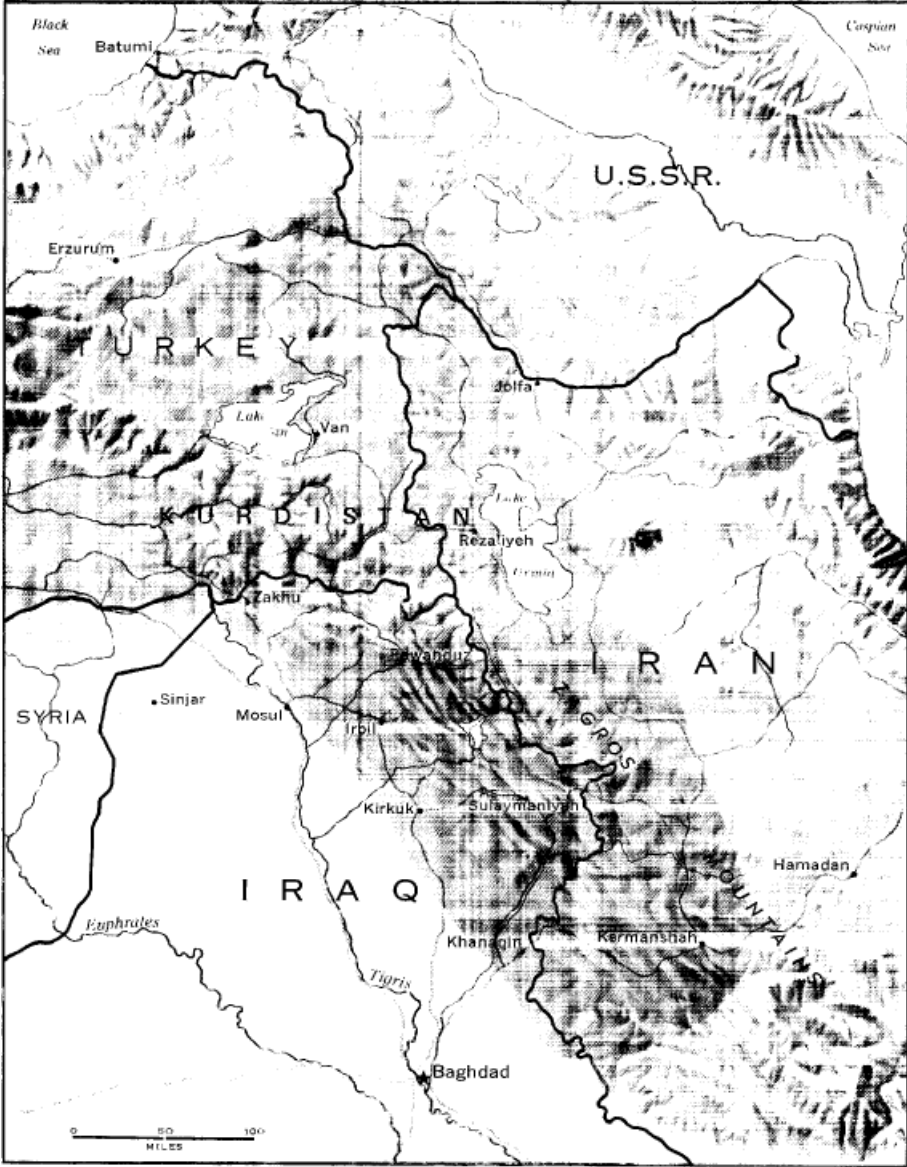
İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Harita 1: Kürt aşiretleri haritası (CIA, 1958a)

Raporda, Molla Mustafa Barzani'nin 10 Kasım'da Tahran'da yaptığı bir açıklamada öncelikli ve acil misyonunun Irak'ta bir özerk Kürt bölgesi kurulması olmasının yanı sıra uzun vade de İran, Suriye ve Türkiye'deki Kürtleri de içeren bağımsız bir Kürdistan kurmak olduğunu söylediği yazılmaktadır. Bu nedenle harita rapora eklenmiş ve raporun hazırlandığı son dönemdeki Kürt isyanlarının yerleri, bölgede Kürt nüfusun yaşadığı jeopolitik nüfuz alanının sınırları anlatılmıştır. Raporda ayrıca Moskova yönetiminin ikinci dünya savaşından itibaren İran ve Türkiye'de bağımsız Kürt devleti kurulması için Kürtleri kışkırttığı, bundaki amacının ise, bölgedeki Sovyet nüfuzunu artırma çabaları olduğu belirtilmekte ve gelecekte de Kürtleri devlet kurmaları noktasında kışkırtacağı/destekleyeceği öngörüsünde bulunmaktadır. (CIA, 1958a). Bir diğer harita, 23 Mart 1974 tarihli raporda bulunan bölgenin fiziki haritasıdır. Rapor Irak yönetiminin ve Kürt aşiretlerinin yakın bir gelecekte olası yaygın çatışma için hazırlık yaptıkları notuyla birlikte bölgenin fiziki haritasını paylaşmaktadır.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

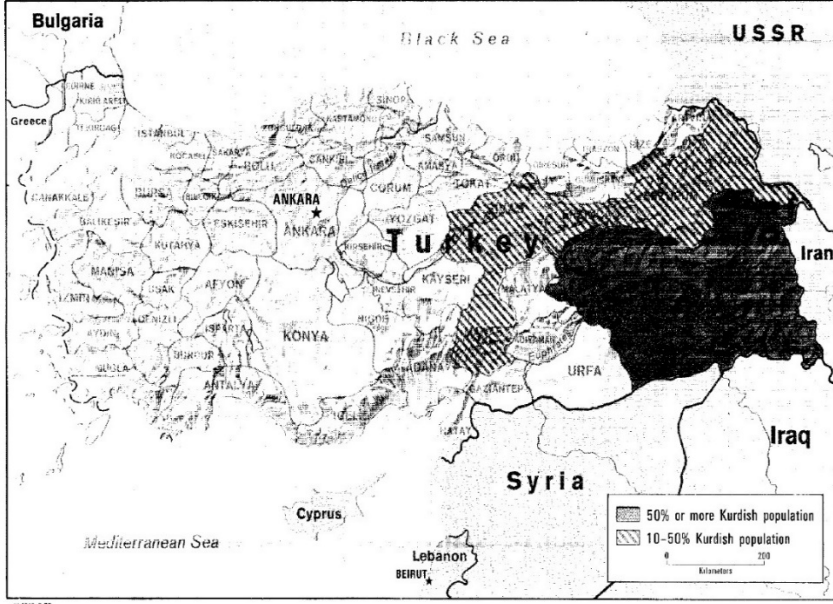
Harita 2: Kürt bölgesi fiziki haritası (CIA, 1974).

Raporda fiziki haritanın bulunmasının nedeni, Türkiye-Irak sınırındaki 200 millik alanın genel olarak kontrolünün silahlı Kürt gruplarında olduğunun belirtilmesidir (CIA, 1974).

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

“Batı Avrupa incelemesi” adıyla, 11 Nisan 1979 tarihinde yayımlanan raporda, Türkiye’de yaklaşık 5 milyon civarında Kürt olduğu, bunların da yakın zamanda İran ve Irak’ta olduğu gibi Türkiye’de de isyan hareketlerine başlamasından Türk Hükümetinin çekindiğinden bahsedilmektedir. Raporda Kürtlerin Türkiye içinde yaşadıkları alanlar nüfus yoğunluğu bazlı olarak gösterilmiştir. Rapordaki haritada hiçbir şehir için %100 Kürtlerin yaşadığı şehir denilmemiştir. Türkiye’deki Kürt örgütlerinin 1960’lardaki Sol öğrenci grupları içinde faaliyete başladığına, ancak çok parçalı örgütlerden oluşan yapıyı birleştirebilecek bir kişi ya da örgütün olmadığına da raporda değinilmiştir (CIA, 1979).

Kurdish Areas in Turkey

Harita 3: Türkiye’de Kürt nüfus alanı haritası (CIA, 1979).

CIA’ya göre; bölgede Sovyet Rusya ile en çok etkileşimde bulunan topluluklar İran Azerbaycan’ını ve daha önce Mahabat Cumhuriyetinin kurulmasını sağlayan İran Kürtleridir. Bu nedenle İran etnik yapısı ile alakalı pek çok rapor hazırlanmıştır. Ocak 1980’de yazılan “İran: azınlıklar arasında sol etkinin artması” başlıklı raporda, Sovyetlerin, İran Kürtlerinin özgürlüğünü uzun süredir desteklediği net bir şekilde anlatılmaktadır. Kürt aşiretlerin, Bulgaristan üzerinden, Doğu Avrupa silahlarına sahip olmasının Sovyet Rusya eliyle sağlandığı ve bu durum ile alakalı kanıtlar olduğundan bahsedilmektedir. Raporda, İran içindeki Kürt aşiretlerin yerleşim yerlerini ve

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

geçmişte kurulan Mahabat Cumhuriyetinin Sovyetlere yakınlığını göstermek amacıyla bir harita da yayımlanmıştır (CIA, 1980a). Benzer bir harita Temmuz 1982 tarihinde “İran: etnik azınlıklar” başlıklı raporda da bulunmaktadır. Bu raporda da, Kürtlerin, Türkiye-İrak-İran birleştiği noktada engebeli arazinin büyük bölümünü kontrol ettikleri ancak 1980’de sayıları 60 bin civarı olan İran Kürtlerinin 25 binin altına düştüğü anlatılmaktadır. Bu düşüşün muhtemel sebebi Kürtlerin İran baskılarından Irak ve Türkiye’ye kaçmalarıdır (CIA, 1982a).

Harita 4: İran Kürt bölgeleri haritası (CIA, 1980a)

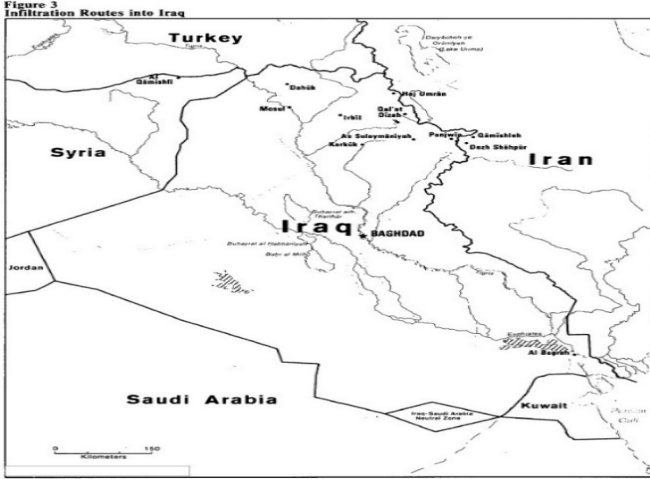
Haritaların en yoğun olduğu rapor, Aralık 1983 tarihinde “İrak muhalefeti: durumu ve beklentileri” başlıklı rapordur. Rapor içinde; Irak’ın etnik ve mezhesel yapısını gösteren bir harita, Irak Kürt bölgelerine yakın olan ABD askeri üs noktalarını gösteren harita, Irak Kürtlerinin opresyon bölgelerini gösteren bir harita ve son olarak Irak’a sızma rotalarını gösteren bir harita bulunmaktadır. Irak’taki büyük etnik gruplardan birisi olan Kürtlerin Irak hükümeti için en belirgin tehdit olduğunun altını çizen rapor, İran’ın Barzani liderliğindeki Kürtleri silahlandırarak Irak hükümetine karşı isyana teşvik ettiğini aktarmaktadır. Ayrıca, İran-İrak savaşının en büyük faydalanıcısının Kürt gruplar olduğuda anlatılmaktadır. Raporda, Barzani liderliğindeki

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Kürtlerin Bağdat'a malzeme taşıyan Türk tırlarını hedef aldığı, Kürtlerin silahları İran, Suriye ve Libya'dan aldıkları da anlatılmaktadır. Özellikle Suriye'nin AK47, havantopu, mayın, elbombası gibi hafif silahları sağladığının altı çizilmiştir (CIA, 1983a).

Harita 5: Irak Etnik, mezhepsel yapı haritası (CIA, 1983a)

Harita 6: Irak'a olası sızma rotaları haritası (CIA, 1983a)

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Figure 2
Iraqi Kurdish Guerrilla Operating Areas

Group	Leadership	Strength	Main Foreign Backer
Iraqi Kurdish Democratic Party	Masoud and Idris Barzani	Over 10,000 armed men	Iran, Syria, Libya
Patriotic Union of Kurdistan	Jalal Talabani	2,500-3,000 armed men	Syria, Libya
Kurdish mercenaries	Chiefs of the Herki, Zibari, and Surchi tribes	?	Iraq

708859 12-83
Harita 7: Kürt Gerillaların operasyon bölgeleri haritası (CIA, 1983a)

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Figure 4
American Bases in Turkish Kurdistan

Harita 8: Kürtlere yakın ABD üsleri haritası (CIA, 1983a)

CIA İstihbarat müdürlüğü tarafından, 10 Ocak 1985 tarihli hazırlanan rapor, ABD'nin bölgedeki Kürt hareketlerine bakışında küçük çaplı değişimlerin başladığı ilk rapordur demek yerinde bir yorum olacaktır. Bu incelemeye kadar hazırlanan raporların tamamına yakınında Kürtlerin Sovyet Rusya tarafından desteklendiği, bununla birlikte NATO ve ABD çıkarlarını tehdit edecek bir yapılanma olmadığı belirtilmektedir. Ancak bu raporda, Türkiye ve Irak'taki Kürt isyancıların ABD'nin Türkiye'deki çıkarlarını tehdit edebileceğinden bahsetmektedir. Barzani'nin, Kuzey Irak'ı sosyalist Kürt grupların sığınağı haline dönüştürdüğünü aktaran rapor, Türkiye'deki aşırı sol Kürt grupların bir kısmının 1980 darbesinden sonra Barzani'nin sunduğu sığınaklara taşındığının da altını çizmektedir. Kuzey Irak'a yerleşen Kürtlerin burada ASALA terör örgütü üyeleriyle de tanıştığı; Türkiye'deki NATO üsleri, ABD tesisleri ve personelini de hedef alabileceği belirtilmektedir (CIA, 1985d).

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Kurdish-Inhabited Area

Harita 9: Barzani'nin kontrolündeki bölge ve Türkiye'deki NATO üsleri haritası (CIA, 1985d)

Aynı yılın haziran ayında hazırlanan Irak Kürtleri hakkındaki bir diğer rapor olan "Irak Komünistleri: potansiyel tehdit" isimli raporda, Irak'ta Kürt olmayan Komünistlerin Saddam rejiminden kaçtığı ve Barzani'nin kontrolündeki bölgelere sığındıkları, ülkedeki komünist parti üyelerinin zaten büyük çoğunluğunun sünni Kürtler olduğu yazılmaktadır. Bu komünist gerillaların daha çok Türkiye sınırında konuşlandığı silahları ise Suriye, İran ve Libya'dan temin ettikleri anlatılmaktadır (CIA, 1985e).

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Harita 10: Komünist gerilla üsteri (CIA, 1985e)

3. PKK'NIN JEOPOLİTİK NÜFUZ BÖLGESİNDE KÜRT HAREKETLERİ VE PKK'YA DESTEKLERİ

Çalışmanın bu bölümünde, PKK'nın jeopolitik nüfuz alanı olarak kabul ettiğimiz, Türkiye, İran, Irak ve Suriye'deki Kürt hareketleri irdelenecektir. Bu bölümün amacı; 1950-1980 yılları arasında yayımlanmış olan CIA raporlarında yer alan, PKK'nın kuruluşuna ilham olan, sığınak, insan, silah ya da finans desteği sağlayan Kürt hareketlerinin yapısını, CIA analizcilerinin bakış açısıyla ortaya koymaktır. Kısmen birbiri ile alakasız görünen bilgiler olsa dahi bilinmelidir ki; PKK'nın oluşumuna katkı sağlayan kişiler ve yapıların tamamı ilk kurulan ayrılıkçı Kürt yapılanmasından itibaren kompleks ve girift haldedirler. Aksini düşünmek; 27 Kasım 1978'deki kongrede damdan düşer gibi ortaya çıkan PKK varlığını açıklayamayacaktır. Bunun kanıtı olarak, incelenen raporlarda Molla Mustafa Barzani 10 Kasım 1958 tarihinde Tahran'da yaptığı açıklama gösterilebilir. Barzani açıklamada, amaçlarının öncelikle Irak'ta bağımsız bir Kürt devleti oluşturmak olduğunu, ardından İran, Suriye ve Türkiye'nin Kürt yaşam bölgeleri de Kürt devletine dahil edeceklerini dillendirmiştir (CIA, 1958a: 3).

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Öncelikle, CIA analizcilerinin gözünden Kürtler nasıl bireylerdir? sorusuna açıklık getirmek gerekmektedir. Bu soruya en net cevabı; Mart 1960 yılında hazırlanan, stratejik istihbarat raporu mahiyetindeki 31 sayfalık rapor vermektedir. Rapor; Arap yazarların ilk kez IX. yy da Kürt tabirini kullandığını, Sami ve Kafkas ırklarının karışımı bir topluluk olduklarını ancak; tarih boyunca hiçbir zaman siyasi bir varlık gösteremediklerini belirtmektedir. Türkiye ve İran'daki Kürtlerin yazı dilinin olmadığı, buna karşın Irak Kürtlerinin değiştirilmiş bir Fars alfabesi kullandıkları belirtilmiştir. Ayrıca, Kürt olduğunu kabul eden toplulukların ortak bir alfabesi olmadığı için dilleri de birbiriyle anlaşılmaz noktaya gelmiş çeşitli lehçelerden oluştuğu anlatılmaktadır. Kürtlerin, yaşadıkları bölgelerdeki hükümetlere ve kurumlara şüpheyle yaklaştıkları, bu yüzden de isyana çok yatkın oldukları belirtilmiştir. Raporda; Kürtlerin dağlık arazileri iyi kullanabilme yeteneği olduğundan bahsedilmekte, iyi silah kullandığı ancak teknolojik olarak yetersiz olduğu aktarılmaktadır. Uygun şekilde donatıldıkları takdirde gerilla savaşı için son derece uygun potansiyelde olduklarının, bununla birlikte liderlik sorunları yaşadıklarının altı çizilmiştir. Kürt aşiret yapıları anlatılırken; Kürt toplumunun kriz anında daima bireyci ve genellikle oportünist oldukları vurgulanmıştır. Buradan yola çıkan CIA analizcileri Kürtlerin bölünmüş kabile yapılarından ve kendi yerellerine aşırı bağlı oluşlarından asla birlik olamayacaklarını öngörmüşlerdir. Raporda dikkat çeken diğer bir veri, Kürt aşiretlerinin yaşadıkları bölgede oluşan krizlerden kaçabilmek için Türkiye, İran veya Irak'a kolaylıkla iltica ettikleri ve asla tamamen geri dönmedikleri bilgisidir (CIA, 1960).

İran Azerbaycan'ı başta olmak üzere, İran içindeki Etnik azınlıkları manipüle etmeye yönelik Sovyet propagandasının o dönemdeki merkezi olan, Azerbaycan Demokratik radyosunda bölgede Kürt Milliyetçiliğini teşvik edici programlar yapılmaktadır. Sovyet Rusya, bu programlarla ayrıca militarist Kürt programı çağrısında bulunmaktadır. CIA analizcilerine göre; bir bölümü Kürt olan pek çok Sovyet Ajansı bölgede Kürt devleti kurulması amacıyla operasyonlar yapmaktadır. Molla Mustafa Barzani'nin bağımsız bir Kürt devleti kurmak amacıyla Moskova'ya gittiği (sürgün dönemi), ardından Beyrut'a giderek Suriye ordusundan silahlı asker topladığı, Şam Kürtlerinden de gönüllü partizan topladığının bildirildiği rapor 5 Eylül 1950 tarihinde yazılmıştır. Bu hareket, sonraları PKK adını alan yapıda olduğu gibi "Kürt Uluslunun Silahlı Devrimi" sloganıyla Marksist-Leninist-Milliyetçi karışımı bir ideoloji içermektedir. Raporda ayrıca, silahlı Kürt gruplarının SSCB ajanları tarafından Nahçıvan'da eğitildiği, sayılarının 500-700 civarında olduğu da

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

belirtilmektedir (CIA 1950). Sürgünden 12 yıl sonra, 6 Ekim tarihinde Bağdat'a geri dönen Mustafa Barzani, bölgedeki Komünist Kürt hareketini hızlandırmak amacıyla Kürt kökenli Suriye Komünist partisi lideri Halid Bakdaş ile görüşmüş, ardından Kahire'ye giderek Nasır'ın komünist Kürtler ile alakalı kaygılarını gidermeye çalışmıştır (CIA, 1958b: 6). CIA, Barzani'nin Kürt aşiretleri arasında efsaneleşmiş olmasına rağmen bütün Kürt aşiretlerinin desteğini almak ve Kürt aşiretlerini birleştirmekten çok uzak olduğu değerlendirmesinde bulunmuştur. Barzani 1945 yılında bir kısmı İngilizler tarafından eğitilen ve sonrasında Irak ordusunda görev almış subayların, öğretmenlerin dahil olduğu yaklaşık 1000 silahlı unsur ile gittiği, İran'ın Rus kontrolünde olan bölgesinde Rusya'nın desteğiyle bu sayıyı 3000 yaptığı ve Komala lideri Gazi Muhawzad (Kadı Muhammed) ile birlikte, yine Rus desteğiyle İran Azerbaycanı içinde Mahabat Kürt Cumhuriyetini kurduğu aktarılmaktadır. Ancak; SSCB'nin desteğini geri çekmesiyle İran'ın bölgeyi geri aldığı, Barzani ve kalan askerlerinin Rusya'ya kaçtığı, 12 yıllık sürgünün ardından Barzani sadece 830 asker ile Irak'a geri döndüğü aktarılmaktadır (CIA, 1962). İran'da dönem dönem isyan denemeleri yapan Kürtler çok defalar başarısız olmuşlardır. 1968 yılında İran ordusunun baskınları neticesinde 200'den fazla Kürt isyancı tutuklanmış, bir kısmı idam edilmiştir. İran hükümetinin, Celal Talabani'nin Irak sınırı üzerinden İran'daki Kürtlere destek verdiği inandığı CIA analizcilerince aktarılmıştır. CIA bu desteğin İran için bir tehdit oluşturmadığına inanmakla birlikte, bölgede gelecekte oluşacak isyan ruhunu besleyeceği endişesini raporda dile getirmiştir (CIA, 1968).

CIA analistleri, Doğu Almanya üzerinden gizli yayın yapan Komünist radyonun Irak Kürtlerini yeniden isyana teşvik için programlar yaptığını belirtmektedir (CIA, 1963). CIA, Irak nüfusunun yaklaşık %30'luk bölümünün Kürtlerden oluştuğunu aktarmaktadır. CIA'a göre kronik olarak isyan halindeki Irak'taki Kürtlerin ana hedefi bağımsızlık ancak Irak hükümeti kendilerine hükümet içinde görev verdiği takdirde özerkliği hatta daha azını bile kabul edebilecek yapıdadır (CIA, 1965 ; CIA, 1973 ; CIA, 1984b). İran'ın teşvikiyle Irak'ta isyan başlatan Kürtler 1975 yılında İran'ın desteğini aniden çekmesiyle Irak'ı terk etmeye başladığı, Silahlı Kürtlerin bir kısmı Türkiye'ye, bir kısmı ise Suriye'ye kaçtığı CIA gözlemcileri tarafından aktarılmaktadır. İsyanın başarısız olmasının ardından Mustafa Barzani istifa ettiği belirtilmektedir. Rapora göre yaklaşık 140 bin silahlı Kürt İran'a sığınmıştır. Daha fazla Kürt'ün İran'a rahat geçebilmesi için Türkiye'den destek talep eden Kürt yönetimi Ankara'dan red cevabı almıştır (CIA, 1975).

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Raporlara göre Türk hükümeti; İran-İrak arasında sıkışan ve çeşitli isyan hareketlerine kalkışan Kürtlerin yarattığı huzursuzluğun Türkiye'ye sıçramasından endişelidir ve önlem almaya çalışmaktadır. CIA analizcileri Türkiye sınırları içinde yaşayan Kürtlerin %80'lik bölümünün okuma yazma bilmediğinin, sosyo-ekonomik yönden çok düşük bir profil oluşturduklarının altını çiziyor. Ancak buna rağmen Kürt derneklerinin özerklik ve bağımsızlık fikrini yaydığını da aktarıyorlar. CIA'e göre Kürtler etnik olmayan ve Türk Solu ile birlikte hareket ettikleri derneklerden, kendi etnik adlarıyla kurdukları dernek yapılarına geçmelerine rağmen aralarında hizipçilik yüksek seviyede ve aşiret ağaları kendi çıkarları doğrultusunda olmayan her şeyi reddediyor. Ayrıca CIA analizcileri, Türk hükümetinin Kürt ayrılıkçıları dış güçlerin desteklediğine ve manipüle ettiğine inandığını da aktarmaktadır. Rapor Irak Kürtlerinin Türkiye'deki Kürt grupları teşvik ettikleri kadar onlara kötü davrandıklarını bu nedenle de Türkiye'de Kürtlerin kitlesel isyan başlatma ihtimallerinin düşük olduğu öngörüsünde bulunmaktadır (CIA, 1979). Türkiye'de Kürt direnişi başlıklı bir diğer raporda ise 1980'de patlak veren İran-İrak savaşında her iki tarafından karşıt Kürt gruplara isyan etmeleri amacıyla verdiği silah ve mühimmatlardan PKK'nın bol miktarda yararlandığı ve silah akışını kendi lehlerine kullandığı aktarılmaktadır (CIA, 1985b).

CIA analizcileri, Ocak 1980'de hazırladıkları bir diğer raporda; İran içindeki Kürtlerin isyana teşvik noktasında uzun zamandır Sovyetler tarafından desteklendiğine dair kanıtları olduğundan bahsetmektedirler (CIA, 1980a). Başka raporlarda da İran içinde bağımsız devlet kurmaları noktasında Kürt gruplarının Sovyetlerce desteklendiği belirtilmektedir (CIA, 1960: 22-25, CIA, 1962). Bu durumu destekleyen bir diğer raporda ise İran Kürtleri ve Kürt Demokrat Partisi (KDP)'nin Fars komünist partisi TUDEH ve Azerbaycan Demokrat Partisi üzerinden Sovyetlerce desteklendiği aktarılmaktadır. Bu raporda öncekilere ek olarak KGB'nin bölgeye Kürt kökenli ajanları aracılığıyla geldiğini ve bu ajanların İran güvenlik güçlerine ve işçi örgütlerine sızmaya çalıştıklarının altı çizilmiştir (CIA, 1980b). Şubat 1982 tarihinde yazılan bir diğer raporda ise İran Azerbaycanı'nın batısı ve Irak'ın kuzeyinde yaşayan Kürt aşiretlerde huzursuzluklar olduğu, aşiretlerin dağlara mevzilendiği ve şayet Batı yanlısı muhalifler silah, maddi destek vermezse; Demokratlar, Komala gibi Sovyet yanlısı partilere doğru kayacağı uyarısında bulunmaktadır (CIA, 1982c).

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

4. PKK'NIN KURDUĞU İTTİFAKLAR VE EYLEMSELLİKTEKİ İLHAM KAYNAKLARI

Alanyazına bakıldığı zaman görülecektir ki PKK tek başına, bir anda ortaya çıkan bir örgüt değildir. Komala ve DDKO arasında onlarca dernek/yapı ile üç ülke üzerinden oluşmuş bir yapıdır. Sevr Antlaşmasıyla başlayan Kürt isyanları doğası gereği hiçbir zaman tek bölge ve tek örgüt ile sınırlı kalmamıştır. Bu nedenle PKK'nın da kuruluşundan itibaren hiçbir örgüt ve ülke ile bağlantısı olmayacağını düşünmek naiflik olacaktır. 15 Ağustos 1984 tarihinde Eruh ve Şemdinli baskınları ardından silahlı terör eylemlerine başlayan PKK; "*Türk'ün düşmanı benim dostumdur*" anlayışı neticesinde birçok örgütün ve ülkenin desteğini almıştır (Demirkıran, 2001: 7).

PKK'dan önce bölgede var olan ve CIA'nin deyimiyile kronik isyan halinde olan Kürtler (CIA, 1973) en baştan beri Doğu Avrupa ülkeleri ve bölgedeki Komünist-Sol partiler eliyle Sovyet Rusya tarafından finans, silah ve motivasyon noktasında desteklenmişler, hatta KGB bölgede Kürt kökenli ajanları ile manüplasyon operasyonları dahi yapmıştır (CIA, 1980c ; CIA, 1980b ; CIA, 1982a ; CIA, 1984 ; CIA, 1985e). Örgütlenme ve destek noktasında PKK'da diğer Kürt oluşumları gibi aynı rotada ilerlemiştir. Lübnan'ın Sidon kentinde 8 Nisan 1980'de düzenlenen bir basın toplantısında, PKK ve ASALA Türkiye'ye karşı ittifak oluşturduklarını beyan etmişlerdir. Açıklamayı yüzleri maskeli 12 erkek 2 kadın terörist yapmıştır. Basın toplantısında ayrıca Dr. Georga Habash⁵a sadık olduklarını ve Filistinli örgütlerle de ilişkileri olduklarını beyan etmişlerdir (CIA, 1982b). Ardından Türk basınında çıkan bazı ASALA saldırıları PKK'lılarca gerçekleştirilmiştir. Batı Alman polisi bir PKK üyesini 15 Ağustos 1986 tarihinde tren istasyonunda bir dolaptan 1,2 kg askeri patlayıcı, silah ve mühimmat alırken yakalamıştır. Batı Alman güvenlik güçlerine göre yakalanan PKK'lı Hamburg Türk Başkonsolosunun evine saldırı yapmak amacıyla patlayıcıları kullanmayı düşünüyordu. ASALA adına PKK'lılarca gerçekleştirilen bazı eylemler CIA raporlarında şu şekilde geçmektedir. 8 Ekim 1980, PKK üyeleri Batı Almanya, Berlin'deki Türk Başkonsolosluğunu işgal etti ve personele fiziksel saldırıda bulundu. 10 Kasım 1980, Fransa, Strazburg Türk Konsolosluğu bombalandı. ASALA ve PKK'nın Beyrut sorumluları Fransız haber ajansını arayarak saldırıyı iki grup adına üstlendi. (CIA, 1986a). Ağustos 1987 tarihinde Hollanda'da Türk

⁵ Filistin Kurtuluş Örgütü ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi isimli örgütlerin kurucularından olan Arap (Ortodoks) Hristiyan, Filistinli şahıs.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Konsolosluğuna saldırma hazırlığında olan bir PKK'lı silah ve patlayıcılarla yakalandı (CIA, 1987c).

CIA analistleri, Türkiye'deki PKK terörüne dış desteğin sürdüğünü, özellikle Suriye'nin ve Bulgaristan'ın Sovyet teşviki ile PKK'ya çeşitli destekler verdiğini aktarmaktadır. CIA, PKK'nın İran, Irak ve Suriye Kürtleri ve Kürt örgütleriyle sınır ötesi bağlarının olduğunu ve bu durumun da dış manipülasyona en açık sorun olduğunun altını çizmektedir (CIA, 1984). PKK'nın sınır ötesi iş birliklerinin önemlilerinden birisi elbette ki Irak ve Barzani ile olan bir dargın bir barışık ilişkisi gelmektedir. 8 Ocak 1979'da Mesut Barzani'ye Viyana'da PKK üyeleri tarafından yapılan suikast girişiminin ardından (CIA, 1986a) 1983 yılında İran ordusunun yaptığı operasyondan kaçan Barzani ve askerlerinin PKK üslerine sığınarak hayatta kalması (CIA, 1985c) ile kurulan ittifak 1985 yılında Barzani'nin PKK başta olmak üzere İran, Irak ve Türkiye'deki komünist Kürt milislere sığınak tahsis etmesi ile alenileşmiştir. 1983 yılında Barzani ile PKK arasında, PKK'nın Türkiye'ye saldırıları sırasında Barzani'ye ait toprakları üs olarak kullanma noktasında anlaşmaya vardığı bilinmektedir. (CIA, 1985b ; CIA, 1985e). 1984 yılında PKK bünyesinde Kürtler arasında silahlı propaganda yapmak amacıyla HRK (Hezzen Rizgariye Kurdistan) adıyla bir birim kurulmuş ve grup üyeleri Ermeni Teröristler, diğer Kürt gruplar ile Türkiye'deki Sol fraksiyonlardan sağlanmıştır (CIA, 1985b:6 ; CIA, 1986a). CIA analistleri aynı PKK gibi Türk Sol örgütlerinin de İran, Irak ve Suriye'deki Kürt örgütlerle ittifak halinde olduklarını da aktarmaktadır (CIA, 1985d). Raporlarda Irak, İran ve Türkiye'deki Kürt ayrılıkçı hareketlerinin dış yardıma bağımlı olduğu anlatılmaktadır. Suriye ve Libya'nın silah ve finansman; Suriye'nin ayrıca eğitim ve güvenli sığınak sağladığının altı çizilmektedir. Sovyetler birliğinin ise Türk Komünist partisi üzerinden PKK ile temas sağladığı aktarılmaktadır. Bununla birlikte PKK'nın Avrupa ve Ortadoğu'daki Komünist partiler ile kurduğu ittifakin büyük ölçüde taktiksel ittifak olduğu aktarılmaktadır. Ocak 1985 tarihinde Batı Almanya'dan Türkiye'ye yola çıkmak üzere olan bir mühimmat kamyonuna PKK ve Batı Alman Kızıl Ordusu ile bağlantılı kişilerce saldırı düzenlenmiştir. Batı Alman gazetesine gönderilen bir mektupta terörist operasyonun, mühimmatların Türkiye'nin Güneydoğusundaki Kürt gerillalara (PKK) karşı kullanılacağı iddiasıyla gerçekleştirdikleri bildirilmiştir (CIA, 1985a ; CIA, 1986b). CIA analizcileri Esat yönetiminin PKK'ya olan askeri, finansal ve sığınma desteklerini yapmasının sebebinin Esat'ın PKK'yı Türkiye'ye karşı koz olarak kullanmak istemesine bağlamaktadır (CIA, 1987a). Örgütün kurduğu ilginç ittifaklardan birisi Irak merkezli Hizb-i İslami ile kurulan eğitim ve savaşçı değişimi ittifakıdır. Hizb-i İslami, Humeyni tarafından desteklenen bir Kürt

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

partisidir. PKK'lıların eğitim ve kamp noktasında ittifak kurduğu ülkelerden birisi de Filistin olarak karşımıza çıkmaktadır. Örgüt üyeleri Filistin'de özellikle Sovyet silahları konusunda eğitim almaktadır. Ayrıca PKK Filistin'de FKÖ, ASALA gibi örgütlerin eylem taktiklerini de izlemekte ve ilham almaktadır (CIA, 1985b). CIA, çeşitli dönemlerde Irak'a karşı kullanmak için İran'ın Kürt grupları desteklediğini, bu destek kapsamına PKK'nın da girdiğini ve Ankara ile Tahran'ın arasının bu nedenle açıldığını altını çizmektedir (CIA, 1987b).

CIA, hazırladığı ABD başkan adayları için terörle mücadele brifinginde bir itirafta da bulunmaktadır. Analizciler, 1986 yılında Londra ve Berlin mahkemelerinin, Suriye'nin terör faaliyetlerinde suç ortağı olduğunu tespit ettiğini belirtmektedir. Bu kararın ardından CIA personeli İngiltere ve bazı başka ülkeler ile birlikte Suriye'ye teröre verdiği desteği çekmesi yönünde baskı yaptıklarını, Japon Kızıl Ordusu, PKK ve Filistin Kurtuluş Ordusu başta olmak üzere terörist örgütlere sağladığı Bekaa'daki kamp alanlarını boşaltmasını sağlayamadıklarını ve başarısız olduklarını itiraf etmektedirler (CIA, 1988). Bu itiraf bir anlamda PKK'nın kurduğu ittifakların temelini nerede ve ne şekilde atıldığını da aydınlatılmasını da sağlamaktadır. Sonradan PKK muhalifi olan Can Deniz'in kitabında PKK'nın Bekaa kamplarının yakınlığında Dev-Sol, TIKKO gibi örgütlerin de kamplarının olduğu, Kıvılcım örgütünün liderinin Apo ile görüşüp ittifak anlaşması yaptığını anlatması (Deniz, 1996: 68) raporları doğrulamaktadır.

5. PKK'NIN LİDERLİK KAVGASI VE ÖRGÜT İÇİ İNFAZLARI

CIA tarafından büyük bir çeşitlilikle hazırlanan raporlarda PKK⁶ liderlik yapısı Türk alan yazından farklılıklar içermektedir. "Türkiye: yeniden dirilen terörizm tehdidi" başlığıyla Eylül 1984 tarihinde hazırlanan raporda, Türkiye'de bulunan başlıca terörist grupların listesi bulunmaktadır. Raporda Kürt İşçi Partisi lideri Abusi isimli bir şahıs olarak gösteriliyorken, Abdullah Öcalan ise Kürt Kurtuluş Ordusu lideri olarak gözükmemektedir (CIA, 1984:6). Bir başka raporda da "...PKK'nın eski lideri Enver Ata..." denilmekte ve PKK'nın Abdullah Öcalan'dan önceki lideri olduğu yazılmaktadır (CIA, 1986a: 35). PKK kendisine muhalif olanları (içeriden veya dışarıdan) hainler, ajanlar, tasfiyeciler, Kürt halkının düşmanları gibi sıfatlarla yaftalamaktadır. Örgüt, 21 Mart 1985 tarihinde muhaliflerin ortadan kaldırılması amacıyla Kürdistan Uluslar Kurtuluş Cephesi (ERNK) adıyla bir alt grup kurduğunu açıklamıştır. ERNK amaçlarının Kürt halkının ulusal ve siyasi birliğini engelleyenlerin tasfiye edilmesi olarak

⁶ Raporlarda genelde Kürt İşçi Partisi (Kurdish Workers Party) olarak, kısmen de PKK olarak geçmektedir. Bazı raporlarda ikisinin birde kullanıldığı da görülmüştür.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

açıklamıştır. Örgüt çok sayıda muhalifi infaz etmiştir. PKK'nın eski merkez komite üyesi Çetin Güngör, örgütün muhalifleri öldürmesi ve Abdullah Öcalan'ın liderliğini eleştiren bir makale yayımlamış ve 1985 yılında PKK'lı bir suikastçı tarafından Stockholm'da öldürülmüştür (CIA, 1985a :11 ; CIA, 1986a: 33). ERNK bilgi ağı denilen, 3-5 kişilik küçük gruplardan oluşmaktadır. Eğer bir muhalif örgüte dönmeyi reddederse ERNK onun öldürülmesi talimatını görevlilerine iletmektedir. PKK'nın muhaliflere yönelik saldırılarının korkutma amaçlı olanları genelde dövme, bıçakla yaralama şeklinde olmakta, infazlar ise silahla yapılmaktadır. ERNK'nın Avrupa'daki yapısını PKK'nın Avrupa Polit Büro başkanı Ali Çetiner yönetmektedir (CIA, 1986a: 34). CIA raporlarında kronolojik olarak PKK tarafından muhalif olarak adlandırılanlara yönelik şiddet şöyledir (CIA, 1986a : 37, 38, 39);

8 Ocak 1979 - Mesut Barzani'ye Avrursturya'da suikast girişimi.

29 Mayıs 1984 - PKK'lılar bir grup eski üyesini Nieder-Olm'de kaçırap suikast girişiminde bulundu.

20 Haziran 1984 - İsveç, Upsala'da eski bir PKK üyesi suikasta uğradı.

7 Ağustos 1984 - Batı Almanya, Ruesselheim'da eski bir PKK üyesi öldürüldü.

18 Ocak 1985 - Fransa, Reims'de bir Türk vatandaşı öldürüldü, cinayet PKK'ya bağlandı.

4 Mar 1985 - Batı Almanya, Duisberg'de PKK'lılar, Kürt işçi sendikası üyesini taş ve sopalarla dövdü.

13 Mart 1985 -Lahey'de PKK'lılar Kürt işçi sendikaları federasyonu (KOMKAR) üyelerine saldırdı, birini yaraladı.

29 Mart 1985 -Hamburg'da Demokratik Kürt işçi sendikaları federasyonu (KKDK) başkanı sokakta dövdü.

4 Nisan 1985 -Hamburg'da PKK'lılar bir KOMKAR üyesini bıçakla ağır yaraladı.

5 Nisan 1985 -Hamburg tren istasyonunda 6 kişi bir kişiyi bayılına kadar dövdü. Saldırganlardan birisinin 4 nisandeki saldırıya katıldığı tespit edildi.

8 Nisan 1985 -Hamburg'da PKK'ya katılmadığı ve para vermediği için eski bir PKK sempatzanı dövdü ve bıçaklandı.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

16 Nisan 1985 –Köln’de PKK’lılar eski bir PKK üyesini bıçakla ağır yaraladı. Yaralanan şahıs polise saldırganların daha önce iki eski PKK’lının öldürülmesinden de mesul olduğunu söyledi.

1 Mayıs 1985 – Oldenburg’da KKDK’ya katılan eski bir PKK’lı saldırıya uğradı. Saldırgan PKK’lılar tutuklandı.

25 Ağustos 1985 – Basel’de PKK’lılar ile TKP/ML Yol üyeleri arasında silahlı çatışma. Çatışmanın TKP/ML Yol üyelerinin PKK’yı eleştiren bildiri dağıtması neticesinde oluştu.

2 Kasım 1985 – Stockholm’de bir PKK muhalifi öldürüldü.

4 Kasım 1985 – Kopenhag’da bir PKK muhalifi öldürüldü.

23 Aralık 1985 – Paris’te PKK’lı Mevlüt Aktaş öldürüldü. Cinayet zanlısı olarak Devrimci Yol’un bir üyesi tutuklandı.

27 Aralık 1985 – Paris’te Devrimci Yol üyesi bir kişi öldürüldü. Cinayetin PKK’lılarca Aktaş’ın intikamı olarak işlendiği bildirildi.

25 Şubat 1986 – Hamburg’da Türk Sol örgütü olan Devrimci İşçi örgütünün lideri suikast sonucu öldürüldü. Cinayetin Aktaş’ın intikamı için PKK’lılarca işlendiği bildirildi.

26 Mart 1986 – Steinkirchen’de KOMKAR üyesi bir kişi 3 PKK’lı tarafından bıçakla ağır yaralandı.

18 Nisan 1986 – Jork’da eski bir PKK üyesini üç kişi dövdü. Mağdur saldırganların ocak ayında kendisini bıçakla yaraladığını bildirdi.

SONUÇ

Resmi kuruluş tarihi 27 Kasım 1978 olan PKK, jeopolitik nüfuz alanı içindeki oluşumlar ve Kürt isyanları da göz önüne alınacak olursa 1940’lı yılları kuluçka dönemi, 1960’lı yılları da bebeklik dönemi olarak niteleyebiliriz. Bu nedenle incelediğimiz 1950’li yıllardan itibaren kaleme alınan CIA raporları, tarihi gerçeklik açısından görüş alanımızı netleştirmektedir. Raporlarda gözükmemektedir ki; PKK kuruluşu itibariyle Sovyet Rusya’nın güdümünde bir örgüttür. PKK, bileşenleri ve ittifaklarıyla birlikte Sovyet Rusya’nın bölgede oluşturmak istediği nüfuz operasyonlarında etkili bir rol oynamıştır.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Dönem dönem aldığı dış yardımların niteliği ve niceliği değişmesine rağmen örgütün yardıma muhtaç ve bağımlı yapısı Kürt halkının yardıma muhtaç haline de sirayet etmiştir. Örgütün gücünün kendilerince en üst seviyede olduğu 90'lı yıllarda yazılan "Küresel insani acil durumlar" raporunda örgütün jeopolitik nüfuz alanında yaşayan yardıma muhtaç Kürt sayısının 750 binden 1,2 milyona çıktığı aktarılmaktadır (CIA, 1993: 13). Örgütün yardıma muhtaçlığı arttıkça, örgütü kendi çıkarları için kullanan devlet sayısı da artmıştır. Başlangıçta sadece Sovyet Rusya'nın kullandığı örgüt sonraları İran ve Irak'ın birbirine karşı kullandığı, ardından Suriye ve Lübnan'ın Türkiye'ye karşı kullandığı yapı halini almıştır. Örgütün kurduğu ve raporlarda bahsi geçen ittifaklar ise Türk tezlerinin doğru olduğunu ispatlar niteliktedir.

Raporların ortaya çıkarttığı bir diğer önemli husus ise; örgütün liderlik noktasında Türk alan yazında isimleri hiç geçmeyen şahısların raporlardaki varlığıdır. PKK ve paydaşlarının kabul etmek istemediği Türk tezlerinden bir diğer olan örgütün anti demokrat yapısı nedeniyle gerçekleşen örgüt içi infazların bir bölümünün raporlarda işlenmesi de konu ile alakalı Türk tezlerini ispatlamaktadır.

Raporlarda bahsedilen Kürtlerin gerilla savaşına yatkın olduğu, dağlık araziye iyi kullandığı, ortak bir lider bulmalarının aşiret yapıları dolayısıyla çok zor olduğu, batı yanlısı partilerden destek bulamadıkları takdirde Sovyet bloğuna yönelecekleri gibi cümleler istihbarat analizlerinde gözlemin ne derece önemli olduğunu da ortaya koymaktadır. Ayrıca raporlarda bahsedilen bazı öngörülerin ne kadar yerinde olduğu, ilerleyen dönemlerde yazılan raporların bu öngörülerini doğrular nitelikte olması CIA gözlemcilerinin bölgeyi ne kadar iyi analiz ettiğini de ortaya çıkarmaktadır. Raporların başlarına CIA'nin Kürtlerle ittifak kurmak istediği ancak kararsız yapılarından dolayı bundan uzak durdukları anlaşılmaktadır. İncelenen ilk raporlarda genellikle PKK ve paydaşlarının bölgedeki ABD çıkarlarına tehdit oluşturmadığının altı çiziliyorken 1985 yılından itibaren örgüt ve paydaşlarının Türkiye başta olmak üzere bölgedeki ABD ve NATO çıkarları için tehdit olmaya başladığı belirtilmektedir.

Raporlarda altı çizilen bir diğer önemli husus Türkiye'nin PKK ile mücadelesinde diğer ülkelerin aksine orduyu kullanmadığı, Jandarma aracılığıyla örgütle mücadele yaptığının önemle altının çizilmesidir. Bunun nedeni NATO'nun güneydoğu sınırını teşkil eden Türk Ordusunun PKK ile uğraşmadığı için olası NATO operasyonlarını aksatma ihtimalinin olmaması şeklinde belirtilmiştir.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Bu hususlar, ABD dış politikasının PKK ile alakalı noktada yaşadığı gelişmeleri ve değişimleri göz önüne sermesi hasebiyle önem teşkil etmektedir. Bu nedenle çalışmanın araştırmacılara ışık tutacağı ümit edilmektedir.

Kaynakça

Bozeman, A. (1992). *Strategic intelligence and statecraft, selected essays*. Londra: Brassey's Press.

CIA. (1950). *Weekly intelligence summary*. RDP78-01617A004400030006-4.

CIA. (1958a). *Central intelligence bulletin*. C06232640.

CIA. (1958b). *Central intelligence bulletin*. RDP79T00975A004000230001-1.

CIA. (1960). *The Kurds in 1959. Geographic intelligence report*. Office of research and reports. RDP79-01009A002500030006-6.

CIA. (1962). *Current intelligence weekly summary*. Office of current intelligence. RDP79-00927A003700100001-2.

CIA. (1963). *Current intelligence weekly summary*. Office of current intelligence. OCI No. 0268/63.

CIA. (1965). *Developments in countries on the counterinsurgency list*. Directorate of intelligence. RDP79T00472A001100030001-6.

CIA. (1968). *Central intelligence bulletin*. Directorate of intelligence. RDP79T00975A012200120001-2.

CIA. (1973). *Some notes on Iraqi politics*. RDP80M01048A000300330002-3.

CIA. (1974). *Central intelligence bulletin*. RDP79T00975A026300060001-3.

CIA. (1975). *National intelligence bulletin*. US Intelligence Board. RDP79T00975A027500010038-6.

CIA. (1979). *Western Europa review*. National Foreign Assesment Center. RDP79T00912A001700010015-5.

CIA. (1980a). *Iran: growing leftist influence among minorities*. National Foreign Assesment Center. RDP81B00401R000500160018-4.

CIA. (1980b). *Soviet covert action in Iran*. RDP81B00401R000500160016-6.

CIA. (1980c). *Near east/North Africa report*. FBIS. RDP82-0085R000200100024-2.

CIA. (1982a). *Iran: the ethnic minorities*. Directorate of intelligence. RDP83S00854R000100020008-6.

CIA. (1982b). *Worldwide Report - terrorism*. FBIS. RDP82-00850R000500080044-0.

CIA. (1982c). *Recent developments in Iran*. Directorate of intelligence. RDP84B00049R001603990009-0.

CIA. (1983a). *Iraki opposition: status and prospects*. Directorate of intelligence. RDP84S00927R000200130004-5.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

- CIA. (1983b). *Intelligence memorandum report*. RDP80M01048A000300330002-3.
- CIA. (1983c). *National intelligence Daily*. Directorate of intelligence. RDP85T01094R000300010079-7.
- CIA. (1984). *Turkey: the threat of resurgent terrorism*. Directorate of intelligence. RDP85S00316R000200160005-8.
- CIA. (1984b). *National intelligence Daily*. Directorate of intelligence. RDP87T00970R000500020091-6.
- CIA. (1985a). *The Kurdish resistance in Iraq, Iran and Turkey*. Directorate of intelligence. RDP86T00587R000300300004-0.
- CIA. (1985b). *The Kurdish insurgency in Turkey*. Western Europe division, Office of European analysis. RDP85T01058R000303280001-0.
- CIA. (1985c). *Near east south asia review*. Directorate of intelligence. RDP85T01184R000301360001-3.
- CIA. (1985d). *Terrorism review*. Directorate of intelligence. RDP85-01095R000100210002-0.
- CIA. (1985e). *Iraq's communists: the potential threat*. Directorate of intelligence. RDP86T00587R000200240002-0.
- CIA. (1985f). *Near east south asia review*. Directorate of intelligence. RDP85T01184R000301300001-9.
- CIA. (1985g). *Indications of political instability in key countries*. Directorate of intelligence. RDP87T00685R000300450003-5.
- CIA. (1986a). *Terrorism review*. Directorate of intelligence. RDP87T00685R000200400003-1.
- CIA. (1986b). *Background notes for DCI trip to Turkey*. RDP86T1017R000504730001-1.
- CIA. (1986c). *Al-qadhdhafi orders interception of Israeli planes*. Directorate of intelligence. RDP05-01559R000400410016-3.
- CIA. (1987a). *Terrorism review*. Directorate of intelligence. RDP88-01203R000100090002-0.
- CIA. (1987b). *Bi-weekly warning support*. Directorate of central intelligence. RDP91B00776R000300030004-2.
- CIA. (1987c). *Terrorism review*. Directorate of intelligence. C05922884.
- CIA. (1988). *US counter terrorism policy. Briefing for the presidential candidates on counter terrorism*. RDP90G01353R001500230037-5.
- CIA. (1992). *Current Iraqi situation*. Directorate of central intelligence. C06849479.
- CIA. (1993). *Global humanitarian emergencies, 1993-94*. Directorate of central intelligence. C00580607.
- Demirkıran, S. (2001). *PKK, olaylar-belgeler-hatıralar*. İstanbul: Kipa yayınları.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Deniz, C. (1996). *Devrimciliğin anatomisi ve Tanrımız Apo*. Ankara: Aksu Matbaası.

Goodin, Robert E. (2010). *The Oxford handbook of international relations*. Oxford: Oxford University Press.

Turan, Ö. (2020). *Türkiye'de Kürtçü sol*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE Tarih ABD.

Asimetrik Savaş

Mehmet Tuğtigin ŞEN

Dr.

Simge Dergisi ve Tercüman Gazetesi Köşe Yazarı
sentugtiginmail.com

GİRİŞ

Dünyadaki nükleer güç dâhil bütün harp silah ve araçlarındaki son yıllardaki gelişim durumu göz önüne alındığında artık ülkelerin birbirleri ile konvansiyonel harp esasına dayalı klasik bir savaş yapmasının çok büyük hayati riskleri üzerinde taşıdığı tespit edilmektedir. Dünya'nın büyük acılar ile tanıklık ettiği İkinci Dünya Savaşında Japonya'nın iki küçük adasına ABD tarafından atılan atom bombaları sonuçları hala insanlıkça unutulmamıştır. Vatanımıza da kurulması planlanan Füze Kalkanı gibi birçok koruma projesi geliştirilmiş olmasına rağmen sonuçta bunların da bu hayati tehlikeyi önleyemediği tespit edilmiştir.

Günümüzde ABD, Rusya, Çin ve Batılı devletler gibi güçlü olduğu değerlendirilen devletlerin ise birbirleri ile mevcut silah sistemleri ile savaşmaları taraf devletlerin sonuçta tamamen yok olmalarına sebep olacaktır. Günümüzde, askeri yönden bu küresel güçlere göre zayıf olduğu değerlendirilen diğer ülkelerin bile sınır komşumuz İran'da olduğu gibi sahip oldukları uzun menzilli roket, füze sistemleri ve geliştirdikleri nükleer silahları ile bu güçlü devletleri ölümcül etki altına alabilmektedirler.

Dünya'daki hiçbir güç böyle büyük bir tehlikeyi göze alamadığı için dünyadaki bazı namert güçler, yeni savaş yolları bulmak ve bu tehlikeden korunmak için büyük bir araştırma yapmak durumunda kalmıştır

Yeni savaş yollarının neler olduğunu görmek için yakın dünya tarihi incelendiğinde ise artık savaşların büyük bir çoğunluğunun küresel güçler tarafından karşılıklı devletlerin birbirlerine karşı kısıktılarak ve devletlerin iç sorunları irdelenerek ortaya çıktığı görülmektedir. Çıkan bu savaşlar ve devlet içindeki iç mücadeleler sonuçta küresel güçlerin bu bölgelere ve buradaki enerji kaynaklarına sahip olması ile sonuçlanmaktadır.

Türkiye'nin yer aldığı kritik coğrafyanın küresel güçler için önemi ve sahip olduğu potansiyel gücü ile ülkemiz her dönemde dışarıdan desteklenip yönlendirilen küresel tehdit odaklarının hedefini oluşturmuştur. Ülkemiz

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

üzerinde çıkarları bulunan devletler ile bazı küresel şirketler ile sivil toplum kuruluşları tarihin her döneminde hedeflerine ulaşabilmek için Türk Devleti ve Milleti üzerinde oyunlar sahnelemekten ve kendi çıkarlarına toplumumuzu alet etmekten çekinmemişlerdir.

Asimetrik Savaşın bir kolu olan Vekâlet Savaşları, devletlerin birbirlerine fiilen saldırmadığı ancak üçüncü bir taraf vasıtasıyla mücadele halinde olduğu savaşlardır. Bu üçüncü taraf paralı askerler, bir başka devlet veya terörist gruplar olabilir. Genellikle büyük devletler nüfuz alanlarını genişletmek için kendi askeri unsurlarını kullanmak yerine piyon terörist unsurları kullanarak bu savaşı gerçekleştirirler. Bu yeni savaş yolu maliyet- etkinlik analizi çerçevesinde incelendiğinde çok ucuz ve etkinliği konvansiyonel harbe göre çok daha fazladır. Bu yeni savaş yolunun metodları çoktur ve halen geliştirilmektedir.

Geçmiş tarihimiz boyunca ilk önce Türkler üzerine derin hedefleri bulunan Çin ardından Şark Meselesi takipçileri İngiltere, Fransa, Rusya, Almanya ile sonrasında Büyük Ortadoğu Planını uygulayan ABD biz Türkleri hiçbir zaman rahat bırakmamıştır. Türkiye’de ne yazık ki, bazı büyük devletler tarafından kullanılan piyon terörist örgütler ile geçmişten beri vekâlet savaşları icra edilmektedir. XVIII. ve XIX. yüzyılda Ermeni Sorununu çıkaran ve taraf olan büyük ülkeler ile yakın zamanda Ermeni terör örgütü ASALA ve bölücü terör örgütü PKK’ya taraf ülkelerin aynı oldukları artık tarihi bir gerçektir.

Artık 17 nci Türk devleti kabul edilen Türkiye Cumhuriyeti’nin şu anda çektiği sıkıntıları, atlattığı tehlikeleri, yaptığı hataları ve bu hatalar sonucu aziz milletimizin verdiği büyük kayıpları önümüze koyarak bilimsel değerlendirmeli ve ders almak zorundayız. Bu dersi, birbirimizi kıırarak verdiğimiz şehit kanları ile değil, kardeşçe kol kola vererek ortak aklımız ve yüreğimiz ile alma zamanımız ve de Cumhuriyetimizin ikinci yüzyılında artık barış içinde yaşama zamanımız gelmiştir.

1. VEKÂLET SAVAŞLARINDA TÜRK DEVLETİNE VE MİLLETİNE KARŞI KULLANILAN TAŞERONLAR

Şimdi bu Vekalet Savaşlarında ders çıkartmak adına yakın tarihimizde bizim de şahitlik ettiğimiz Türk Milleti ve Devletine karşı bazı büyük güçler tarafından aracı olarak seçilmiş Ermeniler ve Bölücü Terör Örgütünün kullanılmasının tarihi sürecini incelemeye çalışalım.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

1683 yılında meydana gelen Viyana Bozgunu Osmanlı Devleti'nin kaderinde bir dönüm noktası olmuştur. Bu yeni dönemde Osmanlı'yı parçalamak için öncelikle Hıristiyan unsurların, daha sonra Türk olmayan diğer toplulukların tespit edilmeye çalışılarak, onlarla ilgili olarak yeni coğrafi terimlerin kullanılmaya başlandığı görülmektedir. XIX. Yüzyılın ikinci yarısından sonra ise Doğu Anadolu'dan Ermenistan, iç kesimleriyle birlikte Karadeniz kıyılarından Pontus Devleti olarak bahsedilmeye başlanmıştır.

Bu coğrafi terimlerin dışında Osmanlı toplumunun etnik yapısının da parçalanmaya çalışılarak Hıristiyan unsurlar; Rum, Ermeni, Süryani, Yakubi, Nesturi; Müslüman unsurlar, Arap, Arnavut, Boşnak; Türk topluluklar ise Balkanlar'da Pomak, Anadolu'da Türk, Türkmen, Yörük, Kürt, Alevi, Kızılbaş, Laz şeklinde etnik gruplar olarak nitelendirilmiştir.

Bu coğrafi ve etnik adlandırmaların arkasında hayal edilen Osmanlı'yı bölmek ve parçalamak fikridir. Zamanla koparılan imtiyazlarla büyüyen Ermeni Devleti kurma ve Osmanlı'yı parçalama niyeti Siyasi Kürtlerin de bu mesele içine çekilerek daha çabuk gerçekleşebileceği fikrini Türk Devletini yıkmak isteyenlerin beyinlerinde güçlendirmiştir.

Ermeni ve Kürt çıkarlarının birleştirilerek erken çözüm arayışları ilk olarak 1919 ve 1920 yıllarında Amerika'nın Erzurum ve Trabzon'u içine alacak bir Ermenistan'ı himayesi, İngiltere'nin ise Mardin, Bitlis, Van, Diyarbakır illerini kapsayan bir Kürdistan'ı himayesi ile çözüme kavuşturulmak istenmiştir.⁷ Fakat Ermeni lideri Bogos Nobar Paşa'nın 12 Şubat 1919 günü Paris Konferansında Ermenilere verilmesini istediği Erzurum, Maraş, Trabzon, Adana, Kozan, Van, Diyarbakır, Bitlis ve Sivas illerinin aynı konferansta Kürtleri temsil eden Şerif Paşa tarafından da istendiğinin ortaya çıkması Kürt ve Ermenileri karşı karşıya getirmiştir. Fakat Amerika ve İngiltere'nin ara buluculuğundaki uzun görüşmeler sonucu Şerif ve Bogos Nobar Paşalar 20 Aralık 1920 günü Paris'te ortak bir deklarasyon yayımlamışlardır.⁸

Deklarasyonda şu ifadeler bulunmaktadır:

“Ermeni ve Kürt milletlerinin yetkili delegeleri olan bizler yüksek ırka mensup, çıkarları ortak ve resmi ve gayri resmi hükümetleri kendilerine bunca zulüm etmiş bulunan Türklerin boyunduruğundan tamamen kurtularak bağımsızlıklarından başka bir gaye ve maksat takip etmeyen iki milletin

⁷ Uğur Mumcu, Kürt-İslam Ayaklanması, İstanbul 1994, s.13

⁸ Naci Kutlay, İttihat ve Terakki ve Kürtler, İstanbul 1991, s.122

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

emellerini Barış Antlaşmasına sunmakla onur duyarız. Milletlerin kendi kaderlerini kendilerinin tayin etmeleri konusundaki ilkesine dayanarak büyük devletlerden birisinin koruması altında bağımsız Ermenistan ve bir Kürt Devletinin kurulmasını ve büyük devletlerin uluslarımızın emel ve arzularını kabul ederek aydınlanma ve gelişmede teknik yardım yapmalarını Barış Konferansından istememek konusunda fikir birliğine vardık. Topraklarımızın paylaşılması sorununa gelince, daha önce sunduğumuz muhtıralarla belirttiğimiz sınırların çizilmesi sorununu da Barış Konferansının iyi niyet ve adalet duygularına bırakırız. Çünkü verilecek kararın adaletli olacağına inanıyoruz. Bundan başka azınlıkların hukuku ile ilgili anlaşmayı da sunarız.”⁹

Anlaşma, Osmanlı Kürtlerin arasında tepkiyle karşılanmış, Erzincan’dan on aşiret reisi Fransız Yüksek Komiserliğine gönderdikleri telgrafla Şerif Paşa’yı protesto etmişler ve “Türkler ile Kürtlerin soy ve din olarak kardeş olduklarını” bildirmişlerdir. Bediüzzaman Said Nursi, Ahmet Arif Bey ve Binbaşı Sıddık’ın Vakit Gazetesinde yayımladıkları ortak yazıyla Şerif Paşa’nın ağır bir şekilde eleştirilmesi üzerine Kürt Şerif Paşa, Paris Barış Konferansındaki Kürt delegeliğinden çekilmiştir.¹⁰ Böylece ilk antlaşma teşebbüsü bu şekilde suya düşmüştür.

Lozan Antlaşması ile de bütün ümitleri kırılan Ermenileri ayakta tutmak ve umut aşılıyarak kendi çıkarları için kullanmaya devam etmek niyetinden vazgeçmek istemeyen İngiltere, tek Ermeni kartının yetersizliğini bir daha müsaade ederek Kürt kartını, Ermeni kartıyla beraber kullanmak maksadıyla 1927 yılında Hoybun adlı Kürt-Ermeni işbirliğini amaç edinen bir cemiyet kurmuştur¹¹. Taşnak Ermenileri ile gerçekte azınlık olan kendilerine Kürt diyen bir çıkar grubundan ileri gitmeyen kimseler arasındaki bu cemiyet Ağrı İsyancıları ertesinde dağılmıştır.¹²

Bu arada Rusya’nın kontrolünde 1930’lu yılların ortalarında Erivan’da kurulan Marksizm-Leninizm Enstitüsü’nün Kürtler üzerinde propaganda yaptığı, yine Ermeniler tarafından Erivan’da Kürdoloji Kongrelerinin kurulduğu ve çeşitli örgütler vasıtasıyla Kürt-Ermeni birliği kurmak için çalışmalar yapıldığı bilinmektedir.¹³

⁹ Naci Kutlay, İttihat ve Terakki ve Kürtler, İstanbul 1991, s.122

¹⁰ Doğan Yıldız, Fransız Belgeleriyle Serv-Lozan-Musul Üçgeninde Kürdistan, İstanbul 1991, s.81-82

¹¹ Esat Uras, Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi, 2.Baskı, İstanbul 1987,s.CXV.

¹² Uras,s.CXVI

¹³ Mumcu, Kürt-İslam Ayaklanması, s.141-144

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Hoybun cemiyetinin ortadan kalkmasından sonra Mihver devletlerinin telkini ile yeni bir Kürt-Ermeni antlaşması ve birliğine gidilmiştir. 1939 yılında Taşnak ileri gelenlerinden Kaspar İpekyan, Beyrut'tan Şam'a gelerek Celalettin ve Kamuran Bedirhan kardeşlerle temasa geçmiştir. Bu temasın gerçek amacı, Beyrut Taşnak toplantısında alınan ve Kürtlerle işbirliği yapılarak Türkiye'ye karşı harekete geçilmesini öneren kararların uygulanmasını temin etmektir. Nihayet görüşmelerden sonra Hınçak ve Ramgavar Ermeni Azınlık Örgütlerinin Beyrut'taki Ermeni Birliği ile Kürt temsilcilerinin görüşmeleri ve anlaşmaları sonunda "Kürt-Ermeni Kardeşlik ve Dostluk Cemiyeti'nin" 1939 yılında kurulması kararlaştırılmıştır. Ancak bu cemiyet herhangi bir faaliyet göstermeden dağılmıştır.

Lozan Barış Antlaşmasından II.Dünya Savaşına kadar geçen sürede ise Ermeni hareketleri; kısmen Ermeni azınlık gruplarının kendi aralarındaki çatışmalarına rağmen İngiltere desteğinde ve Fransa hoşgörüsünde Türkiye'ye yönelmiştir ve bu çalışmalar sonunda Kürt isyanlarının ortağı olma çabalarına dönüşmüştür. II. Dünya Savaşı döneminde ise Ermeni hareketleri, A.B.D ile Sovyetler Birliği'nin bölgedeki politikaları paralelinde gelişmiştir.

II. Dünya Savaşından sonra Sovyetlerin Türkiye'ye karşı takındığı düşmanca tavır ve isteklerini fırsat bilen Hınçak grupları, özellikle Ortadoğu ülkelerinde etkinlik kazanmış ve Taşnakların yerine geçerek ağırlıklarını hissettirmişlerdir. Bu safhada Hınçaklar tarafından Kürtlerle işbirliği imkânları aranmaya başlanmıştır. Ancak bu dönemde Rusların müstakil bir Kürdistan projesini yeniden gündeme getirmesi Kürtleri, Ermenilerle işbirliğine itmemiştir. Bu durum 20 yıllık bir duraklama devresini açmış ve Kürt-Ermeni işbirliği bu devrede tamamen kesilmiştir.

1969 yılında Lübnan Taşnak örgütünün, Lübnan'daki "Kürt Hâyır Cemiyeti"ne yardım ve maddi destek sağlama kararı, Kürt-Ermeni ilişkilerini yeniden kurmak için başlangıç olmuştur. Bu başlangıç Ermeni-Kürt ilişkilerini ilk olarak Avrupa'da başlatmış ve Fransa'daki "Avrupa Ermeni Davasını Müdafaa Komitesi (CEDCA)" ile Almanya'daki Kürt örgütlerini işbirliği yapar duruma getirmiştir.¹⁴

1964-1974 yılları arasındaki dönemde Ortadoğu olayları, Türkiye ile Yunanistan arasındaki anlaşmazlıklar ve Kıbrıs konusu Türkiye'nin önemli meselelerini oluştururken, Ermeni azınlık örgütleri bütünü ile Türkiye ve

¹⁴ Uras,s.CXVI

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Türklük aleyhine harekete geçmişlerdir. Burada psikolojik bir harp başlatmışlardır. Bu savaşın hedefleri önce tüm Ermeni çoğunluğu ve sonra dünya kamuoyu olmuştur. Bu savaş, hemen akabinde silahlı platforma ve terörizme taşınmış ve Türkiye-Los Angeles Konsolosunun ve Muavininin öldürülmesiyle yeni bir boyut kazanmıştır.¹⁵

ASALA terörünün başladığı 1970'li yılların sonunda, Ermeni ve Kürtler arasında uzlaşma sağlanmasına yönelik çabalar yeniden yoğunlaşmıştır. Ancak bu kez geçmişten alınan derslerle olaya daha bilinçli ve profesyonel yaklaşıldığı dikkat çekmektedir. Önder kadrolar arasında sağlanan uzlaşma saklı tutularak, özellikle genç kesim arasında yakınlaşma aranmıştır.

“Ermeni Siyasi Tutukluları Koruma Komitesi” adı altında Fransa’da faaliyet gösteren bir Ermeni örgütü, Paris’teki Türk Konsolosluğunu basan Ermeni teröristlerin Fransız Hükümetince serbest bırakılmasına ilişkin olarak bir bildiri yayımlamış ve bu bildiriye; Türkiye’den de beş Türk ve beş Kürt siyasi mahkûmun serbest bırakılması istenmiştir. Bu sürede Ermeni, Kürt ve Kıbrıslı Rumların Avrupa ülkelerinin çeşitli kentlerinde kol kola düzenledikleri gösterilerle başlayan dayanışma, artık sonucunu bildirilerde gösteren bir işbirliğine doğru gitmiştir. Ermeni militanların bu jestine “Kürdistan Dayanışma Komitesi” ve “Kürt Öğrenci Derneği” Londra şubelerinden (AKSA) hemen cevap gelmiş, derneğin “Türkiye Kürdistan’dan Ellerini Çek” başlığı altında yayımladığı bildiriye, Diyarbakır’da görülmekte olan Kürdistan İşçi Partisi (PKK-Partiya Karkeren Kürdistan) davalarından söz edilmiş, Ermenilerin soykırıma uğratıldıkları ve Kürtlerin de Ermenilerle aynı yazgıyı paylaştıklarına değinilmiştir.

27 Kasım 1981 günü “Avrupa Ermeni Öğrencileri Birliği” ile “Kürt Öğrenci Derneği” Londra Şubeleri ilk kez ortak bir deklarasyon yayınlamış, “Ermeni ve Kürt Öğrencileri Adına” girişi ile başlayan bildiri iki halkın ortak düşmanlarına karşı güç birliği yapmaları gerekliliğini vurgulamıştır.

Bu deklarasyondan önce Türk emperyalizminin işgali altındaki Ermeni topraklarını kurtarmak için gerektiğinde silah kullanmayı da seçen siyasi bir organizasyon olduğunu ifade eden¹⁶ 21 ülkenin 38 kentinde, değişik türde 110 saldırıyı üstlenerek, 42 Türk Diplomatı ve 4 yabancıнын öldürülmesi ile 15 Türk ve 66 yabancı uyruklu şahsın yaralanmasına sebep olan Ermeni Terör Örgütü

¹⁵ Ermeniler tarafından şehit edilen kamu görevlileri ve yakınları ile ilgili ayrıntılı bilgi için bak.Bilal Şimşir, Şehit Diplomatlarımız, Ankara 2001, s.3-153

¹⁶ Ercan Çitlioğlu, Yedekteki Taşeron ASALA, Ankara 1997, s.103

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

ASALA liderleri ile PKK liderleri 8 Nisan 1980 günü Lübnan'ın Sidon (Sayda) kentinde bir araya gelerek bir deklarasyon yayımlamışlardır.¹⁷

Yayımlanan bu deklarasyonda, Abdullah Öcalan'ın Ermeni Yazarlar Birliği tarafından "Büyük Ermenistan" fikrine olan katkılarından dolayı onur üyeliğine seçilmesine ve Ermeni Halk Hareketi bünyesinde PKK'nın birçok Avrupa ülkesinde yaptığı gibi "Kürdistan Komitesi" oluşturulmasına karar verildiği duyurulmuştur.¹⁸ Bu deklarasyon sırasında ASALA temsilcisinin basın mensupları önünde sarf ettiği şu sözler çok anlamlıdır "Savaşçılarımız çok yakın bir gelecekte Kürt savaşçılarla yan yana geleceklerdir. Bu faşist Türk rejimine karşı en büyük silahımız olacaktır. Biz Türkiye dışında iken Türk Ermenistan'ını kurtarmamız mümkün değildir. Biz Ermenistan'ı Kürt savaşçı kardeşlerimizle birlikte kurtaracağız. Çok yakında varlığımızı işgal edilmiş Ermenistan'ın en iç noktalarında göstererek kanıtlayacağız. Bu ASALA'nın atacağı gelecek adımdır".¹⁹

Gelen tepkiler üzerine deklarasyon hükümlerinin gizlice uygulanmasına karar verilmiş ve bu karar doğrultusunda 9 Kasım 1980 tarihinde Roma'daki Türk Hava Yolları büroları bombalanmış, saldırıların sorumluluğunu PKK ve ASALA birlikte üstlenmiştir. PKK ve ASALA'nın Sidon'da imzaladıkları deklarasyonda en çarpıcı husus Türkiye'nin işgali altında bulunduğunu ileri sürdükleri toprakları kurtardıktan sonra, kuracakları devletin adı, yapısı ve sınırları üzerinde vardıkları anlaşmadır. Bu antlaşmaya göre devletin adı "Ermeni-Kürt Federe Devleti" olacak, Doğu Anadolu, Federe devletin Ermeni sektöründe, Güneydoğu Anadolu ise Kürt sektöründe kalacaktır.²⁰

1981 yılında Londra'da, Doğu Anadolu'daki topraklar üzerinde hak iddialarına ve çözüm üretilmeye Kürt ve Ermeni öğrenciler arasında devam edilmiştir. 7 Ağustos 1982'de ASALA ilk kez Türk toprakları üzerinde bir eylem gerçekleştirmiş, 2 Ermeni militanı 9 ölü ve 72 yaralının bilançosunu oluşturduğu Ankara Esenboğa Havalimanı baskını düzenlemiştir. Olay sırasında eylemcilerden biri polis tarafından öldürülmüş diğeri ise yakalanarak, mahkeme sonucunda idam edilmiştir. ASALA sözcüsü Kaytzer dergisi bu idamı "Yaşasın Ermenistan ve Kürdistan'ın ezilmiş halklarının ortak

¹⁷ Yavuz Özgüldür, Her Yönüyle Ermeni Sorunu Ankara 2001,s.320

¹⁸ Bekir Macit, Terörle Mücadele ve Terörle Mücadelede Anti-Terörist Yapılanma (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1995, s.87

¹⁹ Çitlioğlu, s.105

²⁰ Claire Sterling, The Terror Network, New York 1981, s.228-248

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

mücadelesi” şeklinde dergisinde kınamıştır. Dergide yayımlanan bu ortak mücadele deyimi, Türkiye’de gerçekleştirilen bir eylemin ardından ilk kez söylenmiştir.²¹

31 Mayıs 1983’de, merkezi Washington’da bulunan “Ermeni Halk Hareketi” adlı örgütçe yayımlanan “Armenian Struggle (Ermeni Direnişi)” adlı dergide ASALA’nın, Türkiye’nin Kuzey Irak’ta düzenlediği bir sınır ötesi operasyonunu kınama amacıyla bildirisini yayımlanmıştır. Bildiride “Faşist Türk saldırısının Kuzey Irak’ta başladığı andan şimdiye değin aralarında üst düzey bir militanımızın da bulunduğu 22 devrimcimizi yitirdik. Kuvvetlerimizin diğer bölümü, Kürt devrimcilerle omuz omuza direnişe devam ederek, Türk kuvvetlerine kayda değer kayıplar verdirmiş ve güvenilir bölgelere çekilmişlerdir. Direnişimiz artarak sürdürülecektir. Yaşasın Ermeni, Kürt ve Arap halkları arasındaki devrimci dayanışma” denilmektedir.²² Bu bildiri, ASALA ile PKK’nın omuz omuza mücadele ettiğini açıkça belirtmektedir.

15 Temmuz 1983’te ASALA’nın Paris, Orly Havaalanında gerçekleştirdiği 7 kişinin ölümü, 60 kişinin yaralanması ile sonuçlanan eylemin dünya kamuoyunda büyük tepki alması, örgüt içi bölünme ve liderlik mücadelesine ivme kazandırmıştır. ASALA’nın misyonu böylece 15 Ağustos 1984 yılında Şemdinli ve Erüh baskınları ile PKK’ya devredilmiş ve terör Türkiye içine kaydırılmıştır. Yani Ermeni Terör Örgütü ASALA, Türkiye’yi bölme eylemlerinin taşeronluğunu PKK Terör Örgütüne devretmiştir. Bunun kanıtlarından birisi 1982 yılında PKK lideri Abdullah ÖCALAN’ın Beyrut’ta ASALA ile görüşmesi ve Türkiye tarafından Kenya’da yakalanmasından sonra yapılan sorgulamasında PKK’nın Ermeni ASALA Örgütüyle bağlantısı olduğunu itiraf etmesidir.²³

PKK ile Ermeniler arasında 1987 yılında bir anlaşma daha yapılmıştır. Bu anlaşmada, Ermenilerin PKK Terör Örgütü içinde eğitim faaliyetlerinde bulunacakları, PKK Terör Örgütüne her yıl adam başına 5000 ABD doları ödeyecekleri ve küçük çaplı eylemlere katılacakları hükümleri vardır. Yapılan bu anlaşmanın akabinde örgüt içerisinde Ermenilerin sivrilmesi üzerine 18 Nisan 1990 tarihinde yapılan yeni toplantıda ise;

1) PKK ve ASALA Terör Örgütlerinin ortak yönetileceği,

²¹ Citlioğlu, s.107

²² The Armenian Struggle, Washington-ABD, 31 Mayıs 1983

²³ Saygı Öztürk, Kasadaki Dosyalar, Ankara 2003, s.171

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

2) Türkiye’de güvenlik kuvvetlerine yönelik eylemlerde istihbaratı Ermenilerin yapacağı,

3) Muhtemel devrimden sonra elde edilen toprakların eşit olarak bölüşüleceği,

4) Kamp masraflarının %75’ini Ermenilerin karşılayacağı,

5) Türkiye’deki metropol şehirlerde eylemler yapılacağı şeklinde kararlar alınmıştır.²⁴

1992 Ekim ayından itibaren Kuzey Irak’ta üslenen Terör Örgütü PKK’ya karşı gerçekleştirilen sınır ötesi operasyonlarda örgütün büyük darbeler alması ve barınma imkanlarını kaybetmesi üzerine bir kısım örgüt mensuplarının İran ve Ermenistan’a geçmeleri ile PKK Terör Örgütünün Ermenistan’daki aktif faaliyetleri başlamıştır.

PKK’nın da bu aşamada Azeri Türklerine karşı Ermenilere yardım ettiği bilinmektedir. Mesela, 19-20 Mayıs 1992 tarihlerinde Azeri Türkleri ile savaşmak üzere Ermenilere yardım için 3 araçla Urumiye’den Ermenistan’a hareket ettikleri²⁵ kamuoyu gündemine taşınmıştır.

Ermeniler ve PKK arasındaki ilişkiler, gerek etkisiz hale getirilen teröristlerin verdiği ifadelerde, gerekse yakalanan ve ölen teröristler üzerinde yapılan incelemelerde açık olarak tespit edilebilmektedir. Avrupa’da ise bu ilişkilerin PKK’ya ait 1 konfederasyon, 8 federasyon, 232 dernek, 122 ERNK yan kuruluşu, 20 ERNK temsilciliği, 22 Kürdistan Enformasyon Merkezi, 14 spor kulübü, 9 Kürdistan Sanatçılar Birliği ve 11 adet de diğer kuruluşlar olmak üzere toplam 439 paravan örgüt vasıtasıyla devam ettiği Dışişleri ve MİT’in 1997 yılında yaptığı saptamalara göre bilinmektedir.²⁶

2. ASALA VE BÖLÜCÜ TERÖR ÖRGÜTÜ (PKK) BİRLİĞİ:

Dikkatli bir gözlem, esasen ASALA ve PKK’nın ortaya çıkışlarından başlayarak geçirdiği tüm evreler ve taktik uygulamalarının bir şablon gibi üst üste oturduğunu, araç ve amaç açılarından aralarında “etnik kimlikleri” dışında hiçbir farklılık olmadığını açık bir şekilde göstermektedir. İşin ilginç

²⁴ Özgüldür, s.323

²⁵ Gös.Yer

²⁶ Erol Kurubaş; Türkiye’deki Kürt Sorununun Uluslararası Boyutu (2000’e) Yayınlanmamış 1960’dan Doktora Tezi, Ankara Üni. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2000, s.176

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

yönlerinden diğeri de XVIII. ve XIX. yüzyılda Ermeni Sorununu çıkaran ve taraf olan ülkeler ile günümüzde Kürt Sorununa taraf ülkelerin aynı olmasıdır.²⁷

ASALA ve PKK'nın amaçları ve söylemleri karşılaştırıldığında aralarında etnik kimlik farklılıkları dışında hiçbir fark yoktur. Her ikisi de Marksist ideolojiyi benimsemektedirler. Ermeni terör örgütlerinin ve özellikle ASALA'nın iddiaları şu üç ana nokta üzerinde yoğunlaşmaktadır:

1) Ermenilere ait toprakların büyük bir bölümü Türkiye'nin işgali altındadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun büyük bir bölümünü kapsayan bu topraklar Ermenilere geri verilmelidir. (Harita-1).

2) Türkler 1915-1923 yılları arasında organize ve sistematik bir soy kırım uygulayarak bir buçuk milyon Ermeni'yi öldürmüşlerdir. Türkiye'nin bu soykırım uygulamasını ve kurbanlarına karşı sorumluluğunu kabul etmesi gerekir.

3) Şu anda Türkiye'de yaşayan Ermeniler, sosyal, kültürel ve siyasi açılardan baskı altındadır, bu baskıların sona erdirilmesi gerekmektedir.²⁸

PKK'nın iddia ve istekleri ise Ermeni kimliğinden soyutlandığında neredeyse ASALA'nın şablonu gibidir. PKK'nın iddia ve isteklerinin yoğunlaştığı konular ana hatlarıyla şöyledir:

1) Kürtlere ait toprakların bir bölümü Türklerin işgali altındadır. Tarih boyunca Kürtlerin anayurdu olan bu topraklar, İran ve Irak'ın da işgal ettiği bölgeleri içerecek şekilde bağımsız Kürt devletine geri verilmelidir. (Harita-2).

2) Osmanlı İmparatorluğu'nun Kürtlere uyguladığı feodal ve militarist politikaları aynen sürdüren Türkiye Cumhuriyeti de Kürtlere baskı yaparak etnik kimliklerini yok etmeye yönelik bir politikanın izleyicisi olmuştur. Türkiye'de yaşamakta olan Kürtler, etnik kimlikleri nedeniyle baskı altındadır ve bu baskı politikasına son verilerek Kürtlerin sosyal, kültürel ve siyasi hakları tanınmalıdır.²⁹

Her iki örgüt de 1975 yılında ve Lübnan'da kurulmuştur. ASALA ve PKK örgütleri kuruluş aşamasında ve sonrasında aynı ülkeler Lübnan, Kıbrıs Rum Kesimi, Yunanistan, Suriye, Fransa'da üslenmiş ve aynı ülkeler Sovyetler

²⁷ Çitlioğlu, s.77

²⁸ Çitlioğlu, s.87

²⁹ Çitlioğlu, s.101

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Birliği, Doğu Almanya, İsveç, Suriye, Yunanistan, tarafından beslenmişlerdir.³⁰

Suriye Askeri İstihbarat Örgütü El-Muhaberat'ın denetim ve güdümündeki El-Şaika gerillaları, Abu Nidal ve George Habbaş üzerinden ASALA'ya aktarılan eğitim³¹, istihbarat ve lojistik desteklerle barınma imkanları, ASALA'nın sahneden çekilmesi ile Suriye tarafından PKK'ya aktarılmış ve PKK lideri Abdullah Öcalan önceleri Lübnan'da Suriye'nin denetimindeki Bekaa Vadisinde, daha sonra Suriye'nin Başkenti Şam'da barındırılarak bir tür güvence ve koruma altına alınmıştır.

Lübnan'da Bekaa Vadisindeki ASALA eğitim üsleri, PKK'nın Mahsun Korkmaz Akademisine dönüşmüş, Suriye'de Hamuriah ve Kamışlı kampları ASALA'dan sonra PKK'nın kullanım ve hizmetine girmiştir. Yine aynı şekilde Kıbrıs Rum kesiminde gözlerden uzak Trodos Dağlarında, eğitimlerini rahatlıkla sürdüren ASALA militanlarının bayrağı yerine, aynı dağlarda PKK'nın renkleri dalgalanmaya başlamış ve nihayet Yunanistan'daki Larissa kampı PKK militanlarının Avrupa'ya sıçrama noktası olarak kullanılmıştır. Fransa'nın, Orly Havaalanı baskınına değin ASALA'ya gösterdiği hoşgörü ve sempati, günümüzde eski Fransa Devlet Başkanının eşi Madam Mitterrand aracılığı ile bölücü Kürtlere aktarılmıştır.

Hem ASALA, hem de PKK uyuşturucu trafiğinde etkin roller üstlenmişlerdir. ASALA'nın, Avrupa ülkelerinde kurduğu uyuşturucu dağıtım ağı, bugün PKK tarafından kullanılmaktadır. Taşımacılık hizmetini Akdeniz'de eski Suriye Devlet Başkanı Hafız Esat'ın kardeşi Rifat Assad himayesinde PKK'nın yaptığı Afganistan ve Pakistan çıkışlı uyuşturucular, Lübnan-Suriye üzerinden ASALA'nın klasik rotası olan Beyrut-Lazkiye-Korsika-Marsilya-Barselona yollarını izleyerek dağıtım merkezlerine ulaştırılmakta ve büyük bir bölümü Ermeni asıllı ve geçmişlerinde ASALA bağlantıları bilinen kişilerce satış noktalarına sevk edilmektedir.³²

Ancak amaç ve söylemlerindeki benzerliğe rağmen ASALA ve PKK'nın eylemlerinde bir ayrıcalık vardır. ASALA eylem türü olarak uçak kaçırma, elçilik işgali, Türk diplomatları doğrudan öldürmekle varlığını dünya

³⁰ Y.Atilla Şehirli, ASALA'nın Ortaya Çıkışı,Eylemleri ve Sonu, Dünden Bugüne Türk-Ermeni İlişkileri,Ankara 2003,s.651-652

³¹ Mümtaz Soysal, Milliyet Gazetesi, 8 Şubat 1980

³² Ayrıntılı bilgi için bak.Tarık Somer, "Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı", Uluslar arası Terörizm Sempozyumu,Ankara 1984 s.20-21

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

kamuoyuna duyurmak yolunda bir yöntem izlemiştir. Eylemleri Türkiye sınırları dışındadır ve tüm eylemlerini çeşitli ülkelerdeki sivil kişi ve kuruluşlara yöneltmiştir. ASALA'nın Türk toprakları üzerinde bilinen sadece iki eylemi vardır. Bunlar 7 Ağustos 1982 Esenboğa Havaalanı baskını ve 16 Haziran 1983 İstanbul Kapalı Çarşıdaki bombalama eylemleridir.

PKK'nın ise silahlı eylemlerinin hemen tümü Türkiye sınırları içindedir. Türkiye dışında Türk hedeflerine yönelik eylemleri daha çok Türkler'in yoğun yaşadığı Almanya, Fransa gibi ülkelerde görülür. PKK, Türkiye ile ilişkisi bulunmayan yabancı ve sivil hedeflere karşı doğrudan ve açıktan eylemde bulunmama konusunda bugüne değin belirgin bir özen göstermiştir. ASALA ve PKK'nın amaçtaki birlikteliğine karşın uygulama ve eylemlerindeki ayrılığın iki ana nedeni vardır:

1) ASALA'nın Türkiye ile ilişkisi bulunmayan sivil hedeflere karşı giriştiği ve Türkler dışında masum insanların ölümleri ile sonuçlanan eylemler nedeniyle dünya kamuoyundan antipati topladığı bilinmektedir. PKK, siyasi alanda kazanabileceğini umduğu milletler arası desteği yitirmemek açısından, aynı yanlışlığa düşmemeye özen göstermektedir.

2) PKK'nın Türkiye içinde ve özellikle Güneydoğu Anadolu'daki yoğun Kürt kökenli nüfusu etkileyerek kendi amaçları doğrultusunda terörist eylemlerde kullanabilme imkanı varken, ASALA Türkiye sınırları içinde aynı imkana sahip değildir.³³

ASALA, bugün PKK'nın Türkiye'den sağlayabildiği insan kaynaklarına geçmişte sahip olabilseydi, kuşkusuz eylemlerinin büyük bir bölümünü tıpkı PKK gibi Türkiye içinde gerçekleştirmeyi seçecekti. Türkiye'de yaşayan Ermeni nüfusun hiçbir bölgede yoğunluk kazanmamış olması ve azlığı, daha da önemlisi ASALA'nın çerçevesini çizdiği şiddeti içeren görüşlere katılmaması, ASALA ve öteki Ermeni terör örgütlerine Türkiye'de eylem imkânı vermemiştir.

Sonuçta PKK, ASALA'nın yanlışlarından arınarak ve Türkiye'nin demografik yapısının kendisine sağladığı avantajı kullanarak eylem biçimini ASALA'dan ayırmıştır. Kısaca PKK'nın eylemlerini biçimsel açıdan ASALA'dan ayırmasının en önemli sebebi ASALA'nın hak iddia ettiği topraklar üzerinde etkin ve yoğun bir Ermeni nüfusunun bulunmamasına karşın, PKK'nın hak iddia ettiği

³³ Çitlioğlu s.96

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

topraklar üzerinde Kürt kökenli Türk vatandaşlarının şu anda yaşıyor olmalarından ve bu halkın yeterli bilince sahip olmamasından kaynaklanmaktadır.³⁴

PKK Terör Örgütünün 15 Ağustos 1984'de Eruh ve Şemdinli eylemleriyle terör sahnesine çıkması ve ASALA Örgütünün eylem alanlarından çekilmesi aynı tarihlere rastlamaktadır. Yine ele geçen PKK'lı teröristlerin yapılan sorgulamalarında ve haklarında yapılan incelemede bu kişilerden bir çoğunun Ermeni kökenli ve sünnetsiz oldukları ve çoğunlukla PKK'nın lider kadrolarını oluşturduğu tespit edilmiştir.³⁵

ASALA ile PKK arasında ortak geçmiş ve ortak gelecek oluşturmak arzusu tarihin çarpıtılarak tekrar kendi amaçları doğrultusunda yazılması şeklinde bir biçime dönüştürülmüştür. Hedef olarak seçtikleri kitlelerin bilinçaltına hayali ve gizli mesajlar göndererek bu kitleleri birleştirmeye ve hedeflerine ulaşmaya çalışmaktadırlar.

PKK da kendini siyasi Kürtçülerin bir temsilcisi olarak görerek Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde kendince bir devlet kurmak istemektedir. PKK'nın "Kürdistan" olarak tanımladığı bölge, 1993 yılında ele geçirilen örgüt belgelerine göre şu şekildedir:

Botan Eyaleti (Kuzey):

- 1.Bölge : Şemdinli, Başkale
- 2.Bölge : Hakkari, Uludere, Çukurca
- 3.Bölge : Şırnak, Cizre
- 4.Bölge : Çatak

Garzan Eyaleti:

- 1.Bölge : Baykan, Sason, Mutki
- 2.Bölge : Sirvan
- 3.Bölge : Tatvan, Bitlis

³⁴ Macit s.89

³⁵ Çitlioğlu s.33

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

4.Bölge : Batman, Kozluk, Beşiri, Ovalık

Amed (Diyarbakır) Eyaleti:

1.Bölge : Bingöl, Tılan

2.Bölge : Sason'un bir bölümü

3.Bölge : Hazro, Silvan, Lice, Hani, Kulp

4.Bölge: Çermik, Sivrice, Cümbüş, Maden, Ergani

Mardin Eyaleti:

1.Bölge: İdil, Midyat, Kerboran

2.Bölge: Nusaybin, Savur

3.Bölge: Ömerli, Bismil, Çınarlı

4.Bölge: Kızıltepe, Derik, Mazıdağı

Dersim (Tunceli) Eyaleti:

1.Bölge: Ovacık, Refahiye (Erzincan)

2.Bölge: Dersim, Hozat, Pertek, Kemah

3.Bölge: Nazimiye, Mazgirt, Pülümür

4.Bölge: Karakoçan

Orta Eyalet:

Bingöl, Karlıova, Varto, Hınıs, Bulanık, Malazgirt, Tutak.

Serhad Eyaleti (Kuzey Alan):

Kars, Ağrı, Erzurum, Van³⁶

³⁶ İsmet G.İmset, PKK-Ayrılıkçı Şiddetin 20 yılı(1973-1992) 1.Baskı, Ankara 1993, s.221-222; Kuzey Kürdistan olarak iddia edilen ve 7.12.1984 tarihinde Mardin ili Midyat ilçesi Dargeçit bucağında kırsal kesimdeki operasyon esnasında, biri ölü, biri sağ ele geçirilen örgüt militanlarının üzerinde çıkan haritada da aynı bölgelerde bulunan 19 il Kuzey Kürdistan olarak nitelendirilmektedir. Bak.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Bu bölgelerin nereleri içerdiğini Harita-1'de görmek mümkündür.

Harita - 1

Sözde Bölücü Terör Örgütünün sözde Kürdistan (Harita-1) ve Sözde Ermenistan (Harita-2) sınırları karşılaştırıldığında bu bölgelerin hemen hemen aynı yerleri içerdiği ve sonuçta Ermeni ve siyasi Kürtçülerin aynı bölgeleri istedikleri haritaların mukayesesinden anlaşılmaktadır.

(Sözde Ermenistan Sınırları Harita -2)

PKK (Kürdistan İşçi Partisi) hakkında Bilgiler, T.C. Genelkurmay Başkanlığı Özel Harekat İcra Komutanlığı, Siirt 1985,s.4

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Ermeni Meselesinin temelinde Haçlı zihniyetinin devamı ve tamamlayıcısı olan Şark Meselesi ile sömürü ve hâkimiyet zihniyeti bulunan Emperyalizm vardır. Ermeniler, Türk Devleti'nin zayıfladığını ve çöküş devrini yaşadığını, Türklerin şuursuzca Batılılaşma ve Demokratikleşme arzularını ve de Tanzimat ve Islâhat reformlarının gayesizliğini tespit ettikten sonra Devleti yönetenlerin de basiretsizliğini ve Ermenilere karşı hoşgörüsünü görünce kendilerini Batılı Devletlerin de yardımıyla devlet kurmak gibi gerçekleştiremeyecekleri bir hayal içinde bulmuşlardır.

Bağımsız bir Ermeni Devleti kurmak için Ermenilerin önünde iki engel bulunmakta idi. Birincisi meşru Osmanlı Devleti, ikincisi de Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki Müslüman ve Türk halkı idi. Kendilerinin en zayıf tarafı ise devlet kurabilecek yeterli bir nüfusa sahip olmamaları idi. Bu iki engelden bölgedeki Müslüman Türk halkını, baskı, terör, şiddet, köy basma, ferdi ve toplu katliamlar gibi insanlık dışı ve gayri meşru eylemlerle huzursuz ederek bölgeden kaçırma yoluyla kaldırmayı, diğer engel olan meşru Osmanlı Devletini de genel bir isyan hareketi ile Avrupa'nın müdahale etmesini sağlayarak baskı yoluyla aşmaya çalışmışlardır. Fakat bu iki engel, Batılıların bütün desteğine rağmen Ermenilerce aşılamamıştır.

Sonuç olarak Şark Meselesinin bağımsız Ermeni Devletini kurma fikri ve gayreti somut bir şekilde başarısızlıkla sona ermiştir. Bu neticeyi Ermenistan Cumhuriyeti 1921 Gümrü ve Moskova Antlaşmalarıyla, Avrupa ise 1923 Lozan Antlaşmasıyla kabul etmiş ve onaylamıştır. Böylece 1923'den sonra Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da aktörler değişmiş, Ermeniler ve Osmanlı Devleti tarih

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

içinde yerlerini almıştır. Artık onların yerine bölgede Müslüman Türk halkı ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile hemen yanında Ermenistan Devleti mevcuttur. Fakat bütün bu somut gerçeklere rağmen Şark Meselesi ve Ermeni hayalleri bitmemiş ve bu hayaller peşinde koşanların Türkiye üzerindeki yeni oyunları devam etmiştir.

Ermenilerin üzerinde hak iddia ettikleri Anadolu topraklarında Ermeniler artık yaşamıyorlardı ve bu topraklar üzerinde artık mücadele edemeyeceklerdi. Bu gerçekten hareketle, Batılılar ve Ermeniler, kendi yerlerine mücadele edebilecek bir taşeronla ihtiyaç duymuşlardır. Bu maksatla bölgedeki toplumsal yapı irdelenmiş ve milli bünyeden daha çabuk koparabileceklerini ve kandırabileceklerini düşündükleri unsurlara yönelmişlerdir. Öncelikle bölgedeki Gayrimüslim unsurlar arkasından da fikri temellerini kendilerinin attığı bölücü akımlar oluşturarak, satın aldıkları bir takım siyasi Kürtçü kişileri de kullanarak bölgede yaşayan bilinçsiz, fakir ve çabuk yönlendirilebilen Müslüman bölge halkına yönelmişler ve kendi hedefleri istikametinde kullanma yoluna gitmişlerdir.

Bütün bu yollar yurtiçinde kullanılırken, dışarıda da ASALA adlı Ermeni Terör Örgütü vasıtasıyla emellerine ulaşmaya çalışmışlar ama yine istedikleri neticeyi alamamışlar hatta katliamlar üzerine kurulu mücadeleleri dünya kamuoyunda istemedikleri tepkilere sebep olmuştur. Sonuçta alınan derslerle mücadeleyi dışarıda siyasi, politik ve ekonomik alanda ve daha çok dünya kamuoyunu yönlendirme şeklinde; içeride ise bölücü terör faaliyetlerini arttırarak “böl-parçala-yönet” yöntemiyle bir çözüme kavuşturmak istemişlerdir. Bu maksatla kendileri tarafından kurulan ve beslenen PKK adlı Bölücü Terör Örgütü taşeron olarak seçilmiş ve kendi amaçları istikametinde kullanılmıştır.

ASALA ve Bölücü Terör Örgütü PKK'nın ortaya çıkışlarından başlayarak geçirdiği tüm evrelerin ve taktik uygulamalarının bir şablon gibi üst üste oturduğu, araç ve amaç açılarından aralarında etnik kimlikleri dışında hiçbir farklılık bulunmadığı ve Bölücü Terör Örgütünün Ermenilerin kendilerine vatan yapmak istedikleri aynı topraklar üzerinde ve yine Ermeni emellerini savunan aynı devletlerin desteğinde bir devlet kurmak istediği dikkatli bir gözlem sonucu görülebilmektedir. Bu tespite rağmen, bölücü terörün başladığı 1980'li yıllarda başta Devleti yönetenler olmak üzere Bölge Halkı ve kamuoyumuz bu gerçeği idrak edememiş ve gerekli tedbirleri almakta maalesef gecikmiştir. Neticede bölücü terör, Devletin sarsılmaz bütünlüğünü ve huzurunu ciddi bir şekilde tehdit eder konuma gelmiştir.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Bitmemiş Şark Meselesi ve yeniden filizlenen Büyük Orta Doğu Planına hizmet eden Bölücü Terör Örgütü, asıl gizli sahipleri emrinde gerçek rolünü başarıyla saklayarak artan bir şekilde, geçmişte Ermenilerin isyan bölgeleri olarak kullandıkları ve geçmiş nüfus oranlarının fazla bulunduğunu beyan ettikleri bölgeleri özellikle içerecek şekilde, Hınçak, Taşnak, Armenekan vb. Ermeni terör örgütlerinin zamanında yaptıkları gibi aynı yöntemleri kullanarak Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde bugün Türk ve Müslüman Bölge Halkına karşı katliamlara girişmiş ve devletine bağlı Bölge Halkını bölgeden uzaklaştırmayı ve de Türk Devletini bu bölgede etkisiz hale getirerek, Kürt Devleti kurma maskesi altında zamanında Ermeni Devleti kurma maskesinde olduğu gibi Şark Meselesi ve Büyük Orta Doğu Planının günümüzdeki takipçilerinin istediği gibi rolünü başarıyla gizlice yürütmektedir.

SONUÇ

Vekalet Savaşlarının bir gereği olarak Bölücü Terör Örgütü PKK, Şark Meselesi ve günümüzde ise ağırlıklı olarak Büyük Orta Doğu Planının kanlı bir uzantısı olarak zamanında Ermenilerin kullanıldığı gibi günümüzde aynı bölgelerde başarı ile kullanılmaktadır. Kırk yıldan fazla uğraştığımız Terör Örgütü PKK ve bu örgütün son türevleri olan YPG/PYD ile son dönemlerde yoğunlukla uğraşmaya başladığımız FETÖ ve DAESH bize karşı uygulanan bu vekâlet savaşlarının yeni örnekleridir.

Ortadoğu; üç büyük dinin ortaya çıktığı, tarihin yazıldığı, uygarlıkların yeşerdiği, petrol, doğalgaz zengini ve bütün güçlü devletlerin tarih boyunca kontrol etmek için mücadele verdiği dünyanın en kritik coğrafyasıdır .

Osmanlı Devletinin geçmişte hâkim olduğu bölgeler bu gün uluslararası ilişkiler ve tarih literatüründe "Ortadoğu" olarak adlandırılmaktadır. Ortadoğu tarihi boyunca kanın akmadığı yegâne dönem Türklerin bölgede hâkim oldukları dönemdir.

XIX. yüzyılda diplomatik ve politik bir terim olarak ifade edilmeye başlanan Şark Meselesinin tarihi kökeni oldukça eskidir. Zaman ve zeminin şartlarına bağlı olarak çeşitli görünümde ve yerde ortaya çıkan ve de değişik şekillerde tarif edilen Şark Meselesinin temelinde ve özünde Hıristiyan-Müslüman yani, Haç-Hilal veya Avrupa-Türk münasebetleri ve mücadelesi yatmaktadır

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Tarihin her devrinde dünya hâkimiyetine oynayan, dünya siyasetine yön vermeye çalışan büyük güçler olmuştur. Bu çerçeveden bakıldığında XV. yüzyıldan beri büyük millet ve büyük güç olma şansına ve kabiliyetine sahip birkaç devlet veya millet sayılabilir. Bunlar, Anglo-Sakson dünyası içinde Anglikan İngiltere, Latin dünyasında Katolik Fransa, Slav dünyasında Ortodoks Rusya, Germen dünyasında Protestan Almanya, İslâm dünyasında ise Osmanlı Devleti yani Türklerdir.

Bu beş büyük devletin dördü de (İngiltere, Fransa, Rusya ve Almanya) tamamen hem Hıristiyan dininin hem de ayrı ayrı Hıristiyanlığın belli başlı ve farklı mezheplerinin temsilcisi durumundadırlar. Sadece Osmanlı Devleti bütünü ile İslâm dininin ve İslâm âleminin temsilcisi rolündedir. İşte Hıristiyan âleminin bu dört temsilcisi İngiltere, Fransa, Rusya, Almanya ile İslâm âleminin temsilci Türkler yani Osmanlı Devleti arasındaki münasebetlerin tümü “Şark Meselesi” kavramıyla ifade edilebilir.

Günümüzde de “Şark Meselesi” yeni projeler ile birlikte daha büyük boyutlar içerisinde Türkiye’de ve Ortadoğu’da varlığını sürdürmektedir, yalnız bir farkla ki İngiltere yerini ve rolünü Amerika Birleşik Devletlerine bırakmıştır. Ortadoğu’da bu dönemde ortaya çıkan önemli diğer bir güç ise İsrail Devletidir.

Ortadoğu’da etkinliği her geçen gün artan Amerika bugün Yahudi sermayesi tarafından yönetilirken İsrail ise Yahudiliğin merkez ülkesidir. Amerika’nın bugün liderliğini yaptığı Büyük Ortadoğu Projesinin gizli hedefinin ise Yahudilerce kendilerine Allah tarafından vaat edildiğine inandıkları Ortadoğu’da büyük Yahudi Devleti’nin kurulması olduğu artık gün yüzüne çıkmıştır.

Türkiye geçmişte İsrail devletini dünyada ilk tanıyan devletlerden biri olarak Ortadoğu’da belki barışı getirebileceğini düşünmüştür. Ancak şimdi İsrail’e karşı dünyada en aktif rol alan ülkelerden birisi olmuş ve Filistin’in bağımsızlığını ve de Filistin halkının özgürlüğü için tüm barış sürecinin sağlanması için dünyadaki en çok çalışan ülke olmuştur.

Sonuçta dünyada ekonomik gücü, medyayı ve dijital teknolojiyi elde bulunduran İsrail yanlısı Yahudi örgütleri dünyanın en büyük devleti ve askeri gücü olan A.B.D. nin dış politikasını ve askerlerini bile istediği gibi kendi hedefleri doğrultusunda yönlendirebiliyorsa aynı şekilde diğer devletleri de yönlendirebilir.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Bugün tarih ilminin bizleri aydınlatılabildiği büyük devletlerin I. Dünya Savaşı sonrası Osmanlı Devleti toprak paylaşımı konusunda kendi aralarında anlaşmazlık çıkmasını önlemek için yaptığı gizli anlaşmalardan olan İstanbul(1915), Londra(1915), Syces-Picot (1916), St.De Maurienne (1917) anlaşmalarını yapmışlardır. Bu anlaşmalara benzer bugün Ortadoğu ve Gazze için gizli anlaşmalar yapılmış olabilir.

Bugün Ortadoğu' da mevcut hassas dengeler, bu bölgede etkili olmaya çalışan yukarıda işaret edilen güçler tarafından bilerek ve isteyerek müdahale sebepleri yaratılabilecek şekilde ayarlanmaktadır.

Yapay devletler, yeteneksiz idareciler, siyasî istikrarsızlıklar, petrol, etnik yapılar ve terör bu dönemde bu güçler tarafından etkin olarak kullanılmaktadır. Dijital Teknoloji, Medya, Ekonomi ve modern silahlar ile Ortadoğu köleleştirilmektedir. Bizlere "Küresel Dünya Düzeni" olarak sundukları aslında insanlığın öldürüldüğü ve kızıl kana boyandığı yeni dünya düzenidir.

Vekâlet savaşları bu büyük güçler tarafından bugün tüm dünyada ve özellikle Ortadoğu'da başarı ile uygulanmaktadır. Son 30 yıllık yakın tarih incelendiğinde artık savaşların gerçek harplerden ziyade bölgesel, etnik dini kökenli, gayri nizami ve psikolojik harp ağırlıklı olarak icra edildiği görülmektedir.

Ortadoğu'da ve öz vatanımız Türkiye'de yaşananları artık "Şark Meselesi" ve "Büyük Ortadoğu Projesi" kapsamında değerlendirmek zamanı gelmiş hatta geçmektedir.

Ortadoğu'da kısaca asıl hedef Müslümanlar ve Müslümanların yüzyıllarca liderliğini yapmış olan Türklerdir.

Türkiye ve Türk Milleti olarak diğer Ortadoğu ülkeleri gibi vekâlet savaşlarında birer piyon olarak kullanılmadan mutlaka aklın, bilimin, vicdanın, kültürel değerlerin, dinlerin ve tüm milli unsurların birleşeceği barış sürecini mutlaka sağlamalıyız.

Geçmiş dünya ve Türk tarihinden alınan dersler Ortadoğu' daki barış için güçlü bir devlet olmayı, caydırıcı ittifaklar kurmayı ve sert tedbirler almayı şart koymaktadır.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Türkiye ve Türk Milleti olarak Ortadoğu'da var olmak istiyorsak önce güçlü bir devlet, bilinçli bir millet olmalı ve Azerbaycan-Türkiye kardeşliği örneğinde olduğu gibi kardeş Türk dünyasını birleştirmeli ve gerektiğinde karşı tarafa askeri güç de kullanabilecek caydırıcı güçlü bir ittifak kurmalıyız.

ABD ile Türkiye Arasında Fırat'ın Doğusu ve PKK: İş Birliği ve Çatışma Dinamikleri

Veysel BABAHANOĞLU

Öğr.Gör. Dr.

Düzce Üniversitesi

veyselbabahanoglu@duzce.edu.tr

Özet

ABD ile Türkiye arasındaki ilişkiler, son yıllarda özellikle Fırat'ın doğusu ve PKK terör örgütü bağlamında karmaşık bir hal almıştır. Bu bölge, stratejik önemi ve karmaşık güvenlik dinamikleri nedeniyle önemli bir odak noktası haline gelmiştir. Türkiye, Fırat'ın doğusundaki PKK varlığını ve ABD'nin bu bölgedeki Kürt gruplara yönelik desteğini bir tehdit olarak görmekte ve ulusal güvenliğine yönelik bir risk olarak değerlendirmektedir. Fırat'ın doğusundaki Kürt gruplara verilen destek, özellikle YPG'nin ABD tarafından silahlandırılması ve eğitilmesi, Türkiye'nin tepkisini çekmiştir. Türkiye, YPG'yi PKK'nın Suriye kolu olarak kabul etmekte ve bu desteğin PKK'nın Türkiye'ye karşı yürüttüğü terör faaliyetlerini güçlendirdiğini dile getirmektedir. Türkiye'nin bu konudaki endişeleri, ABD ile diplomatik gerginliklere ve Fırat'ın doğusuna yönelik askeri operasyonlara yol açmıştır. Dolayısıyla ABD'nin bölgedeki stratejik hedefleri ve terörle mücadele politikaları, Türkiye ile sık sık çatışmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye ve ABD'nin ortak güvenlik çıkarları ve terörle mücadele hedefleri bulunmasına rağmen, Fırat'ın doğusundaki PYD/YPG/PKK terör örgütü ile Kürt gruplara verilen destek ve Türkiye'nin bölgedeki askeri operasyonları gibi faktörler, ilişkilerde gerilimi artıran unsurlar olmaktadır. Ancak, Türkiye ile ABD arasındaki ilişkilerde sadece çatışma değil, aynı zamanda iş birliği noktaları da bulunmaktadır. Özellikle terörle mücadele konusunda ortak çıkarlar ve hedefler, iki ülkenin iş birliği yapabileceği potansiyeli göstermektedir. Gelecekte, Türkiye ile ABD arasındaki ilişkilerdeki çatışma ve işbirliği dinamiklerinin nasıl şekilleneceği belirsizdir. Ancak, bölgesel istikrarın sağlanması ve terörle mücadelede etkili bir strateji geliştirilmesi için Türkiye ve ABD'nin işbirliği yapması önemlidir. Diplomatik müzakereler, diyalog ve ortak çözüm stratejileri, Türkiye-ABD ilişkilerindeki gerilimi azaltabilir ve bölgesel istikrarın sağlanmasına katkıda bulunabilir.

Anahtar Kelimeler: PKK, Türkiye, ABD, Sınır Güvenliği, İşbirliği ve Çatışma.

1984 Saldırıları ve Güvenlikçi Paradigmanın Doğuşu: “İzâle-i Şekâvet Kanunu”na Düşük Yoğunluklu Demokrasi Kuramı Üzerinden Bakmak

Sami Orçun ERSAY

Dr. Araştırma Görevlisi
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
samiorcunersay@nevsehir.edu.tr

Özet

Bu bildiri, PKK'nın silahlı eylemlerine başladığı tarih olan 15 Ağustos 1984'te Siirt'in Eruh ve Hakkari'nin Şemdinli ilçelerinde gerçekleşen silahlı saldırılara karşı, cumhurbaşkanı ve güvenlik bürokrasisinin ortaya koyduğu devlet refleksini incelemeyi amaçlamıştır. Nitekim PKK'nın silahlı eylemselliğinin başlangıç noktası, Türkiye Cumhuriyeti'nin 1980 askeri darbesinin ardından demokrasiye tekrar geçiş dönemi ile çakışmıştır. Geçiş dönemi, Anavatan Partisi'nin tek başına iktidar, Turgut Özal'ın ise başbakan olduğu bir yasama ve yürütme erkini yaratmıştır. Fakat, diğer yandan 12 Eylül rejiminin muktedir komutanı ve 1982 Kasım'ından itibaren ise güçlü bir cumhurbaşkanı profiline sahip Kenan Evren, Özal ve ANAP iktidarı ile birlikte düalist bir iktidar pratiğinin diğer ortağı olmuştur. Bu düalist yapının 1980'lerin sonuna kadar, Türkiye için aslında bir tür düşük yoğunluklu demokrasi tecrübesi ürettiğini söylemek mümkündür. Düşük yoğunluklu demokrasi kuramı, ana hatlarıyla; geniş halk kesimlerinin seçimlere katıldığı, bu sayede daha radikal değişimlerin önünün alınabildiği ve yine bununla birlikte, anti-komünist ve anti-reformist geleneklerinin sürekliliğini de garanti edebilen “demokratik” bir rejime işaret eder. Bu ise kontrollü demokratik süreçler ile mümkündür. Bu demokrasilerde, işlerin kontrolden çıkması ihtimalinde, diğer bir ifadeyle aşırı sol veya sağın sistemik bir güç olması durumunda, “kaos” a bir alternatif olarak ordu her zaman hazırda bekleyecektir (Gills, Rocamaro, Wilson, 1995: 31). Düşük yoğunluklu demokrasilerde, elitler arasında bir iş bölümünden de söz edilebilir. Milliyet Gazetesi'nin 15 Ekim 1984 tarihli manşeti bu hususta manidardır: “Türkiye Gücünü Zirvedeki İşbirliğinden Alıyor: Güvenlik Evren'de Ekonomi Özal'da (Milliyet Gazetesi, 15 Ekim 1984: 11). Evren'e atfedilen “güvenlik” vurgusu, PKK terörüne karşı cumhurbaşkanı ve güvenlik bürokrasisini çözüm adresi olarak ima ediyordu. Bu imayı haklı kılacak adımların hem Özal'dan hem de Kenan Evren'den gelmesi, bu bildirinin temel sorunsalı olan güvenlikçi paradigmanın doğuşunda düşük yoğunluklu

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

demokrasinin rolünü de berkitmektedir. Zira, Eruh ve Şemdinli saldırılarından sonra saldırıları bir boyunca ön planda hiç ele almayan Turgut Özal'a karşın, bölgeye ilk giden kişinin Genelkurmay Başkanı Necdet Üruğ olması, ardından Cumhurbaşkanı Evren'in saldırı noktalarına intikal etmesi; dahası, saldırıların ele alındığı ilk Bakanlar Kurulu toplantısına başkanlık etmesi ve nihayet 4 Haziran 1985 tarihinde içlerinde Ankara ve İzmir'in de yer aldığı, Artvin, Erzincan, Edirne ve Ordu gibi sıkı yönetim altındaki şehirler ve bölgelerin durumunu değerlendiren Bakanlar Kurulu'na da başkanlık etmesi (Milliyet Gazetesi, 4 Haziran 1985: 7) cumhurbaşkanı'nın siyasi alanı, özellikle PKK gibi güvenlikle ilgili meselelerde domine ettiğinin bir işaretidir. Ancak bu dominasyon sürecinde, Kenan Evren ve güvenlik bürokrasisinin, PKK terörüne karşı ilk reflexlerinde hazırlıksız olduklarını ve ilk çözüm reçetelerinin 1980'ler Türkiye'sine göre arkaik kaldığı belirtilmelidir. Bu reçete, Ekim 1923 tarih ve 442 sayılı İzâle-i Şekâvet Kanunudur. Kanun, anarşi ve teröristlerin tehdidi altında bulunan köy ve diğer yerleşim yerlerinde, bekçilere, muhtarlara, ihtiyar heyeti üyelerine ve o köyün güvenilir ileri gelenlerin silahlandırılmalarını sağlıyordu. Ancak, erken cumhuriyetteki isyanların sebepleri ve bunlarla başa çıkma yöntemleriyle 1980'lerin ikinci yarısında yaşananlar arasında ciddi sosyo-politik farklar vardır. Bu sebeple izale-i şekavet kanunundan beklenen sonuç elde edilememiştir (Kışlalı, 1996: 167).

Anahtar Kelimeler: 1984 Saldırıları, İzâle-i Şekâvet Kanunu, Güvenlikçi Paradigma, Düşük Yoğunluklu Demokrasi, PKK

PKK ile Mücadelede Radikalleşmeden Dönüş Aracı Olarak İkna Süreçleri

Merve ÖNENLİ GÜVEN

Dr.

Milli İstihbarat Akademisi

merveonenli@yahoo.com

Özet

PKK terör örgütünün yapısal dinamiklerinin en önemli unsurlarından birisi insan kaynağıdır. PKK terör örgütünün insan kaynağı profili incelendiği zaman üst yönetim kadrosundan kişilerin, kurulduğu dönemden günümüze 40 seneyi aşkın bir şekilde hayatta kalabildiği görülmektedir. Fakat diğer taraftan, genç kadronun ise bir o kadar değişken olduğu ve en fazla ölüm oranının yeni katılan kadroda gerçekleştiği yapılan araştırmalar neticesinde ortaya çıkmıştır. Bunun en önemli sebeplerinden birisi, terör örgütün strateji olarak eylemsel faaliyetlerinde genç kadroyu her zaman ön cephede bulundurmasıdır. Bu durum aynı zamanda PKK terör örgütünün yapısal özellikleri açısından önemli bir sorunun öne çıkmasına neden olmaktadır. PKK terör örgütünde radikalleşme süreçleri nasıl şekillenmektedir? Birey, örgüte katılım kararı aldığı anda ideolojik olarak veya şiddetle radikalleşmiş midir? Bireyin örgüte katılım motivasyonları nelerdir? Özellikle terör örgütünün propaganda stratejisinde bireyin sosyo-kültürel ve ekonomik istismar alanlarına yönelik geliştirdiği sözde alternatif yaşam alanı/yeni bir hayat ideali, bireyin katılımında nasıl bir rol oynamaktadır? Bu sorular çerçevesinde terör örgütünün insan kaynağı profiline yönelik 2017 yılında başlanan teorik altyapı ve saha çalışmaları neticesinde, PKK terör örgütünün ergenlik-geç ergenlik döneminde katılımı sağlanan kadrosunun içerisinde katılım kararını bir radikalleşme süreci neticesinde almayan bireyler olduğu tespit edilmiştir. Bu yaş grubuna yönelik oluşturulan bir örneklem grubun mülakatları üzerinden biyografik özellikler, katılım öncesi sürdürülen yaşamın özellikleri, katılım kararına neden olan hususlar ve örgüt içi yaşamlarına ilişkin veriler incelenmiştir. Bu kapsamda yapılan profil çalışması neticesinde PKK terör örgütüne ergenlik-geç ergenlik döneminde katılım gerçekleştiren kişilerin katılım nedenlerinin temelinde; biyolojik dönemin getirdiği otoriteye baş kaldırma, akran etkileşimi, macera arayışı gibi bireysel motivasyonlarla birlikte, örgütün sunduğu sözde alternatif yaşam alanına ilişkin yapılan propagandanın katılım kararında etkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca katılım

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

kararının alınmasında örgüte ilişkin yanılsamalı gerçeklik inşasını tesis eden eleman temin şebekesinin etkin olduğu ve kişinin istismar alanlarına göre bireyin manipüle edildiği görülmüştür. Diğer önemli bir husus ise bireyin örgüte katılım kararını alma sürecinde, örgütün eleman temin şebekesinin, kişinin çok düşünmesine imkân vermeden kişinin hızlı bir şekilde kırsala aktarımını gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Bu durum, bireyin örgüte katılım kararını, bir radikalleşme sürecinin sonunda, almadığını ortaya çıkartmıştır. Daha sonrasında örgüte katılım ile birlikte başlayan örgütün indoktrine etme süreciyle bahse konu grubun içerisinde yer alan her bireyin kendine özgü radikalleşme süreci içerisine girdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda, ergenlik-geç ergenlik döneminde örgüte katılım sağlayan kişilere yönelik; örgütte geçirdikleri süre, terör eylemi gerçekleştirip gerçekleştirilmeme, örgütün içerisindeki cari konumu, görevi, yeri gibi kriterler üzerinden oluşturulan bir vasat etüdü çerçevesinde mikro düzeyde her bireyin radikalleşme süreci incelenmiştir. Bu çerçevede kişinin örgütten ayrılmasını sağlamaya yönelik belirlenen unsurlar, belirlenen her hedefin kendisine özgü koşullarına göre tasarlanarak çalışılmıştır. Bu çalışmada söz konusu hususlar bağlamında, PKK terör örgütünün belli bir grubuna yönelik inşa edilen ikna süreçleri mekanizmasının temel özellikleri sunulacak olup ikna süreçleri mekanizmasının nasıl bir radikalleşmeden dönüş aracı olarak terörizmle mücadele kapsamında kullanıldığı aktarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Terörizm, Radikalleşme, Radikalleşmeden Dönüş, İkna Süreçleri, PKK

Türkiye'nin Terörizmle Mücadelesinde Stratejik, Taktik ve Operasyonel Boyutlarıyla İstihbaratın Rolü ve Önemi: PKK Örneğinin Analizi

Alper GÜNEŞ*

Dr.

alperen6060@gmail.com

Özet

Terörizm, geçmişten günümüze devletlerin ulusal güvenliği için önemli bir tehdit ve güvenlik sorunu olmakla birlikte küresel olarak da hem devletlerin hem de uluslararası güvenlik kuruluşlarının mücadele ettiği birincil mesele haline gelmiştir. Bunun yanında terör örgütleri uyguladıkları asimetrik savaş sistemleri, yeni saldırı yöntemleri ve etkin propaganda ağı ile ne yazık ki insanları her zaman etkilemeyi başarmışlardır. Ayrıca öğrenen örgüt bağlamında terör örgütlerinin sürekli olarak yöntem ve faaliyetlerinde farklılığa gitmesi, terörle mücadele eden güvenlik ve istihbarat teşkilatlarına kimi zaman zor anlar yaşatmış hatta bahse konu bu teşkilatların kurumsal yapılanmalarında ve terörizmle mücadele yöntemlerinde değişim-dönüşüme gitmelerine sebep olmuştur. Tüm bu zorluklar karşısında istihbarat olgusu her geçen gün daha çok önem kazarak terörle mücadelede vazgeçilmez bir araç haline gelmiştir. Bu minvalde boyutları itibarıyla stratejik, taktik ve operasyonel istihbaratın terörle mücadelede kilit rol oynadığı ve mücadele araçları içinde önemli bir kuvvet çarpanı haline geldiği düşünülmektedir. Bunun yanında terörle mücadelenin doğası gereği istihbarat faaliyetine dayalı olması gerektiği ve diğer terörle mücadele tedbirlerinin, istihbarat faaliyetinin olmadığı bir ortamda etkisiz kaldığı düşünülmektedir. Bu nedenle hem genel olarak terörizmle mücadelede hem de terör saldırıların önlenmesi bağlamında aktif, doğru, eş zamanlı ve sağlam analizlere dayalı istihbarat boyutlarına bütüncül olarak ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye'nin istihbarat teşkilatlarının bütüncül ve stratejik bakış açısıyla oluşturulan terörizmle mücadele politikası çerçevesinde, sınırlarımız içinde ve dışında ülkemizi hedef alan PKK terör örgütüne karşı başarılı faaliyetlerinin analizi önem ihtiva etmektedir. Şöyle ki Türk istihbarat topluluğunun son yıllarda imkân ve kabiliyetlerinin artırılması; Türkiye'nin terörle mücadele politikası ve stratejisinde daha etkin ve etkili bir yaklaşım ve uygulama benimsenmesine

* Dr., alperen6060@gmail.com.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

sebepl olmuş, böylece yurt içinde ve dışında taktik, operasyonel ve stratejik düzeyde başarılı sonuçlar alınmasına vesile olmuştur. Bunun göstergesi olarak; PKK'nın lider kadrosundan ve üst düzey örgüt mensuplarından önemli isimlerin tespit, teşhis, takibi neticesinde etkisiz hale getirilmesi veya ele geçirilmesinde sergilenen yüksek performans, örgütün eylem stratejilerinin ele geçirilmesi ve bu doğrultuda yurt içindeki eylemlerinin başarılı bir şekilde önlenmesi, kadro temininin engellenmesi neticesinde son yıllarda Türkiye'den örgüte katılımların azalması, örgütün finansal ve lojistik faaliyetlerinin engellenmesi gibi istihbarat faaliyetleri örnek gösterilebilir. Neticede Türkiye'nin terör örgütü PKK ile kuruluşundan bugüne mücadelesinde ve özellikle son dönemde elde ettiği başarısının arkasında; istihbarat yapısının ve yöntemlerinin, günün ve değişen uluslararası sistemin şartlarına uygun olarak yeniden belirlenmesi ve istihbarat topluluğunun 'proaktif' ve 'entegre' yaklaşım üzerine inşa ettiği yeni istihbarat doktrinin yattığı düşünülmektedir.

Bu bağlamda çalışmada, Türkiye'nin terörizmle mücadelesinde istihbarat topluluğunun ve boyutları itibarıyla stratejik, taktik ve operasyonel istihbarat faaliyetlerinin önemi ve rolü analiz edilecek, PKK terör örgütüyle mücadelede istihbaratın etkinliği akademik olarak incelenecektir. Örnek terör örgütü PKK ile sınırlı olup 1984'den bugüne örgütle mücadelede Türkiye'nin istihbarat teşkilatlarının etkin mücadelesi ve özellikle son yıllarda gerçekleşen başarılı operasyonları, istihbaratın boyutları çerçevesinde ele alınarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Terörizmle Mücadele, Terörle Mücadele Stratejisi, Terörizmle Mücadelede İstihbarat, PKK, Stratejik Taktik Operasyonel İstihbarat,

PYD/YPG Terör Devletçığının Kültürel İnşasında Anıtlar

Zafer YILMAZ

Yüksek Lisans Öğrencisi
Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi
Yeni Medya ve İletişim Bölümü
zaferyilmaz59@yandex.com.tr

Ahmet GÜVEN

Doç. Dr.
Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi
Yeni Medya ve İletişim Bölümü
aguven@bandirma.edu.tr

Özet

Kolektif bellek ve kimlik inşasında belirgin bir rol üstlenen anıtlar siyasal hegemonyanın kültürel araçlarıdır. Anıtlar her ne kadar tarihsel olay ve kişilerin tasviri olsa da gelecek kuşakların hafızalarını yönetmeyi amaçlamakta, bir devletin kurucu ve tahkim edici sembolleri olmaktadır. Terör örgütü PYD / YPG görel olarak hâkimiyetinde tuttuğu Kuzey ve Doğu Suriye'de hedeflediği terör devletçığının kültürel inşasına hizmet etmek üzere anıtları değerlendirmektedir. Kimi durumda Suriye Arap Cumhuriyeti'nin anıtlarını dönüştürmekte, kimi durumda ise yeni anıtlar dikmektedir. Yani başımızda kurulmaya çalışılan terörist devletçığın kültürel kodlarını deşifre etmek terörizmle mücadelede etkin neticeler alınmasına olanak sağlayacaktır. Çalışmada, PYD / YPG'nin dönüştürdüğü yahut yeni diktiği beş farklı anıt örneklem olarak seçilmiştir. Anlamlarını ve içerimlerini yorumlayabilmek için terör örgütünün bu beş anıtlarla ilgili haber ve yazıları içerik analizi yöntemiyle ele alınmıştır. Anıtların görsel ve sembolik temsilleri ise göstergibilimsel analiz tekniğiyle incelenmiştir. PYD / YPG kontrolündeki bölgelerdeki anıtların analizi, devletçığın kültürel kurgusuna yönelik bilinçli ama tutarsız bir çabayı ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, terör örgütünün anlatsal, estetik ve daha önemlisi siyasal kabiliyetlerinin diktiği anıtları ayakta tutmaya yeterli olmayacağı savunulmaktadır.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Anahtar Kelimeler: PYD/YPG, Terörizm, Kuzey ve Doğu Suriye, Devletin Kültürel İnşası, Anıtlar

PKK Terör Örgütünün İdeolojisiyle Mücadele Modeli

A. İnci SÖKMEN ALACA

Prof Dr.

İstanbul Arel Üniversitesi

askinsokmen@arel.edu.tr

Özet

Terörle mücadele alanında sert ve yumuşak önlemler olarak temelde iki ana ayrım bulunur. Ancak devletler kendi ulusal istikrarına yıkıcı etkideki terör örgütlerine karşı mücadele ederken hibrit önlemleri birlikte uygulayarak sonuç alabileceklerini deneyimleyerek öğrenmişlerdir. Sert güç önlemlerinde silahlı unsurlar ile örgüt liderleri, üsleri ve militanları etkisiz hale getirilirken, yumuşak önlemler ile de insan kaynağına odaklanarak, örgüt katılımını düşük noktalara çekerek alan savunmasını zayıflatmayı planlamışlardır. PKK Terör Örgütünün İdeolojisiyle mücadele kısmında 1983-1991 ve 1991 sonrası iki farklı ideolojik yaklaşım ile terör örgütünü canlı tutmaya çalışan, ideoloğu Abdullah Öcalan'ın görüşlerine odaklanılmakta, tez -anti tez diyalektiğiyle ileri sürdüğü ve Türkiye'yi suçlu gösterdiği konuları çürütecek beyaz propaganda tekniklerine odaklanılmıştır. İnsan odaklı bir yaklaşım ile örgütün militan kadrolarını oluşturan erkek-kadın-çocuk kitlelerini nasıl kazanabileceğine yoğunlaşan stratejiler AKP İktidarı döneminde gerçekleştirilmiştir. Örgütün Kürt kimliğinin sıklıkla vurguladığı "inkar-imha" yaklaşımı; özel alanda Kürtçe kullanımı, kamusal alanda iki dil kullanan kamu personeliyle hizmet getirme politikaları ile zayıflatılmış, 'Kürt Sorunu' olgusundan 'Terör Sorunu' kavramına geçilmiştir. Örgütün gençleri ancak kaçırarak dağa götürme sayılarının artması, insan odaklı terörle mücadele yaklaşımının örgüte katılımı zayıflattığını, başarılı sonuç verdiğini göstermektedir. Orta Doğu çatışmalarında küçük ölçekli silahlı gruplara küresel aktörler tarafından duyulan ihtiyaç çerçevesinde terör örgütü, paralı silahlı gruplara dönüşerek sipariş üzerine operasyonlar yapan yapıda, bölgede varlığını sürdürmektedir. İdeolojik çerçeve zamanla aşınarak pragmatik yaklaşımlar öne çıkarak hem örgüt içi iktidar boşlukları oluşmuş hem de Avrupa'da yaşam hedef haline militanlar için dönüşmeye başlamıştır. İŞİD benzeri Sünni ve Şii radikal gruplarla ilk mücadelede Avrupa ve ABD için PKK silahlı grupları düşünülmekte, uzun vadeli Arap x Kürt x Şii çatışmasında vekâleten kullanılmak için silahlı yardımla hücrel olarak bölgede bekletilmektedirler. Özellikle Türkiye sınırı dışında duran bu gruplar için, insan kaynağı yine ülkemizden sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu da kaçırarak olmakta ve yine Kürt

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

gençliği örgüt ile buluşturulmaya çalışılmaktadır. İdeolojik mücadele modeli bize a)örgütün siyasal politik amacı b) bu amaç için geliştirilen ideolojik tezleri ve kavramsal çerçeveyi c) ideolojik tezlere uygun siyasal yönetim modelini anlamımızı sağlamıştır. Politika geliştirirken bu bilgiler kullanılmıştır. Sunum da Türkiye'nin PKK'nın ideolojik boyutu ile mücadele modeli anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: PKK Terör Örgütü, Sert ve Yumuşak Önlemler, İdeolojik Mücadele, İnsan odaklı mücadele, Yumuşak Yaklaşımlı Mücadele.

Terörün Siyasi Kanadı ile Mücadelede Stratejik İletişim

Orhun Ege CANSARAN

Doktora Öğrencisi
University of Kent Uluslararası Çatışma Analizi
oec7@kent.ac.uk

Aybüke AYDIN CANSARAN

Yüksek Lisans Öğrencisi
Nottingham Trent University
Uluslararası İlişkiler Bölümü,
aybuke.aydincansaran2023@my.ntu.ac.uk

Özet

Etnik bölücü terörle etkin mücadelenin sağlanması ve devlet otoritesinin istikrarının korunmasında askeri ve siyasi mücadelenin önemli bir parçası da terörle mücadelenin anlatımıdır. Nihayetinde terör örgütleri eylemleri ile toplum nezdinde ses getirmek ve asimetrik savaş içerisinde devlet otoritesini zayıflatarak taraftar toplamayı amaçlamaktadır. Bu anlatıya karşı bürokratik elitin bireysel cevaplar üretmeye çalışması ve ortak anlatının sağlanmaması devlet içerisinde çok başlılığı ortaya çıkarmakta ve sahada mücadele eden personelde mücadele azminin yaranmasına yol açmaktadır. Bölücü terör örgütünün faaliyetlerine başlaması ve akabinde ülkenin doğusunda yerel halktan katılım sağlayarak isyan faaliyetini silahlı çatışma içerisinde kırk yıldır sürdürmesi örgütün çatışma anlatısının bölgedeki etkinliği ile doğrudan bağlantılıdır. Örgüt, silahlı çatışma dinamikleri içerisinde kalmayarak uluslararası etnik bölücü sol örgütlerle paralel olarak siyasi kanadını inşa etmiş ve anayasal meşru engellemelere rağmen etkin bir siyasi hareketin tesisini sağlamıştır. Bugün gelinen noktada güç odakları arasındaki sınırlar anlaşılabilir hale gelmiştir. Buna karşın siyasi alandaki genişleme sebebiyle örgüt ile etkin mücadelenin askeri tarafı hiç olmadığı kadar yetkinken siyasi tarafta aynı mücadelenin sürdürülmesi gündelik siyasi çıkarlar dolayısıyla olanaksız hale gelmiştir. Çalışmada, literatürde kamu diplomasisi olarak adlandırılan ancak son dönemde Atlantik ekolünde stratejik iletişim doktrini olarak gelişen, Avrasyacı ekolde ise enformasyon savaşı olarak nitelenen

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

faaliyetlerin etnik bölücü terörle mücadelede terörün siyasi ayağına karşı atılan adımların süreç takibi ile incelenmesi amaçlanmıştır. İnceleme ile 1990 yılında HEP ile başlayan siyasi vekâletin günümüze kadar gelişen sürecinde devletin stratejik iletişim noksanlığının terörün ehlileşerek parlamenter taban bulmasına giden sürecin eleştirel bir analizinin yapılması amaçlanmıştır. Buna mukabil, Avrupadaki ayrılıkçı hareketlerin bastırılması ve kontrol altına alınmasında devletlerin stratejik iletişimi ile Türkiye örneğindeki ayrışmaların tespitine çalışılmıştır. Çalışmanın temelinde hakikat sonrası dönemde anlatının inşasının toplumsal tabanda kamuoyu desteğinin elde edilmesinde arz ettiği önem bulunmaktadır. Kitlesele algının yönetilmesi ve yönlendirilmesi ile çatışmaya karşı desteğin sağlanması, kazanılması ve sürdürülmesi olanaklı hale gelir. Türkiye, terörle mücadelede etkin ve sürekli bir sonuç elde etmek için terörün siyasi etkinliğini kırmalı, siyasi kanadın vekil güç unsuru olarak sorunlara çözüm olabileceği algısını ortadan kaldırmalıdır. Anayasal sınırlar içerisinde ülkenin bölünmez bütünlüğünün, yurttaşın hak, özgürlük ve ödevlerinin ulusal ve uluslararası arenada kesin ve tartışılmaz olduğu siyaset üstü bir anlatıyla tasdik edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Terör, kamu diplomasisi, enformasyon savaşı, PKK, stratejik iletişim.

PKK ile Meskûn Mahalde Mücadeleden Alınması Gereken Dersler

Fatih ERARSLAN

Öğretim Görevlisi
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Erbaa Meslek Yüksekokulu
fatih.eraslan@gop.edu.tr

Özet

PKK terör örgütü kurulduğu dönemden itibaren “gerilla savaşı” ve “düzensiz harp” taktikleri vasıtası ile Türk Silahlı Kuvvetleri karşısında “başarı” elde etmeyi ummuştur. Düzenli Harp yöntemi ile düzensiz harp yürüten bir birimi defalarca yenen TSK harp tarihi açısından “ayrıksı” bir başarı elde etmiştir. Stratejilerini dönüştüren PKK, KCK sistemini (Kürdistan Topluluklar Birliği) ilan etmesiyle “şehirleri ele geçirme modelini benimsemiştir. Suriye’deki iç savaş ve uluslararası gelişmelerden istifade eden örgüt burada meskûn mahalde savaşma deneyimi kazanmıştır. Türkiye’de iç siyaset açısından çözüm süreci ile kendisini şehirlerde konsolide eden örgüt dış konjonktürün de uygun olduğunu düşündüğü anda Türkiye’de şehirlerde çatışmayı başlatmıştır. Örgütün temel stratejisi güvenlik güçlerini uzayan çatışmalar ile yıpratmak ve devlet aygıtını bölgeden tasfiye ederek Suriye ve Irak benzeri bir alan derinliği kazanmak ve hakimiyet tesis etmektir. Bunun üzerine polis ve TSK unsurlarının katılımıyla Sur, Cizre, Nusaybin, Silopi, Yüksekova başta olmak üzere 11 ilçede geniş operasyonlar başlatılmış örgüte ağır kayıp verdirilmiş ve örgüt ağır kayıp vererek bölgeden çıkmak zorunda kalmıştır. PKK’nın şehir savaşı stratejisi başarılı olmamıştır. PKK ile mücadele edilirken yoğun nüfusun yaşadığı yerlerde operasyon yapmanın zorlukları ve bunun için özelleştirilmiş araçlar, mühimmat ile yüksek düzeyde eğitilmiş personel gerekliliği net olarak görülmüştür. Bu çalışmanın temel amacı öncelikle PKK ile meskûn mahalde mücadele sonrasında ortaya çıkan sonuçların değerlendirilmesi ardından Türkiye’de örgütün yeniden böyle bir çatışma modeline girişmesi ve/veya TSK’nın sınır dışında terör örgütünün yoğun kontrolünde olan bölgelere müdahale etmesi durumunda yapılması gerekenlerin tartışılmasıdır. Bu bağlamda özellikle meskûn mahalde çatışma hususunda yeni gelişmelere de yer verilecek ve politika önerileri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Silahlı Kuvvetleri, Meskûn Mahalde Çatışma, Şehir Savaşı, Düzensiz Savaş, PKK.

Terör Örgütlerinin Yeni Ortamına Bir Örnek: Dijital Dünyada PKK Terör Örgütünü Çökertmek

Nihan ATİLA

Gazeteci

Analist, Global Savunma Dergisi Yayın Editörü

nihanatila@gmail.com

Özet

Dijital dünyada neredeyse her alanda oluşan imkanlar terör örgütlerine yasa dışı faaliyetlerinde daha geniş bir hareket alanı sağlamaktadır. Tehdidin değişimi ya da dijital dünya ile genişleyen alanı güvenlik politikalarını ve güvenlik mücadelesini doğrudan etkilemektedir. Kendilerine taraftar bulabilmek için sıklıkla hedef kitlenin zihinlerini ele geçirmeye çalışan terör örgütleri bunun için de medya araçları ile algı yönetimini kullanmaktadır. Terör örgütlerinin varlıklarının devamlılığında ihtiyaç duydukları bir diğer alan ise kendilerine maddi kaynak sağlamaktır. Ve kitlelere korku salarak güç gösterisinde bulunan terör örgütleri çeşitli saldırı ve eylemlerle yasadışı asıl amaçlarını gerçekleştirme faaliyetlerinde bulunmaktadır. Bu çalışmanın konusu Türkiye ve dünya güvenliğine tehdit oluşturan PKK terör örgütünün bu üç saç ayağındaki dijital dönüşüme dikkat çekmek, mevcut veya olabilecek tehditleri genel olarak ele almaktır. Ayrıca uluslararası ilişkiler ve diplomasinin bir aracı olarak dijital ortamda, PKK'nın bir terör örgütü olduğunun dünya kamuoyuna sunumu, ortaya konulan argümanlar bu mücadelenin dijital dünyadaki önemi açısından dikkat çekicidir. Çalışmada PKK'nın amaçlarına ulaşma yolunda kullandıkları ve uyguladıkları mevcut yöntemler ile bu yöntemlerin dijital dünyadaki yeri ve etkisi karşılaştırmalı olarak incelenerek dijital gelişmelerin terör örgütünün yöntemlerinde sağladığı avantajlar ve güvenlik açısından meydana getirdiği tehdit ve risklerin ortaya konulması hedeflenmiştir. Bu kapsamda çalışmada ilk olarak gelişen teknoloji ile birlikte dijital dünya anlatılmıştır. Daha sonra terör örgütü PKK'nın dijital dünyada etkin olduğu/olabileceği alanlar ele alınmış, sonrasında bu yeni nesil tehdit alanına karşı alınması gereken tedbir ve önerilere yer verilmiş, dijital operasyonlar ile terör örgütünün tehditlerinin dünya kamuoyuna sunulmasına ayrıca bir başlık açılmış, sonuç bölümünde bir bütün olarak konu değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda terör örgütüne karşı sahada ortaya konulan mücadele, müdahale ve tüm girişimlerin, dijital dünyada da aynı hassasiyetle bir hareket prensibi oluşturularak/güncellenerek yapılması

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

gerekliliği, böylece mevcut ve gelecekteki başkaca tehditlere karşı hazırlıklı olunması gerekliliğinin önemi anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Dünya, Dijital Terör, Terörizm, Siber Güvenlik, Dijital Mücadele.

PKK ile Mücadelede Türk Savunma Sanayiinin Değişen Rolü

Merve SEREN YEŞİLTAŞ

Doç. Dr. Öğretim Üyesi
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü
mseren@aybu.edu.tr

Özet

1980'li yıllarından başından itibaren PKK terörizmi ile mücadele eden Türkiye, uzunca bir süre Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) ile güvenlik güçlerinin silah, mühimmat ve teçhizat ihtiyaçlarının ekseriyetini hazır alım kanalıyla yurt dışından tedarik etmiştir. Her ne kadar 1980'lerden itibaren Türk savunma sanayii, lisans altında üretim gibi alternatif tedarik modellerine yönelmişse de TSK'nın ihtiyaçlarının oldukça az bir kısmının yurt içinden karşıabilmesi mümkün olmuştur. Ancak 2000'lerin arifesinde Ankara Yönetimi devrimsel bir kararın altına imza atarak; Türk savunma sanayiinde yerlilik, millilik ve stratejik otonomi politikasını devreye sokmuştur. Bu politikanın bir uzantısı olarak yurt dışı hazır alım tedarik modeli terk edilmiş; ortak üretim namıdiğer teknoloji transferinden daha ziyade yerli ve milli kaynaklara dayalı özgün üretim ve AR-GE modellerine geçişin temelleri atılmıştır. Böylece Ankara, terörizmle mücadele politikasını ve stratejisini her yönüyle etkileyen askeri ve güvenlik teknolojilerindeki yurt dışı bağımlılığını kırmayı önceleyen bir yaklaşım benimsemiştir. Savunma Sanayii Müsteşarlığı (SSM, sonradan SSB) tarafından kısa süre içerisinde kurumsallaştırılan bu yaklaşım, ulusal savunma endüstrisinin öncü aktörleri olarak nitelenen TSK Vakıf Şirketleri başta olmak üzere ekosistemin başat oyuncularından hızla içselleştirilerek kurumsal reformasyona gidilmiştir. Söz konusu reformasyona binanen Türk savunma sanayii şirketleri, TSK'nın ihtiyaçları doğrultusunda tamamen yerli ve milli kaynaklara dayalı yeni bir teknoloji yol haritası çizmişlerdir. Nitekim 2010'lu yıllardan itibaren ete kemiğe bürünen savunma sanayii ürünleriyle birlikte Türkiye, PKK terörizmi ile mücadelesinde teknoloji adaptasyonunu kendi imkan ve kabiliyetlerine göre dizayn etmeye başlamıştır. Bu bağlamda geliştirilen her bir ürün kısa süre içerisinde doğrudan muharebe sahasına entegre edilmiş; askeri ve güvenlik güçleri tarafından ürün performansına dair sağlanan hızlı geri bildirimler sayesinde ürünler üzerinde gereken modifikasyon ve iyileştirmeler yapılmıştır. Dolayısıyla Türk savunma sanayii, bilfiil TSK ve güvenlik güçlerinin yurt içinde, hudut hattında ve sınır ötesinde

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

PKK ile mücadelede kullanılan silah, mühimmat ve teçhata uygun bir ihtiyaç analizi ortaya koymak suretiyle yeni bir teknoloji yol haritasını realize etmiştir. Varlık sebepleri ve kurumsal kültürleri gereği en kötü durum senaryosunu göz önünde bulundurarak hep ihtiyatlı ve yüksek güvenli bir pozisyonda bulunmalarına rağmen; TSK ve ilgili güvenlik güçlerinin, Türk savunma sanayiinin ürünlerine güvenmeleri ve teknoloji adaptasyonu tereddütsüz bir şekilde benimsemeleri, terörizmle mücadelenin seyrini değiştirmiştir. Mevzubahis gelişmeler ışığında, bu çalışma, Türkiye'nin PKK terörizmi ile mücadelesinde Türk savunma sanayiinin değişen rol ve önemine dairdir. Çalışmada, ilk olarak Türk savunma sanayiinin değişen çehresi, ilgili dönemin siyasi, askeri ve ekoomik konjonktürü içerisinde izah edilmiştir. Ayrıca bu aşamada, Türk savunma sanayiinin PKK terörizmiyle mücadelede ihtiyaç duyulan silah, araç ve gereçleri üretim sürecine değinilmiştir. Müteakiben çalışmada, savunma endüstrisinin geliştirdiği yeni teknoloji ürünleri sayesinde TSK ve güvenlik güçlerinin; iletişim, lojistik, istihbarat, ateş gücü desteği, komuta kontrol mekanizması, manevra imkanı, müşterek hareket kabiliyeti, hava savunması, lojistik gibi unsurlarda kazandığı öz-savunma ve caydırıcılık yetenekleri ve bunun çıktıları analiz edilmiştir. Zira bu yetenekler sayesinde ki, Türkiye, "bekle-gör prensibine dayalı defansif mukabele" yerine "tehdidi kaynağında kurutma anlayışını merkeze alan proaktif stratejiye" geçiş yapmıştır. Böylece artık "teröristle" değil "terörizmle" mücadele stratejisi benimseyen Türkiye'nin öz-savunma imkan ve kabiliyetlerinde kazandığı yeterlilik/yetkinlik, PKK terör örgütünü askeri taktik ve stratejilerinde kaçınılmaz bir değişime zorlamıştır.

Anahtar Kelimeler: PKK Terör Örgütü, Terörizm, Terörizmle Mücadele, Savunma Sanayi, Teknoloji.

Kapsayıcı Yaklaşım Üzerinden Türkiye'nin PKK Terörizmiyle Mücadelesine Holistik Bakış

Hakkı Bahadır ÖZTÜRK

Dr.

Millî Savunma Üniversitesi
Kara Harp Okulu, Misafir Öğretim Elemanı
bahadir@bilkent.edu.tr

Özet

Türkiye'nin PKK Terör Örgütü ile mücadelesinden elde edilen deneyimler ve alınan dersler, bu süreçte askerî yöntemlerin yanı sıra siyasi ve sivil araçların da eş güdümlü ve bütüncül bir anlayışla kullanılmasını gerektiren kapsayıcı bir yaklaşıma ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Bu çıkarımı destekleyen gerekçelerden ilki, terörizme hibrit tehditler şemsiyesi altında yer verilmesidir (Hoffman, 2007; NATO, 2010; Bachmann & Gunneriusson, 2015; Mumford, 2016; Sadık 2021). İkinci gerekçe; terörizm ile mücadelenin taktik, operatif, stratejik ve politik seviyelerin tamamını ilgilendiren ulusal güvenlik sorunu olması nedeniyle bir devletin sahip olduğu güç unsurlarının tamamının kullanılmasını gerektirmesidir (House of Commons Defence Committee, 2014; Pillar, 2001). Askerî ve kolluk tedbirleri öncelikli bir tercih gibi görünse de terörizmle mücadelede kullanılan araçlar çoğunlukla sivil otorite ve hukuk makamlarının elindedir (NATO, 2002) ve dolaylı tutum akılcı yöntemlerin çatışmaları salt sert güç kullanımından daha öteye taşıdığını iddia etmektedir (Hart, 1967). Üçüncü gerekçe; terörizm çalışmalarının, dolayısıyla terörizmin siyaset biliminden tarihe, ekonomiden sosyolojiye, psikolojiden uluslararası ilişkilere ve hukuka kadar çok sayıda alanda ele alınabilen disiplinler arası bir olgu olmasıdır. Dördüncü gerekçe; terörizmin ulusal-bölgesel-küresel bir tehdit olma karakteristiği taşımasıdır. Bu karakteristik ulusal güvenliğin iç-dış ayırımının sınırlarını da belirsizleşmektedir. Zira terörizmin nedenleri ve mücadele yöntemleri birey, ulus-altı gruplar, devlet ve uluslararası analiz seviyelerinde ilişkilendirilmeye açıktır (Demir, 2019). Bu nedenle uluslararası örgütlerin, kamu kurum ve kuruluşlarıyla devletlerin ve sivil toplumun iş birliği önem kazanmaktadır (Emmers, 2009; Sadık, 2021). Sonuçta, sayılan gerekçelerin NATO'nun (2024) terörizmin de dâhil olduğu hibrit tehditlerle mücadele için önerdiği kapsayıcı yaklaşımın çerçevesini çizdiği anlaşılmaktadır. Bu noktada bu bildiri önerisinin amacı, terörizmle mücadelede kapsayıcı yaklaşımın nasıl uygulanabileceğine dair akademik

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

yazındaki boşluğun PKK Terör Örgütü örneği üzerinden doldurulmasına katkı sağlamaktır. Bu amacın gerçekleştirebilmesi durumunda, alınan dersler kapsamında geçmiş stratejilerin değerlendirilmesi için bir yöntem oluşturabilmek ve gelecek dönemde inşa edilecek mücadele stratejilerine bir rehber sunabilmek iddiasının bu çalışmayı önemli kıldığına inanılmaktadır. İfade edilen amacı başarabilmek maksadıyla, çok sayıda bileşenin ve aralarındaki etkileşimin karmaşıklaştırdığı bir stratejinin inşası aşamasında alternatif çözüm yolları sunan genel sistem teorisinden faydalanılmaktadır. Çalışmanın başlıca sınırlılığı, Türkiye Cumhuriyeti'nin terörle mücadelesinin yüksek politika olarak görülmesi neticesinde çok sayıda gelişmenin siyasi karar alıcılar seviyesinde takip edilmesi ve kamuoyunun bu bilgilere ancak izin verildiği ölçüde açık kaynaktan ulaşabilmesidir. Dolayısıyla çalışmada kullanılan veriler bu kaynaklardan süzölmektedir. İkinci sınırlılık, terörle mücadele stratejisini etkileyen çok sayıda bileşene, aralarındaki etkileşime ve sürecin tamamına tek bir bildiriye yer verilmesinin mekânsal ve zamansal olarak imkânsız olmasıdır. Türkiye Cumhuriyeti tarafından terörizmle mücadele kararlı, istikrarlı ve özverili bir şekilde sürdürölmektedir. Bununla birlikte millî güç unsurlarının kullanılmasında eşgüdümün ve iş birliğinin sağlanamaması nedeniyle yaşanan faz bozukluğunun ve uluslararası güç dağılımını etkileyen bölgesel ve küresel sapmaların dış destek konusunda terör örgütüne daha fazla fırsat sunmasının bu mücadelede sürtünme yarattığı sonucuna ulaşılmaktadır. Çalışmada hibrit tehditlerle mücadele için önerilen kapsayıcı yaklaşımının sınırlılıklarına rağmen terör örgütüyle mücadele stratejilerinin inşasında bir rehber olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kapsayıcı Yaklaşım, Genel Sistem Teorisi, İç ve Dış Değişkenler, PKK/PYD Terör Örgütü, Terörizmle Mücadele

Terörizmle Mücadelede İstihbaratın Önemi: MİT'in Sınırötesi Operasyonları

Mine AYDIN

Yüksek Lisans Öğrencisi
Bursa Uludağ Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü
minayd16@gmail.com

Özet

Türkiye'de terörizmle mücadele 1980 askeri müdahalesiyle birlikte yeni bir döneme girmiştir. Bu dönemde PKK'nın etkinliğinin artmasıyla Türk Silahlı Kuvvetleri PKK'ya karşı operasyonlar düzenlemiştir. 1990'ların başında PKK'nın şehir yapılanması ve etkili bir şekilde sivil halkı da hedef almasıyla birlikte istihbarat çalışmaları daha önem kazanmıştır. Bilindiği üzere istihbaratın etkisi sürekli olarak değişen terör dinamiklerine göre şekillenmektedir. 2000li yılların ortalarından itibaren ise Türkiye, terörle mücadelede nokta atışı istihbarat operasyonlarına daha fazla önem vermiş ve bu alanda kapasitesini geliştirmiştir. Terörizmle mücadelede kullanılan araçlardan birisi olan istihbarat, Türkiye'nin de terörle mücadelesinde oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Devletlerin terörle mücadelesinde istihbaratın önemi tehdit ve tehlikenin teşhis edilmesi ve ardından güvenlik kuvvetleriyle birlikte önleyici tedbirlerin alınması olarak öne çıkar. İstihbarat, terör örgütlerinin faaliyetlerini belirleme, örgüt liderlerini tespit etme, örgütün planladığı saldırıları önleme ve teröristleri etkisiz hale getirme konularıyla önemini şekillendirmektedir. Terörizmle mücadelede istihbaratın kapasitesi en mühim konulardan biridir. Doğru, eş zamanlı, dağıtılan bir istihbarat olmadan yani bir istihbarat çarkı uygulamadan başarı elde etmek oldukça düşük bir ihtimaldir. Her şeyden önce terörle ve terörizmle mücadele arasındaki farkın getirdiği bir nokta vardır ki; terörle mücadelede kullanılması gereken taktik ve operasyonel istihbarat gibi kısa vadeli ve teröristle anlık askeri mücadele için bilgi desteklerinin terörizmle mücadelede yeterli olmaması, uzun vadeli çoklu yol haritasının temelini oluşturmak için terörün nedenleri ile ilgilenen geleceği öngerecek stratejik istihbaratın üzerinde durmanın gerekliliğidir. Bu noktada yapılması gereken terörizmle mücadelede olayla değil olguyla uğraşmaktır. Sürekli değişen ve dönüşen uluslararası sisteme hazırlıklı hale gelebilmek, caydırıcılık kabiliyetini ve stratejik istihbarat kapasitesini arttırmaktan geçer. MİT'in bu noktada, "gerçek güç, kullanmak zorunda olmadığınız güçtür" yaklaşımı bunu

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

göstermektedir. Bu çalışmada, MİT ve TSK'nın PKK terörizmiyle mücadelede birlikte çalışmasının önemli örneklerinden olan nokta sınır-ötesi operasyonlar ele alınarak istihbaratın rolü ve öneminin anlaşılmasına katkı sağlamak hedeflenmiştir. Ayrıca çalışmada, Milli İstihbarat Teşkilatı'nın sürekli değişmekte olan uluslararası sisteme hazırlıklı hale gelebilmesi için güçlü yönlerinin, gerçekleştirdiği reformların yanında üzerinde durması gereken stratejik noktalar da tartışılmıştır. Bu amaçla stratejik istihbaratın terörle mücadeledeki katkısı da değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemleri kullanılmış, akademik kaynaklar, resmî belgeler ve medya raporlarından elde edilen verilere dayanılarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İstihbarat, Terörizmle Mücadele, PKK, Sınırötesi operasyonlar, Türkiye.

Terörle Farklı Bir Cepheden Mücadele: Kamu Diplomasisi

Gökmen KILIÇOĞLU

Doç. Dr.

Düzce Üniversitesi

gokmen36@gmail.com

Özet

Terörle mücadelede kamu diplomasisinin kullanımı, mücadelenin çeşitli evreleri ve alanları için gereklidir. Terörle mücadelede kamu diplomasisi uygulamaları hem terörün ortaya çıkmasını önlemek, hem alanını daraltmak hem de terör örgütlerine karşı yapılan mücadele için kullanılabilir. Bu bağlamda ilk aşama terörün hedef kitlesi üzerindeki etkisinin kırılması ve söz konusu kitlenin rehabilite edilmesi, Terör örgütlerinin uluslararası toplumda destek bulmalarının ve meşrulaşma çabalarının akim kılınması, Terörle mücadele kapsamındaki eylem ve müdahalelerin ulusal ve uluslararası kamuoyunda meşruiyetinin ve başarısının sağlanması için etkin bir kamu diplomasisi en az askeri yöntemler kadar gereklidir. Özellikle Yeni Medya terör örgütlerine ciddi bir alan açmaktadır. Buradan hem militan devşirmekte hem de propaganda yapmaktadırlar. Yeni eylem ve iletişim biçimleri geliştirmektedirler. Ayrıca dezenformasyon için de uygun bir alan elde etmişlerdir. Bu alanda da yapılacaklar hem iletişim ve bilişimcilerce hem de kamu diplomasisi uygulayıcıları tarafından terörle mücadele için değerlendirilmelidir. İletişim Başkanlığının, terörle mücadele bağlamında gerçekleştirilen askeri harekâtlarda Türkiye'nin haklılığını ulusal ve uluslararası kamuoylarına duyurmada önemli bir aktördür. Türkiye'ye yönelik haksız ithamların önüne geçilmesi adına önemli bir adımdır. TSK ve MSB'nin de bu bağlamda faaliyetleri bulunmaktadır. Mücadele sadece sosyal medyada yürütülmemektedir. Artık hedef kitle bütün dünyadır. Dünya halklarına şehit ve gazilerin başta olmak üzere terör mağdurlarının dramı ulaştırılmalıdır. Bu meyanda devletin resmi kuruluşlarından ziyade sivil toplum kuruluşları daha etkili olabilmektedir. Türkiye'nin kamu diplomasisinin bir ayağı bu manada diaspora diplomasisi olmalıdır. Türkiye'nin bu alandaki politikaları ve uygulamaları değerlendirilecek akabinde öneriler sunulacaktır. Türkiye'nin genel olarak terörle mücadele kapsamında faaliyetleri göz önünde bulundurulmakla birlikte özellikle "Pençe- Kilit" operasyonları örnekleri üzerinden son durum yansıtılmaya çalışılacaktır.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Anahtar Kelimeler: Kamu Diplomasisi, Terörizm, Terörizmle Mücadele, Propaganda, Algı

Türkiye'nin PKK Terörizmiyle Mücadelesinde İsrail'in Konumu

Ceyhun ÇİÇEKÇİ

Dr. Öğr. Üyesi
Namık Kemal Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü
ccicekci@nku.edu.tr

Özet

Türkiye-İsrail ilişkilerinin askeri güvenlik boyutu, özellikle 1990'lı yıllarda bir anlaşmayla taçlanmış olmasına rağmen, 1950'li yılların ikinci yarısından bu yıllara kadar istihbari iş birliği ikili ilişkilere özel ve stratejik bir nitelik kazandırmıştır. Bu çerçevede düşünüldüğünde, 1980'li yılların ilk yarısında terör eylemlerine başlayan PKK, Türkiye-İsrail ilişkilerinin güvenlik ve istihbarat boyutunda giderek önem arz eden bir başlık hüviyeti kazanmıştır. İsrail'in 1982'de Lübnan'ın güney bölgelerini işgal etmesi ve burada bulunan eğitim kamplarına düzenlediği operasyonlar neticesinde elde ettiği veriler, ikili ilişkilerde önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilir. Sonraları 1990'lı yılların sonlarında uzun bir kovalamacanın ardından nihayet Kenya'da yakalanan PKK terör örgütünün lideri Abdullah Öcalan'ın da MOSSAD'ın katkılarıyla yakalandığına yönelik güçlü bir inanç vardır. Bir yandan da bu mantıksal örgünün aksine, İsrail'in "bağımsız bir Kürt devleti" siyasetiyle paralellik arz ettiğine yönelik güçlü şüpheler bulunduğundan, PKK terör örgütüne yönelik destek verdiği de özellikle kriz anlarında Türk medyasında sıklıkla gündeme gelen bir konu başlığıdır. Bu çalışmada, Türkiye-İsrail ilişkilerinin ekseriyetle güvenlik sektörü temelinde serptiği göz önünde bulundurulduğunda, PKK terör örgütüne yönelik İsrail'in konumu tarihsel bir perspektiften ele alınacaktır. Bu bağlamda, Türkiye-İsrail ilişkilerinin iniş ve çıkışlarıyla irtibat kurulmaya çalışılacak ve Türkiye'nin PKK terörizmiyle mücadelesinde İsrail'in konumunu bu minval üzere anlamlandırma çabasına girişilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, İsrail, Ortadoğu, Güvenlik, İstihbarat, Terör, PKK

Dönüşüm Sürecinde PKK: 1980'den Günümüze Kadar Geçirdiği Aşamalar

Aziz ARMUTLU

Doktora Öğrencisi
Hasan Kalyoncu Üniversitesi
aziz.armutlu@std.hku.edu.tr

Özet

PKK, yani Kürdistan İşçi Partisi, 1978 yılında Türkiye'de kurulan ve başlangıçta Kürt milliyetçiliği ve Marksist-Leninist ideolojiyi temel alan bir örgüttür. PKK, Türkiye, ABD, Avrupa Birliği ve diğer birçok ülke tarafından terör örgütü olarak tanımlanmaktadır. PKK'nın temel amacı, başlangıçta Kürtlerin yaşadığı bölgelerde bağımsız bir devlet kurmak olsa da zamanla stratejisini değiştirerek daha çok kültürel ve siyasi haklar ile özerklik taleplerine odaklanmıştır. PKK'nın ilk dönemi, 1984 yılında başlattığı silahlı mücadele ile karakterize edilmektedir. Bu dönemde örgüt, Kürtlerin bağımsız bir devlet kurma hedefiyle, Türk güvenlik güçlerine karşı gerilla taktikleri kullanarak eylemler gerçekleştirmiştir. 1999 yılı, PKK açısından bir dönüm noktası olmuştur. Örgütün lideri Abdullah Öcalan'ın yakalanmasıyla birlikte, PKK içerisinde stratejik bir değerlendirme süreci başlamış ve silahlı mücadele yerine siyasi yollara daha fazla ağırlık verilmesi yönünde bir eğilim ortaya çıkmıştır. Bu dönemde PKK, Kürt sorununun çözümü için diyalog ve müzakereyi öne çıkaran bir yaklaşım benimsemiştir. 2000'lerin başından itibaren PKK ve Türk hükümeti arasında çeşitli barış girişimleri yaşanmıştır. Ancak bu süreçler, çeşitli nedenlerle başarısızlıkla sonuçlanmış ve çatışmalar yeniden alevlenmiştir. 2013 yılında başlatılan çözüm süreci, bir süre umut vaat etse de 2015 yılında sona ermiş ve çatışmalar tekrar şiddetlenmiştir. Son yıllarda Suriye ve Irak'ta yaşanan gelişmeler, PKK'nın bölgesel dinamikler içerisindeki rolünü değiştirmiştir. Suriye'deki iç savaş ve Irak'ın kuzeyindeki siyasi boşluk, PKK'ya ve onun Suriye kolu olan YPG'ye yeni hareket alanları sunmuştur. Bu dönemde, PKK ve YPG, IŞİD gibi terör örgütlerine karşı savaşta önemli roller üstlenmiş ve Batılı ülkelerden belirli bir düzeyde destek görmüştür. Günümüze gelindiğinde PKK'nın stratejisi ve hedefleri, kuruluşundan bu yana önemli ölçüde evrim geçirmiştir. Artık bağımsız bir devlet kurma hedefinden ziyade, Kürtlerin yaşadığı bölgelerde özerklik ve kültürel haklar gibi konular örgütün gündeminde önemli bir yer tutmaktadır. Bu çalışmanın amacı, PKK'nın 1980 yılından günümüze kadar geçirdiği evreleri, dönüşümleri ve bu süreçteki önemli dönüm noktalarını detaylı bir

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

şekilde incelemektir. Özellikle, örgütün stratejik ve ideolojik değişimleri, Türkiye ve bölgesel siyaset üzerindeki etkileri ile ele alınacaktır. Çalışma, PKK'nın nasıl bir marjinal grup olmaktan çıkıp hem ulusal hem de uluslararası alanda etkili bir siyasi ve askeri aktöre dönüştüğünü ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu çalışmanın önemi, PKK'nın 1980'den günümüze uzanan dönüşüm sürecinin, Türkiye ve bölge üzerindeki derin etkilerini kapsamlı bir şekilde ele almasıdır. Çalışmanın bulguları stratejik ve ideolojik dönüşüm başlığında PKK'nın başlangıçtaki bağımsız devlet kurma hedefi, zaman içinde değişerek daha fazla kültürel ve siyasi haklar ile özerklik talebine evrilmiştir. Bu dönüşüm, özellikle Abdullah Öcalan'ın 1999 yılında yakalanmasının ardından daha belirgin hale gelmiştir. Örgütün stratejisi, silahlı mücadeleden siyasi çözüm arayışlarına doğru kaymıştır. Sonuç olarak bölgesel ve uluslararası aktörlerin de bu sürece destek vermesi, çözümün kalıcı olmasında önemli bir rol oynayabilir. Uluslararası toplumun, çözüm sürecine katkı sağlayacak şekilde hareket etmesi, bölgeye barış ve istikrarın getirilmesinde kritik bir öneme sahip olacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: PKK'nın Evrimi, Barış Süreçleri, Bölgesel Etkileşim, Stratejik Dönüşüm, Çatışma ve Uzlaş

ABD ve Rusya Federasyonu'nun Terörizm Politikası: Bölücü Terör Örgütü ve Suriye Uzantısı Örneği

Özdemir AKBAL

Dr.

Trakya Üniversitesi
ozdemirakbal@trakya.edu.tr

Özet

ABD ve Rusya Federasyonu'nun terör politikası nasıl tanımlanabilir? Bu soru çalışmanın temel araştırma sorusunu oluşturmuştur. Bu soruya istinaden öncelikli olarak terör ve terörizm kavramlarının tanımlanması çabası sergilenmiştir. Bu tanımlamaların yapılmasındaki muğlaklığın hukuki dayanağı oldukça zayıflattığı, terör ve terörizm kavramlarının daha çok politik bir içeriği haiz olduğu da bu kısmın temel önermesi olmuştur. Bu temel önermeye dayalı olarak da ikinci kısımda hem ABD hem Rusya Federasyonu'nun bölücü terör örgütünün Suriye uzantısına verdiği desteğin içeriği tartışılmıştır. Bu içerik terör ve terörizm tanımlarının üzerinde mutabakata varıldığı nokta olan politik şiddet ve şiddet kullanarak politik amaçlara ulaşmak kavramlarını da desteklemektedir. Zira Bölücü Terör Örgütü'nün Suriye uzantısı tam olarak bu amaçla Suriye'nin kuzeyinde eylemlerine devam etmektedir. Rusya Federasyonu'nun terör örgütü uzantısına olan desteği daha çok Suriye'nin kuzeyinde kendi güvenliği ve DAESH ile yapılan mücadelede bir ortak nokta bulmak üzerine kuruludur. Buna ek olarak Rusya Federasyonu, terör örgütü uzantısını Türkiye'nin operasyonları karşısında bir dengeleme unsuru olarak da görmektedir. Buna mukabil ABD terör örgütü uzantısını var eden bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Bu özelliğine rağmen terör örgütü uzantısı ile ABD'nin ilişkisi de Vaşington'un talepleri ve ulaşmak istediği amaçları doğrultusunda gelişmemiştir.

Anahtar Kelimeler: ABD, Rusya Federasyonu, Bölücü Terör Örgütü, Terör, Terörizm

GİRİŞ

Uluslararası politika seviyesinde eyleme kapasite geniş devletler terör örgütleri vasıtasıyla status quo koruma çabası sergiler mi? Çalışmanın temel

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

sorusu budur. Zira terör ve terörizmle mücadele modern dünyada uluslararası politika uygulama ve devletlerin sistemik seviyede eyleme biçimleri açısından oldukça önemli ve çoğunlukla ya ikili ikili ilişkiler bağlamında yahut iç politik yansımaları açısından ele alınan bir konudur. Her ne kadar terör örgütlerinin yahut onların uzantılarının desteklediği açık bir şekilde kabul edilmese de özellikle büyük güçlerin bölgesel hakimiyetin temini ve bölgesel hegemonların küresel hegemonlara yönelik kapasitelerinin kısıtlanması için terör örgütleri oldukça kullanışlı aparatlardır. Değişen güvenlik kapasitesinin uluslararası politikada eyleme biçimlerine en önemli yansımalarından biri de II. Dünya Savaşı sonrası dönemde savaşın getirdiği büyük ekonomik yıkım ve insan kaybı yükümlülüğünden uzaklaşmaya çalışmak olmuştur. Bu şartlar altında status quo koruması için sistemik yapıda eyleyen büyük devletler güç uygulama kapasitesini olarak terör örgütlerinin vasıtasıyla genişletmiştir.

Bu noktada en önemli sorun terörün tanımı hususunda ortaya çıkmaktadır. Buna göre; ABD'den İngiltere'ye, İngiltere'den Yeni Zelanda'ya pek çok devlet birbirinden ayrı terör tanımları ortaya koyarken bu tanımların 11 Eylül 2001 tarihi sonrası farklılaştığı ve özellikle ABD tarafından daha sert bir yorumla ortaya konduğu görülmektedir (Golder & Williams, 2004). Bu aşamada ortaya iki ana sorun çıkmaktadır. Bunlardan ilki; terör eyleminin tanımlanması hususunda bir birlik olmayışı ikincisi ise; 11 Eylül 2001 itibarıyla sistemik yapıda eyleme kapasitesi en geniş devletlerden biri olan ABD tarafından kavramın yönlendirilebilir bir hale gelmesidir. Tanım çeşitliliği ve yönlendiriciliği terörizm ve terörle mücadele hususlarının uluslararası politikanın eyleme biçimleri açısından önemli bir kullanım alanını da beraberinde getirmektedir (Cox, 2004). Bu şartlar altında terörizm ve terör örgütleri tanımlaması kimin tarafından kullanıldığına göre bir muğlaklığa bürünmektedir. Böylece araştırma temelde büyük devletler olan ABD ve Rusya Federasyonu'nun uluslararası politika alanında bir eyleme biçimi olarak terör örgütlerinden faydalanması hususunu Yapısal Realizm perspektifi içinde incelemeyi amaçlamaktadır. Yapısal Realist perspektifin güvenlik ilişkilerini inceleme hususu aynı zamanda Kenneth N. Waltz'un uluslararası politika alanında koalisyon ilişkilerinin incelenmesi ile ilgili girişimine genişletme ve katkıda bulunma amacını gütmektedir. Bu amaca yönelik olarak da çalışma bu konuyu da mercek altına alacaktır. Bu aşamada ABD ve Rusya Federasyonu'nun Bölücü Terör Örgütü'nün (BTÖ) Suriye uzantısını ele alma amacı da ilgili terör örgütü uzantısına politik bir hüviyet kazandırma amacının tespit ve tahlil edilmesidir.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

1.TERÖR ve TERÖR ÖRGÜTÜ TARTIŞMASI

Alex Peter Schmid, terörizmin 250 civarında tanımının yaptıkları çalışmada bulunabileceğini belirttiikten sonra (2011, s.39), teme bir tanımlama olarak terörizmin; politik şiddet yahut politik amaçlarla şiddetin uygulanması olduğunu belirtmektedir (2011, s.40). Bu noktada yani politik amaçlarla şiddet uygulanması konuyu bir yandan hukukun meselesi haline getirirken öte yandan da politolojinin bir meselesi haline getirmektedir. Terörizmin hukuk açısından incelenmesi uluslararası hukuk ve iç hukuk kurallarının iki ayrı temelde ele alınmasını da beraberinde getirmektedir. Bu durumun uluslararası politikanın sistemik yapısı ve dış politika uygulamaları açısından ya doğrudan bir ilgisi bulunmamakta yahut yukarıda anıldığı şekliyle politikanın uygulanması açısından bir tartışma yaratmaktadır.

Bu aşamada söz konusu tartışmanın temel sebebinin uluslararası politikanın sistemik yapısında anarşinin hakim olduğu önermesi ileri sürülecektir. Zira Kenneth N. Waltz'un yapının tanımlanması ve birimlerin karşılıklı konumlanması hususundaki izahatında da olduğu gibi iç politika ortamında gerçekleşen hiyerarşi uluslararası politika ortamında mevcut değildir (Waltz, 2010). Bu izahat devletler arası ilişkilerin güç esasına dayalı bir örüntüde ortaya çıktığını göstermektedir. Her ne kadar devletler arası hukukun gereklilikleri bazı durumlarda gerçekleşmiş olsa da pek çok örnekte görülebileceği gibi bu hukuk kurallarının uygulanması oldukça nadir durumlarda gerçekleşmektedir. Bu farklıklar ve nadir uygulamalar aslında hukukun geçersizliğinden değil uluslararası politika ortamının güce dayalı yapısından ortaya çıkmaktadır. Terörizmin tanımının yapılmasındaki güçlükten tıpkı Schmid'in çalışmasında olduğu gibi bahseden Shanahan (2016, s.225 bu durumun eleştirel güvenlik çalışmalarındaki ontolojik kavramsal farklılıklardan ortaya çıktığını belirtmektedir (2016, s.226). Bununla birlikte Shanahan yaptığı tanımlamada hedef kitleye yönelik olarak kullanılan şiddet unsurundan bahsetmektedir (2016, s. 239). Aslında Schmid ve Shanahan'ın yapmış olduğu tanımlarda ortak bir nokta görülmektedir. Bu ortak nokta da bir hedef kitle üzerine politik amaçlarla uygulanan şiddettir. Bu noktada sorun şiddetin ne olduğu, nasıl kullanıldığı ve kimin tarafından kullanıldığı sorusunun sorulmasıyla genişletilecektir. Max Weber'in klasik tanımından hareketle belli bir toprak parçası üzerinde meşru güç kullanma hakkına sahip yegane otorite devlettir. Devletin güç kullanımı haricindeki durumlar bir terör faaliyetidir. Bu klasik tanım diğer tüm kapsamlar, olay ve olgu bütünlüğü dikkate alınmadığı takdirde oldukça açıklayıcıdır. Peki ya devletin otoritesini sarsma çabası yahut devlet otoritesinin yokluğu halinde

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

ortaya çıkan karmaşa ne şekilde değerlendirilmelidir. Bu şartlar altında hangi devlet, hangi şartlar sorusu sorulmak zorunda kalmaktadır.

Devletin otoritesini tesis edemeyişi, devletin kendine yardım bağlamında eyleme biçiminin de ortadan kalktığına göstergesidir. Devletin otoritesini kullanamayışı hangi sonucu beraberinde getirecektir. Bu soru da bir başka sorunu ortaya çıkarmaktadır; zayıf devlet yapısının bölgesel seviyeden başlayarak olumsuz etkisi. Bu aşamada devlet kapasitesinin yetersizliği çevre devletlerden başlayarak küresel seviyeye kadar etki etmektedir. Devlet kapasitesinin yetersizliği hususu Birleşmiş Milletler (BM) Şartı'nın 51. Maddesinde de açık bir şekilde değerlendirilmiştir (Baker, 1987). Söz konusu madde devlete kendi sınırları dışından gelen saldırılar hususunda saldırının geldiği devletin bu sorunu çözme kapasitesi olmadığı zamanlarda kendini müdafaa hakkı tanımaktadır. Bu yaklaşım da zayıf yahut kırılğan devletin de doğrudan olmasa bile dolaylı yoldan terörist faaliyet için bir kaynak noktası oluşturduğunu göstermektedir. Söz konusu devlet yapısı çalışmanın konusu itibarıyla Suriye Arap Cumhuriyeti olacaktır. Sonuç olarak terör ve terör örgütü tartışması tanımın muğlaklığı ve uluslararası politika alanındaki kullanımı ile ilintili olarak sorunludur. Buna rağmen genel geçer tanımlar üzerinde mutabakat sağlanması söz konusu olsa bile bir devletin kendine yardım kapasitesi ve eyleme biçimi bağlamından terör ve terör örgütü kavramları değişkenlik gösterme ve bu doğrultuda kullanıma açık olmaktadır.

2. BÜYÜK GÜÇLERİN TERÖRİZM POLİTİKASI

Terör ve terörizm tanımlamasındaki muğlaklık ve buna ek olarak ortaya çıkan devletin eyleyebilme kabiliyeti güç uygulama hususundaki çeşitliliğin terör örgütlerine kadar genişlemesine yol açmıştır. Büyük güçler dolaylı savaş ve çatışma yöntemlerini kullanmak suretiyle kendi çıkarları açısından elde edebilecekleri güç maksimizasyonunun peşinden gitmektedir. Bu politik uygulamaların bir sonucu olarak büyük güç politikasında terör örgütlerinin desteklenmesi de mümkün olmaktadır. Böylece ortaya bir örtmece kullanımı vasıtasıyla aynı zamanda vekaleten savaşın da yolunu açmak suretiyle terör örgütlerinin desteklendiği güç uygulama örnekleri çıkmaktadır.

Bu durumun en önemli örneklerinden biri de Türkiye Cumhuriyeti'nin mücadele ettiği Bölücü Terör Örgütü'nün sık sık isim değiştirmesi ve eylem yaptığı coğrafi alandaki taktik, operatif ve stratejik çabalarının çeşitlenmesi oluşturmaktadır. Konunun Rusya Federasyonu tarafından ele alınması hususunda Moskova'nın tarihi kökeni Osmanlı İmparatorluğu'na kadar

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

dayanan ayrılıkçı yapıları destekleme politikası bilinmektedir (Borshchevskaya, 2023, ss.26-28). Bu durum Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) döneminde bir alfabenin oluşturulması ve benzeri “kültürel kazanım” çabaları ile devam etmiştir (Leezenberg, 2015, ss.755-759). SSCB'nin dağılmasının ardından bir süre durağan bir seyir izleyen politika Suriye İç Savaşı ile birlikte yeni bir dönemece girmiştir. Bu seviyede Rusya Federasyonu'nun Suriye'deki Bölücü Terör Örgütü uzantısı ile yakın ilişki tesis ettiği görülmektedir (Bielicki, 2018, s.37). Rusya Federasyonu'nun bu politik yöneliminin ardında Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Suriye'ye yönelik politikasını zayıflatma çabası olduğu da etkenlerden biridir (Bielicki, 2018, s.37). Böylece Çarlık Rusya'sından SSCB dönemine oradan da Rusya Federasyonu dönemine Moskova'nın tutumu ortaya çıkmaktadır. Ancak çalışmanın özü itibarıyla Rusya Federasyonu'nun Suriye'nin kuzeyindeki yapılarla olan politik ilişkisi daha önemlidir. Bu noktada da Moskova'nın politikasının Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin çevrelenmesi ve yönlendirilmesini amaçladığı açıktır. Bu amaç haricinde DAESH ile mücadelede Suriye'nin kuzeyinde bulunun Bölücü Terör Örgütü uzantılarının kullanıldığı söylemi de Rusya Federasyonu açısından desteklemeyi gerektirecek bir başka faktörü oluşturmaktadır. Üstelik bu gerekçe bölgesel bir güç olarak İran İslam Cumhuriyeti tarafından da zımni bir kabul görmüştür. Böylece Bölücü Terör Örgütü'nün Suriye uzantısının desteklenmesi sadece Rusya Federasyonu tarafından değil bölgesel müttefiki İran İslam Cumhuriyeti tarafından da zımni de olsa desteklenerek bir ittifak ağı oluşmaktadır.

Rusya Federasyonu bu kapasitesini Suriye Arap Cumhuriyeti yönetimi üzerinde de kullanmaktadır. Suriye'de olayların başladığı dönemde Şam ile olan tarihi çatışma dolayısıyla Beşar Esad karşısında yer alan güçler Moskova'nın denge sağlayıcı girişimlerinin de bir neticesi olarak tutumlarını pragmatist bir yaklaşımla değiştirmiştir. Bu aşamada Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile ABD arasında Temmuz 2018'de sağlanan Menbiç anlaşması da etkili olmuştur. Menbiç anlaşmasının yapıldığı haberlerinin çıkışının ardından sözde Demokratik Suriye Güçleri'nin meclis eş başkanı İlham Ahmet Kuzey Suriye Federasyonu'nun geleceği ile ilgili olarak Suriye Arap Cumhuriyeti Devlet Başkanı Esad ile görüşme şartlarının olgunlaştığını belirtmiştir (Rudaw, 2018). Ahmet'in bu açıklamasının üzerinden bir ay geçtikten sonra sorunların çözümü amacıyla taraflar Şam'da bir araya gelmiştir (BBC, 2018). Bu görüşmelerin gerçekleşmesi ile gerginliklerin devamına rağmen Rusya Federasyonu'nun da desteği ile iletişim kanalları açılmıştır.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Bu aşamada Suriye Demokratik Güçleri (SDG) olarak adlandırılan yapının terör örgütü olup olmadığına dair tanımlamalardaki muğlaklık devreye girmektedir. SDG özellikle DAEŞ'in etkinliğinin çok daha yüksek olduğu bir aşamada bu terör örgütüyle mücadele açısından ön plana çıkarılmıştır. Bu noktada ilk bölümde genel bir tanımlamayla ele alınan terör ve terörizm tanımlarındaki muğlaklık devreye girmektedir. DAEŞ'in, ABD, Rusya Federasyonu ve İran İslam Cumhuriyeti tarafından terör örgütü olarak kabul edilmesi herhangi bir şekilde bu terör örgütü ile mücadele eden başka bir yapılanmanın terör örgütü olsa dahi görmezden gelinmesine ve hatta destek görmesine sebep olmuştur. Bu durum da tanımlamanın politik algı düzeyindeki içeriğini açık bir şekilde göstermektedir.

Bu duruma ek olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile ABD'nin ittifakı dahilinde Suriye'de Esad'ın devrilmesi için ortaya çıkan çabanın bir sonucu olarak uygulamaya konulan Eğit-Donat Anlaşması Rusya Federasyonu'nun Suriye politikası açısından belirleyici bir etkeni ortaya çıkarmıştır. Eğit-Donat anlaşmasının ardından Rusya Federasyonu askeri kapasitesini Suriye'de daha etkin bir hale getirme çabası sergilemiştir. Zira Rusya Federasyonu için Tartus Deniz Üssü ve 2015'te Rusya Federasyonu Hava Kuvvetleri'nin konuşlandığı Hmeymim Hava Üssü kritik önemi haizdir. Tartus Deniz Üssü her ne kadar SSCB döneminden itibaren kullanımda olsa da Hmeymim Hava Üssü Rusya Federasyonu dönemi kazanımı olması hasebiyle dikkat çekicidir. Rusya Federasyonu yetkilileri bu avantajını meşruiyete kavuşturmak için anılan üssün DAEŞ ile mücadele de kullanıldığını açıklamaktadır. Rusya Federasyonu DAEŞ ile mücadele bağlamında Bölücü Terör Örgütü'nün Suriye uzantısı grupların temsilcileri ile görüşmeler yürütmüştür. Bu görüşmede terör örgütü mensubu Nuri Mahmut, Deir ez Zor şehrini kastederek; şehrin batı tarafının uluslararası koalisyon ve Rusya Federasyonu'nun desteği ile tamamen DAEŞ'ten temizlendiğini belirtmiştir (Hacıoğlu, 2017). Yapılan açıklamada uluslararası koalisyon ve Rusya Federasyonu desteği ifadesi ortaya çıkan zımnî ittifakın en açık göstergesidir. Rusya Federasyonu oldukça örtülü ve kamuoyunun ancak dikkatle izlediği takdirde görebileceği bir şekilde Bölücü Terör Örgütü'nün Suriye uzantısını desteklemekte, müzakere etmekte ve Esad rejimi ile bir denge noktası bulma çabasını ortaya koymaktadır.

ABD'nin terör örgütünün Suriye uzantısına olan desteği ise çok daha açık bir şekilde ortaya konmasından dolayı kamunun geneli tarafından malumdur. ABD'nin Bölücü Terör Örgütünü terör örgütleri listesinde sıralamasına

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

rağmen Suriye uzantısına yönelik benzeri bir tavrı benimsemeyişinin sebepleri olarak;

- Esad rejimi ile mücadele edecek aynı zamanda da ılımlı bir yapıya sahip grupları destekleme amacı
- DAESH ile mücadele hususunda terör örgütünün ABD tarafından uygun bir yapı olarak tercih edilmesi
- Muhtemel Esad sonrası dönemde Suriye'nin kuzeyinde Irak'ın kuzeyinde olduğu gibi bir de facto yapının oluşumu açısından verimli bir aparat olarak kullanılma ihtimali yatmaktadır.

Bu noktada ABD açısından terör örgütünün Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Suriye'ye yönelik operasyonlarına karşı bir denge unsuru olarak öne çıkarılması stratejisi de izlenmektedir. Dolayısıyla kamuoyu tarafından malum olan Bölücü Terör Örgütü'nün verilen teçhizat, mühimmat ve benzeri desteğin sayısal olarak anılmasından ziyade politik anlamda önemi ve bu öneme dayalı bir analizin ortaya konması çok daha önemli bir hale gelmektedir.

ABD'nin DAESH ile mücadele hususunda Rusya Federasyonu ve İran İslam Cumhuriyeti ile olan zımni mutabakatta terör örgütü uzantısının stratejik bir avantajı ortaya çıkmaktadır. Örgütün pragmatist yapısı gereği hareket alanı genişlemektedir. ABD'nin eğit-donat anlaşmasının ardından ılımlı muhalif yapıyı destekleme çabası bu durumun temellerini atmıştır. Buna göre artık ABD, Irak'ta olduğu gibi bir işgal hareketiyle Esad idaresini devirme girişiminin muhtemel ekonomik ağırlığı ve insan kaybı sorumluluğundan kaçınabilmek adına vekaleten savaş yöntemini benimsemeye çalışmıştır. Ancak bu yöntemin askeri operasyonun doğası gereği zaferin piyadenin süngüsünün ucunda olması ile tanımlanan şekliyle birliklerin alan hakimiyetini sağlaması (McGrath, 2006) zorunluluğu ile çelişmesi durumu değiştirmiştir.

ABD tarafından terör örgütü olarak tanımlanan bir yapının Suriye uzantısının desteklenmeye başlanması Türk-Amerikan ilişkileri bağlamında da gerilimi tırmandırmıştır (Hale, 2019). ABD, Irak'ta yaşadığı ekonomik kaybı ve insan kaybını dikkate alarak geliştirdiği stratejide en önemli bölgesel müttefiklerinden biri olan Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkilerde sorunlu bir döneme girmiştir. Böylece bir yandan ılımlı muhalif gibi muğlak bir tanımlamayla desteklediği terör örgütünün Suriye uzantısının pragmatist

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

yapısı dolayısıyla net bir sonuca ulaşamamış öte yandan da Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile özellikle de operasyonlardan sonra karşı karşıya gelmekle yüzleşmiştir. ABD'nin bu politikasının sonuç alıcı bir özelliği haiz olmadığı açıktır. Buna rağmen asgari seviyede askeri güç kullanmak suretiyle terör örgütleri ile mücadelesinde Suriye'nin kuzeyinde önemli bir aparat elde etmek Vaşington için tatmin edici bulunmaktadır. Bu durum terör örgütünün kullanılabilme kapasitesi ile doğru orantılıdır (Barkey, 2019). Bir başka deyişle ABD açısından terör örgütünün Suriye uzantısı asgari çabanın sarf edilmesinin bir ürünü olarak karşılıklı çıkarın doğurduğu bir sonuçtur.

Böyle bir karşılıklı çıkar ilişkisinde ABD, terör örgütüne destek verme hususunda politik sorumluluklarından sıyrılabilmek için çeşitli örtmecelere başvurmaktadır. Bunlardan en önemlisi Suriye Demokratik Güçleri tanımlaması olmuştur (Aziz, 2020). Bu isme bakılarak itiraz edilebilme ihtimali düşmektedir. Zira demokratik bir gücün karşısında bulunmak demokrasi karşıtlığı olarak tanımlanabileceği gibi Mart 2011'den beri Esad rejimine yönelik mücadelenin de karşısında bulunanlara engel olunabileceği görüntüsü yaratmaktadır. Bu türlü bir kurmaca ABD'nin terör örgütünün Suriye uzantısına verdiği desteğin engellenmesi açısından en büyük engeli teşkil etmektedir.

Bütün bu politik durumun yönlendirilebilmesi çabasına rağmen Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin 2016 yılı itibarıyla başlayan operasyonlar dizisi (Çevik, 2022) büyük bir oyun değiştirici faktör haline gelmiştir. Fırat Kalkanı (24 Ağustos 2016) ile başlayan Zeytin Dalı (20 Ocak 2018), Barış Pınarı (9 Ekim 2019) ve Bahar Kalkanı (27 Şubat 2020) şeklinde devam eden operasyonlar bir yandan Birleşmiş Milletler Şartı'nın 51. maddesi uyarınca itiraz edilemeyecek bir şekilde olup öte yandan da ABD'nin Suriye'deki müttefiki olan terör örgütü uzantısının hareket alanını önemli ölçüde kısıtlamıştır. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin bu girişimleri bölgesel kapasitenin yeniden dağılımı ve gücün dengelenmesi açısından da önem arz etmektedir. Yukarıda değinilmiş olan ABD'nin Irak işgalini olumsuz etkilerini yeniden yaşamama amacıyla geliştirdiği taktikte sonuç alınamaması terör örgütü uzantısına verilen desteğin de sorgulanması sonucunu doğurmuştur. Bu şartlar altında Trump idaresi Suriye'deki askeri varlığın kısıtlanması hatta tamamen çekilmesi yoluna gidileceğini açıklamıştır. Buna ek olarak alınan bu karar ABD ile terör örgütünün Suriye uzantısı arasında bir güven sorunu da yaratmıştır. Ortaya çıkan bu güven sorunu terör örgütü ile Rusya

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Federasyonu'nun da yakınlaşmasını yahut irtibat kurmasını sağlayan önemli etkenlerden biri olmuştur.

ABD'nin bir terör örgütü uzantısını desteklemesi suretiyle askeri operasyonların maliyetlerinden kaçınma stratejisi Suriye'nin kuzeyinde DAES ile mücadele bağlamında belli bir seviyede etkili olmuştur. Ancak Bölücü Terör Örgütü uzantısının desteklenmesi ve bu destekleme sürecinde bir örtmece olarak kullanılan Suriye Demokratik Güçleri tanımlamasının başarılı olması hayli güç görünmektedir. Zira ABD, bu yapıyı desteklerken önemli bir bölgesel güç olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile ihtilafli hale gelmiştir. Bu ihtilafın bir sonucu olarak Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin operasyonları neticesinde terör örgütünün uzantısı da kısıtlanmış ve operatif seviyesi yara almıştır. Bu noktada ABD politik söylem hakimiyeti tesis edebilmek için DAES ile mücadelenin akamete uğradığı kapsamında bir çaba sarf etmektedir. ABD'nin bu çabası dolaylı yoldan olsa da Suriye toprakları içinde DAES'in bulunmasını istemeyen Rusya Federasyonu, İran İslam Cumhuriyeti ve bu devletlerin desteğiyle ayakta duran Esad rejimi için de bir avantaj yaratmaktadır. Böylece ABD'nin bir terör örgütüne verdiği destek üzerinden başka devletler yine aynı terör örgütünü kullanmak suretiyle kendilerine alan yaratabilmektedir. Bu durum da ABD'nin operasyonların yükünü üstlenmeme stratejisinin başarısı açısından hayli tartışmalı bir alanı ortaya çıkarmaktadır.

Irak İşgalinin ekonomik etkilerinin de ABD'de hissedilmesinin ardından iktidara gelen Obama idaresi operatif faaliyetler hakkında 2012 yılı itibarıyla küresel liderliğin sürdürülmesi kapsamında bir dizi revizyona gitmiştir. Bu revizyon uyarınca ABD bölgesel müttefikleri ile olan ilişkilerini operatif faaliyetlerde de artıracak ve özel kuvvet birimlerinin etkinliği artırılacaktır (Department of Defense, 2012). Ancak ABD'nin Suriye özelinde bu hususta seçmiş olduğu müttefik bir devlet yerine terör örgütü uzantısı olmuştur. Bu durumun bir sonucu olarak da terör örgütü varlık gösterme çabası içinde rakip devletlerle de irtibat halinde olduğu gibi yapısının doğal bir sonucu olarak ABD'nin talep etmiş olduğu sonuçları ortaya çıkarma konusunda da hayli başarısız olmuştur. Bu durumdaki ABD'nin desteği ile bir terör örgütünün gelişip genişlemesi ve bu kapasiteye ulaştıktan sonra yine ABD'nin hilafına da politik, operatif faaliyetler yürütebilecek duruma gelmesinin bir sonucudur. Bir başka deyişle ABD'nin terör örgütü desteği hem başka bir büyük güç olarak Rusya Federasyonu'nun da desteğini ortaya çıkarmış hem de Vaşington'un desteği kendi lehine de dönecek süreçlerden geçmiştir. Bu türlü bir ittifak arayışı yerine ABD eğer müttefikleri olan devletlerle asgari

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

müşterekte buluşabilme kabiliyetiyle hareket edebilmiş olsaydı bir terör örgütünün yükselişi de izlenmemiş olacaktı.

SONUÇ

Terör ve terörizm tanımlarına dair hukuki temelde ortaya çıkan muğlaklık bu kavramların politik amaçlarla kullanılmasında önemli bir dayanak noktasını oluşturmaktadır. Buna ek olarak uluslararası politikanın sistemik yapısında devletlerin eyleme biçimlerinin güç odaklı oluşu ve anarşik yapı da hukukun üstünlüğü ilkesinin bu alanda uygulanabilir olmasını neredeyse imkansız kılmaktadır. Bu şartlar altında devletlerin eyleme biçimleri gerek diplomatik yollarla gerek örtülü operasyonlar, istihbari faaliyetler gibi varlığı her an inkar edilebilecek yollarla olsun güç kapasitesi ile doğru orantılı olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak II. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan yeni yapı gücün uygulanması hususunda kısıtlılıkları da beraberinde getirirken Barry Buzan'ın tabiriyle savaşların yoğunluğundaki azalmayı da ortaya çıkarmıştır. Öte yandan askeri harcamaların devlet bütçeleri özellikle geniş çaplı operasyonlar dolayısıyla getirdiği muazzam yüke ek olarak insan kayıplarının kendi kamuoylarına izahındaki zorluklar da büyük güç sahibi devletlerin alternatif arayışlarına neden olmuştur. Bunun bir sonucu olarak çalışmanın örneklem alanında da görüldüğü gibi bir terör örgütünün söylem kullanılarak sahada desteklenmesi politikası ortaya çıkmıştır.

Çalışmanın örnekleminde de görüldüğü üzere ortaya konan bu çaba beraberinde pek çok komplikasyonu getirmektedir. Öncelikli olarak terör örgütünün desteklenmesi her ne kadar örtemecelerle demokrasi ve özgürlük savaşı gibi kavramlarla masumiyet ve meşruiyet kazandırılmaya çalışılsa da örgütün eylemlerinin sonuçları bu durumun tartışılır kılmaktadır. Bu faktörün haricinde ABD örneğinde olduğu gibi desteği verdiği terör örgütünün başka aktörle de çıkarı gereği bir araya geldiği ve desteği alan odağa mugayir eylemler sergilediği de görülmektedir. Bu noktada aslında terör örgütünün doğası gereği hareket ettiği sonucu çok açıktır. Burada asıl sorunlu olan kısım bir terör örgütünün bu hüviyete sahip olmadığı yönündeki görüşü ısrarla reddederek bir başka terör örgütü ile mücadelesi üzerinden ona meşruiyet kazandırma çabasıdır. Bu çaba ABD için yıllardır ortaya koyduğu yatırım ve desteğin amaçlanan sonuca ulaşamayacağı açısından da en büyük göstergesi olmuştur.

ABD desteği ile bölücü terör örgütünün Suriye uzantısı politik bir figür haline geldikten sonra Rusya Federasyonu açısından da kullanışlı bir aparat olarak

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

görülmeye başlanmıştır. Rusya Federasyonu selef devletleri dikkate alındığı ayrılıkçılığın desteklenmesi tarihi bir süreci de işaret etmektedir. Ancak Suriye örneği özelinde bu durum Esad idaresinin de desteklenmesi ve buna ek olarak DAES'le mücadelede bir avantaj kazanılması hususunu da ortaya çıkarmıştır. Bu avantaja istinaden bir başka deyişle ABD'nin desteklediği ve yatırım yaptığı bir unsur direkt olarak Rusya Federasyonu'nun amaçlarına da hizmet etmiştir. Her ne kadar Türk kamuoyunda Rusya Federasyonu'nun bölücü terör örgütünün Suriye uzantısına olan desteği bilinçli yahut bilinçsiz bir şekilde gözden Irak tutulmaya çalışılsa da Suriye'nin kuzeyindeki bir de facto yapı girişiminin tahlili için bu faktörün dikkatle izlenmesi gerekmektedir. Zira Rusya Federasyonu'nun geçmişten gelen tecrübesi, Esad rejimine verdiği askeri ve politik destek dikkate alındığında Suriye'nin kuzeyinde bir de facto yapı konusunda Şam ile denge noktasının sağlanmaya çalışılacağı ihtimali de gözden kaçırılmamalıdır.

Bu şartlar altında bir terör örgütü ile mücadele (DAES) için bir başka terör örgütünün kullanımı sonuç getirici bir faaliyet değildir. ABD'nin operasyonların yükünden uzaklaşma amacıyla 2012'den itibaren geliştirmeye çalıştığı stratejide müttefik kavramının da bir terör örgütü ile uygulamaya konması gelecek dönemde bölgedeki başka sorunların temellerinin atılması anlamına gelmektedir. Bütün bu gelişmeler ışığında büyük güç sahibi olan devletlerin kısa süreli çıkarlar üzerine kurulu politikalarda desteklemeye çalıştığı terör örgütleri ve onların uzantılarının uzun erimli vadelerde hem bölgesel hem de küresel olumsuz sonuçları doğuracağı aşikardır. Üstelik bu durum daha önce de benzeri meşruiyet kazandırma ve destekleme politikaları sonucunda ortaya çıkmış, ABD 11 Eylül 2001 saldırılarında bu durum somut bir hal almıştır. Bu türlü sonuçlar ortadayken uluslararası politikanın sistemik yapısındaki anarşik durumdan faydalanmak suretiyle ortaya konan geçici kısa süreli kazanımların yerine ittifak ilişkilerinin yürütülmesi en düzgün seçenek olarak kalmaya devam etmektedir.

KAYNAKÇA

Aziz, L. (2020). The Syrian Kurds in the US foreign policy: long-term strategy or tactical ploy. Centre d'étude des Crises et Conflits Internationaux.

Baker, M. B. (1987). Terrorism and the Inherent Right of Self-Defense (A Call to Amend Article 51 of the United Nations Charter). Hous. J. Int'l L., 10, 25.

Barkey, H. J. (2019). The Kurdish Awakening. Foreign Affairs, 98(2), 107-122.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

BBC (27 Temmuz 2018). Suriye Demokratik Güçleri Şam yönetimi ile ilk kez görüşüyor. Erişim tarihi: 29 Mayıs 2024. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-44981590>.

Bielicki, P. (2018). Policy of the Russian Federation towards Kurds in the Syrian Conflict. *Securitologia*, 1(27), 33-50.

Borshchevskaya, A. (2023). Russia and the Kurds: A Soft-Power Tool for the Kremlin?. *Middle East Policy*, 30(2), 25-37.

Cox, R. W. (2004). Beyond empire and terror: critical reflections on the political economy of world order. *New Political Economy*, 9(3), 307-323.

Department of Defense. (2012). Sustaining US global leadership: Priorities for 21st century defense. Washington, DC, Department of Defense.

Golder, B., & Williams, G. (2004). What is 'terrorism'? Problems of legal definition. *UNSWLJ*, 27(2), 270-295.

Hacıoğlu, N. (2017). YPG, Russia meeting evaluated steps to take after ISIL: Russian defense ministry. *Hürriyet Daily News*. <https://www.hurriyetdailynews.com/ypg-russia-meeting-evaluated-steps-to-take-after-isil-russian-defense-ministry-123603>. Erişim tarihi: 29 Mayıs 2024.

Hale, W. (2019). Turkey, the US, Russia, and the Syrian civil war. *Insight Turkey*, 21(4), 25-40.

Leezenberg, M. (2015). "A People Forgotten by History": Soviet Studies of the Kurds. *Iranian Studies*, 48(5), 747-767.

McGrath, J. J. (2006). Boots on the ground: Troop density in contingency operations. Government Printing Office.

Rudaw. (7 Haziran 2018). DSG: Müzakereye hazırız. Erişim tarihi: 29 Mayıs 2024. <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/070620184>.

Çevik, S. (2022). Turkey's military operations in Syria and Iraq. *Centre d'étude des crises et conflits internationaux*. SWP Comment No.37.

Schmid, A. P. (2011). The definition of terrorism. A. P. Schmid (Ed.). *The Routledge handbook of terrorism research* içinde. (ss.39-98). Routledge.

Shanahan, T. (2016). The definition of terrorism. İçinde (ss. 223-246).

Waltz, K. N. (2010). *Theory of international politics*. Waveland Press.

Bölgesel Güvenlik Kompleksi Teorisi Bağlamında Türkiye'nin Irak'a Yönelik Güncellenen PKK Stratejisi

Ebrar ŞEBİN

Doktora Öğrencisi
Düzce Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
Uluslararası Güvenlik ve Terör
ebrar.sebin@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın temel konusu, Kopenhag Ekolü yaklaşımlarından olan Bölgesel Güvenlik Kompleksi Teorisi çerçevesinde, Türkiye-Irak arasındaki PKK'ya karşı geliştirilen güvenlik ilişkilerinin incelenmesidir. Bu bağlamda çalışmada Türkiye ve Irak arasındaki PKK'ya karşı geliştirilen ikili ve bölgesel güvenlik etkileşimleri yeni bir Bölgesel Güvenlik Kompleksi inşa edilebilir mi sorusuna cevap aranması amaçlanmaktadır. Çalışmada, Türkiye ve Irak arasında PKK'ya yönelik geliştirilen güvenlik stratejisini açıklamak için Bölgesel Güvenlik Kompleksi teorisinin uygun olduğu iddia edilmektedir. Çünkü bir bölgesel güvenlik kompleksinden bahsedebilebilmesi için temelde: - İki ya da daha fazla ülkenin bir araya gelmesi, - Bu devletlerin birbiriyle coğrafi bir yapı oluşturması, siyasi ve askeri sektörlerdeki güvenlik tehditlerinin uzun mesafeli olanlardan çok kısa mesafelerde olanların daha kolay ulaşması, - Bu devletler arasındaki ilişki karşılıklı güvenlik bağımlılığı tarafından belirlenmesi ve bu bağımlılık negatif ya da pozitif yönde olabilmesi ve kendi aralarında oldukça güçlü olması, - Karşılıklı güvenlik bağımlılığının yapısı sürekli olmamasına rağmen yine de derin olması gerekmektedir (Buzan, Waever, & De Wilde, 1998: 15). Bu bağlamda Türkiye ve Irak'ın aynı coğrafi yapıda olması, PKK örneğinde olduğu gibi güvenlik tehditlerinin birbirlerini çok daha kolay bir şekilde etkileyebilmesi, ikili ilişkilerin uzun tarihi bir geçmişinin olması ve güvenlik bağımlılığının derin olması nedenleriyle Türkiye ve Irak arasındaki ilişkilerin Bölgesel Güvenlik Kompleksi teorisiyle izah edilebilmesi mümkündür. Ayrıca çalışma kapsamında asıl yoğunlaşılacak dönem 2000'li yılların başlangıcından itibaren olmakla birlikte, özellikle iki ülkenin birbirlerine yakınlaşmaya başladığı sürecin başlangıcı olarak değerlendirilen 2019 yılından sonraki dönem olarak belirlenmiştir. Zaman aralığı olarak özellikle 2019 yılından günümüze olacak şekilde bir dönem belirlenmesinin nedeni, ilgili yıldan itibaren Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak'ın kuzeyine düzenlediği operasyonlar neticesinde, Irak'ın PKK'ya karşı tutumunda değişiklik olmasıdır. PKK terör örgütünün Irak'ta konuşlanması

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

nedeniyle Türkiye-Irak ilişkileri çok hassas ve karmaşık bir şekilde ilerlemiştir. PKK, Türkiye'nin ulusal güvenliğine ciddi bir tehdit oluştururken, aynı zamanda Irak'ın egemenliğini ve istikrarını da tehlikeye atmaktadır. 1990'lı yılların sonu ve 2000'li yılların başında PKK'nın, Irak'ın kuzeyindeki dağlık bölgeleri üs olarak kullanarak Türkiye'ye karşı saldırılar düzenlemesi, sınır bölgelerinde güvenlik tehdidi oluşturmuştur. Türkiye, PKK'nın Irak topraklarında güvenli bir şekilde barınmasına ve operasyonlar düzenlemesine izin verilmesini eleştirmiştir. Bu durum, Türkiye ile Irak arasındaki ilişkilerin gerilmesinin temel nedenlerinden biri olmuştur. Fakat zaman içerisinde Irak hükümeti, PKK'nın varlığını kabul ederek örgüte karşı daha etkin önlemler almış ve Türkiye ile iş birliği yapma yolunu tercih etmiştir. Özellikle 2019 yılında, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak'ın kuzeyine düzenlediği operasyonlar, Irak'ın PKK'ya karşı tutumunda bir değişiklik olduğunu göstermiştir. 2020 ve sonrasında iki ülke arasındaki diplomatik görüşmelerde kısmi bir durgunluk olsa da 2022 yılının bitimine doğru ve 2023 itibarıyla Irak ve Türkiye hayli yoğun diplomatik görüşmeler gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu bağlamda 15 Mart 2024 tarihinde Türkiye ve Irak arasında gerçekleşen Güvenlik Zirvesi önem taşımaktadır. Çünkü bu zirveden sonra Türkiye ve Irak tarafından yayınlanan ortak bildiri metninde, Irak ilk kez PKK'yı yasaklı bir örgüt olarak tanımıştır. Türkiye, PKK'nın Irak'ta yasaklanmış bir örgüt olarak kabul edilmesinden memnuniyet duymuştur. Bu durum, iki ülke arasındaki güvenlik iş birliğinin artması gerekliliğini ortaya koymaktadır. PKK'ya karşı ortak bir mücadele stratejisinin benimsenmesi, bölgedeki istikrarın artırılması ve terör tehdidinin bertaraf edilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Türkiye'nin PKK'ya karşı yürüttüğü mücadele, sadece kendi ulusal güvenliği açısından değil aynı zamanda Irak'ın egemenliği ve istikrarı açısından da kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, Türkiye'nin PKK'ya karşı operasyonlarını Irak ile iş birliği içinde yürütmesi bölgedeki güvenliği sağlama açısından önemli bir adımdır. Irak hükümetinin PKK'nın varlığını kabul ederek örgüte karşı daha etkin önlemler alması, Türkiye-Irak ilişkilerinde olumlu bir gelişmedir. Fakat PKK'nın varlığına karşı ortak bir mücadele stratejisinin benimsenmesi ve bu konuda daha fazla iş birliğinin sağlanması gerekmektedir. PKK'nın varlığı, sadece Türkiye ve Irak arasındaki ilişkileri değil aynı zamanda bölgesel istikrarı da derinden etkilemektedir. Bu nedenle PKK sorununun çözümü, bölgedeki barış ve istikrarın sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Türkiye ve Irak'ın PKK ile mücadelede daha fazla iş birliği yapması ve bölgedeki diğer aktörlerle de koordinasyon içinde hareket etmesi gerekmektedir. Yalnızca ortak çıkarlar etrafında şekillenen sağlam ve sürdürülebilir bir iş birliği, bölgesel istikrarın ve refahın artırılmasına önemli

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

katkılar sağlayabilir. Türkiye'nin gayesi Irak ile ilişkilerini stratejik bir çerçeveye yerleştirmek ve PKK problemini ortak tedbirlerle çözüme kavuşturarak bir Bölgesel Güvenlik Kompleksi oluşturmaktır.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Güvenlik Kompleksi Teorisi, Terörizm, PKK, Terörizmle Mücadele, Irak.

PKK Terör Örgütünün Sosyal Medya Propagandası

Erol Başaran BURAL

Terörizm ve Radikalleşme ile Mücadele Araştırma Merkezi Başkanı
erolbural@teram.org

Özet

Terörizm ve propaganda kavramlarının birbirlerinden beslendikleri, aralarında simbiyotik bir ilişki olduğu genel kabul gören bir olgudur. Propaganda terör örgütlerinin ideolojilerini yaymak, halk desteğini arkalarına almak, örgüte yeni elemanlar temin etmek amacıyla kullandıkları kendileri için vazgeçilmez bir araçtır. Terör örgütleri siyasal amaçlarını gerçekleştirmek üzere kullandıkları şiddet eylemlerini de propaganda amacıyla gerçekleştirirken, terör eylemlerini etkin bir iletişim aracı olarak da görmektedirler. Bununla birlikte terör eylemlerini meşru olarak gösterebilmek, halkın ve örgüt mensuplarının desteğini sürdürmek amacıyla kitle iletişim araçlarını kullanarak propagandalarını yürütmektedirler. PKK terör örgütü de kuruluşundan önce başlamak üzere propagandaya önem vermiş, yüz yüze iletişim başta olmak üzere, bildiri dağıtarak, gazete ve dergi çıkartarak, radyo ve televizyondan yayın yaparak geniş kitlelere propaganda yapmış, internetin yaygınlaşmaya başlamasıyla internet sayfaları ve sosyal medya araçlarını kullanmaya başlamıştır. Bu kapsamda çalışmanın amacı PKK (Partiya Karkerên Kurdistanê) terör örgütünün sosyal medya üzerinden sürdürdüğü propagandayı analiz etmektir. Terör örgütlerinin sosyal medya araçlarıyla yaptığı propagandaya yönelik araştırmaların büyük çoğunluğu başta İŞİD (Irak ve Şam İslam Devleti) olmak üzere din motivasyonlu terör örgütlerini kapsamakta, PKK terör örgütünün sosyal medya kullanımına yönelik araştırma sayısı yok denecek kadar azdır. Bu açıdan çalışmanın söz konusu açığı kapatmak gibi bir iddiası bulunmaktadır. Çalışmanın alanını daraltabilmek amacıyla çok sayıda sosyal medya aracı içerisinde Twitter (X) seçilmiş, bu mecrada PKK terör örgütü destekçilerinin paylaşımlarının tespit edilebilmesi amacıyla hashtag'ler (etiket) incelenmiş, elde edilen etiketlerden yola çıkarak önce PKK'yı desteklediği değerlendirilen hesaplar, ardından bu hesapların yaptığı paylaşımlar toplanarak kartopu yöntemiyle örnekleme erişilmiştir. PKK destekçisi olduğu düşünülen X hesaplarının paylaşımları NodeXL programı kullanılarak toplanmıştır. Toplanan paylaşımlar incelenerek, PKK'yı desteklemeyenler ayıklanmıştır. Bir araya getirilen paylaşımlar KİHME (Kaynak, İçerik, Hedef Kitle, Medya, Etki) yöntemiyle analiz edilmiştir. PKK terör örgütü destekçilerinin, sosyal medya propaganda

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

kampanyalarını pekiştirmek üzere paylaşımlarında çok sayıda etiketi bir arada kullandıkları, propagandalarının temel hedefinin terör örgütü liderinin cezasının sonlandırılması ve örgütün başta batılı ülkeler olmak üzere terör örgütleri listelerinden çıkarılmasına yönelik kamuoyu oluşturulması olduğu çalışmanın bulguları arasındadır.

Anahtar Kelimeler: PKK, Sosyal Medya, Propaganda, Propaganda Analizi, KİHME

PKK'ya Katılan Kadınları Motive Eden Faktörler: Eleştirel Bir Yaklaşım

Fatma Anıl ÖZTOP

Doç. Dr.

Kocaeli Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

Uluslararası İlişkiler Bölümü

faoztop@gmail.com

Özet

Terör örgütleri içerisinde yer alan kadınları genellikle pasif kurbanlar ve/veya normatif cinsiyet rollerinden ayrılanlar olarak tasvir eden hâkim söylemleri eleştirel bir şekilde sorgulayan mevcut çalışma, şiddet içeren aşırıcılık bağlamında kadınların failliğini merkeze almaktadır. Röportajlar ve ikincil kaynaklar üzerinden nitel analiz desenini benimseyen bu çalışma, kadınların terör örgütlerine katılımını yönlendiren motivasyon faktörlerini Partiya Karkerên Kurdistanê'ye (Kürdistan İşçi Partisi-PKK) örneği üzerinden incelemektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda, PKK'ya katılımların büyük çoğunluğunun zorlama yoluyla gerçekleşmediği, katılımlarda failliğin ve özerkliğin var olduğu görülmektedir. Bu çerçevede kadınları PKK'ya katılmada motive eden başlıca unsurlar özgürleşme arayışı, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, zulme ve ayrımcılığa uğranıldığına yönelik inanç, ailevi bağlılık, sosyo-ekonomik koşullar ve fedakârlıktır. Bunlar arasında en yaygın olan faktör ise PKK'nın kadınlara dair anlatıların merkezinde yer alan "özgürleşme arayışı" ile "toplumsal cinsiyet eşitliğini" güçlü şekilde vurgulayan ideolojidir. PKK'nın kadınları motive etmede kullandığı toplumsal cinsiyet temelli anlatılara meydan okuma adına, terörle mücadele stratejisinde toplumsal cinsiyete duyarlı bir yaklaşımın benimsenmesi elzemdir.

Anahtar Kelimeler: PKK Terör Örgütü, Terörizmle Mücadele, Kadın, Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği.

Jineoloji: Sahte Bir Kadınlık Anlatısı ve Kadınlığı Teröre Tahvil Etmek

Serkan KEKEVİ

Doç. Dr.

Düzce Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi

serkankekevi@gmail.com

Özet

Jineoloji, bölücü terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'ın ortaya attığı ve sözde "teorize ettiği" iddia edilen bir bilimdir. Bu sözde/sahte bilim esasen feminizmden türetilmiş ve feminist kavramların istismar edilerek ve içinin boşaltılarak yeniden tanımlandığı şiddetin ve kadına dayalı terörizmin kutsandığı propagandif araçtır. Sahte/sanki bilimler bilimsel yöntemleri taklit etmekle birlikte neden sonuç ilişkisi ve bir teorinin gerektirdiği betimleme, açıklama ve öngörme (sosyal bilimlerde bu basamak nakıstır) içermez. Jineoloji kavramı PKK ideolojisinin feminizme ait savlara yedirilmesi üzere inşa edilmiş bir savlar yığındır. Örgütün temel amacı ise ilgili adeta bir "oyun hamuru" gibi olan savlar yığınına duruma göre uyarlayarak kadınları silahlı mobilizasyona hazır hâle getirmektir. Bu meyanda, terör örgütü lideri Öcalan'ın fikirlerinin jineolojiye dair çeşitli metinlerdeki ana fikri oluşturduğu görülmektedir. Öte yandan hem örgüt tarafından hem de örgüt ile irtibatlı ve iltisaklı çevrelerce neşredilen yayınların. Yurtiçinde ve bilhassa Batılı ülkelerde bir karşılığı oluşturulmuştur. Özellikle son yıllarda yükselişe geçen postmodern ve "kaygan bağlamlı" "SJW" (toplumsal adalet savaşçısı) kültürü ile "Woke" (uyanık) kültürü düzeylerinde alıcısı olan bir "teorik alan" sayılmaya başlamıştır. Bu bildiride Jineoloji kavramsal analize tabi tutulacak ve sahte/sözde bilimlik ile bilimsel safsata olma tarafıyla ele alınacaktır. Ardından "sjw ve woke kültürleri" kapsamında batıda PKK terörünün "güzellenmesi" irdelenecektir. Sonuçta ise bu durum karşısında geliştirilmesi gereken politikalar üzerinde öneriler serimlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Jineoloji, Kadın, PKK, Abdullah Öcalan, Sahte Bilim

3. Dalga Terörizm Perspektifinden PKK'da Kadın İmgesi ve Kadın Teröristler

Bora İYİAT

Öğretim Görevlisi

Amasya Üniversitesi

bora.iyat@amasya.edu.tr

Özet

Modern dünyada tarihi çok eskiye dayanan terörizm olgusu ve teröristin kimliğine yönelik net bir tanımın yapılamamış olması hem kavramsal hem de hukuki açıdan bulanık bir zemin yaratmaktadır. Bu anlamda kavramı netleştirebilmek adına özellikle 20. yüzyılın başından itibaren çeşitli yorumlamalar yapıldığı görülmekte ise de alanda çalışma yapanların bazıları eylemin metodolojisine, bazıları eylemin hedef aldığı kişi ya da kişilere bazıları da eylemin arkasındaki amaca odaklanmıştır. Terör örgütleri öğrenen organizasyonlardır ve her birisi temelinde bir ideolojik kökene dayanmaktadır. Bilindiği gibi ideolojiler, günlük politik, sosyal ve akademik yazımda birbirinden ayrı anlamlar içerecek şekilde kullanılan bir kelime olarak karşımıza çıkmaktadır. İdeolojik unsur, örgütün hareket noktasını oluşturmaktadır. Örgüt, benimsediği ideoloji doğrultusunda hareket etmekte, stratejisini buna göre belirlemektedir. Terör örgütlerinin siyasi eğitim adını verdikleri faaliyetlerin amacı, örgütün dayandığı temel ideolojiyi örgüt mensuplarına benimsetmek ve örgütün hedefleri doğrultusunda bilinçlendirmektir. İdeolojik eğitim de diyebileceğimiz bu süreçle örgüt mensuplarının örgüte bağlılıkları sağlanır. Modern terörizm tanımında ideolojik temel dört ana dalga üzerinden tanımlanmaktadır. Bunlar; anarşist dalga, sömürge karşıtı dalga, yeni sol dalga ve dini dalga biçimindedir. 1960'ların sonu ve 1970'ler dünyada siyasal şiddet hareketlerinin arttığı dönemle birlikte ortaya çıkan 3. Dalga "Yeni Sol" olarak adlandırılmaktadır. Yayıdığı ütopyik idealler ile uzun süre varlığını özellikle de gençler üzerinde hissettiren komünist ideolojik eksenin özünde bulunan sınırsız sınıfsız, özel mülkiyetsiz, her yönüyle eşit bir toplum ekonomik eşitsizliklerin arttığı anılan tarihler, büyük şehirlerde gettolaşmanın ve sınıfsal eşitsizliklerin belirgin hale gelmesi neticesinde daha da taraftar kazanmış, silahlı mücadele komünist felsefenin temelini oluşturmuş bütün faaliyetler şiddet temelinde şekillendirilmiştir. Anılan dönem kadın savaşçılarında örgütlerde daha aktif rol aldığı bir dönem olarak görülmektedir. Daha önce haberci ya da gözcü olan kadınlar örgüt içinde daha etkili olmuşlar ve benimsedikleri ideolojinin

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

de sağlamış olduğu cinsiyet eşitliğinin etkisiyle çatışma sahasında daha sıklıkla varlıklarını göstermeye başlayan kadın teröristler; gerilla savaşlarından, intihar bombacılığına birçok operasyonel rolde yer almış ve saldırıların doğrudan gerçekleştiricisi haline dönüşmüşlerdir. İşte bu çalışma aynı ideolojik ekseninde olan PKK Terör Örgütünün kadına yönelik yaklaşımı ve örgüt içi kadınların örgüte endoktrinasyonu ve eylemleri üzerine hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Jineoloji, Kadın, PKK, Abdullah Öcalan, Sahte Bilim

Terörle Mücadeleye Başka Bir Açıdan Bakış: “Çözüm Süreci”

Yakup ŞAHİN

Dr. Öğr. Üyesi
Mersin Üniversitesi
Uluslararası İlişkiler Bölümü
yakup.sahin@mersin.edu.tr

Özet

Terörizmle mücadele süreçleri içinde birçok yöntemi barındıran, çok etkenli ve kompleks yöntemlerdir. Terör örgütlerinin ideoloji, amaç, yöntem gibi ortak yanları olsa da her terör örgütünün içinde doğduğu şartların, amacının ve kendine özgü özelliklerinin olduğu söylenebilir. Terörle mücadelede de terörizm gibi net bir tanım ve yöntem olmamakla birlikte her coğrafyanın, her örgütün hatta ülkenin kendi şartlarına ve dönemine göre yöntemlere değişebilmektedir. Türkiye PKK, DHKP/C, Hizbullah, ASALA, FETÖ gibi farklı örgütlerle uzun yıllardan beri mücadele etmiş ya da etmektedir. Bu çalışmada Türkiye'nin PKK'yla mücadelesine odaklanılacaktır. Türkiye PKK'yla mücadelede askeri, polisiye, sosya-kültürel, ekonomik ve politik olmak üzere farklı yöntemlere başvurmuştur. O dönemin şartlarına göre bu yöntemlerden biri ya da birkaçı daha ön planda olmuş ya da birlikte kullanılmıştır. Bu çalışmada askeri ve polisiye önlemlerin yanında çok konuşulmayan bir konu olan 2009'da başlayan ve “Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi” olarak nitelenen ve 2013'te başlayıp “Çözüm Süreci” olarak tanımlanan süreçlere odaklanılacaktır. Çalışmada terörizmle mücadelenin ne olduğu hangi araçların nasıl kullanıldığı ele alınacak daha sonra ise terör örgütleriyle görüşmelerin yapılıp yapılmaması ikilemi üzerine tartışmalara değinilecektir. Bu minvalde de Türkiye'nin terör örgütü PKK ile mücadelesinin askeri ve polisiye yöntemlerinin yanında başka bir yanı olan yapısal öğeler ve görüşme süreçleri karşılaştırmalı olarak tartışılacaktır. “Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi” ile “Çözüm Süreci” olarak nitelenen süreçlerin öncesi, o süreçleri doğuran öğeler ve süreçler ele alınacaktır. Çalışmada özellikle “Çözüm Sürecinin” iki ayağı olduğu iddiası savunulacaktır. Bunlardan biri sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal öğeleri kapsayan yapısal araçlarken diğeri ise gayri resmi olarak söylem bazında işlenen ortak “kimlik” politikasıdır. Çalışma bu varsayım çerçevesinde süreçleri ele alarak tartışacaktır.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Anahtar Kelimeler: PKK, Terörizmle Mücadele, Terörizmle Mücadelede Araçlar, Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi, Çözüm Süreci,

Çözüm Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Neden ve Nasıl Başladı ve Bitti?

Fatih TEKİN

Arş. Gör.

İnönü Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
fatihtekin@inonu.edu.tr

Kemal ASILTÜRK

Yüksek Lisans Öğrencisi

İnönü Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
asilturk Kemal@gmail.com

Özet

Bu çalışma Türkiye Cumhuriyeti'nin terör örgütü PKK ile mücadelesindeki alternatif bir yöntem olan Çözüm Sürecini konu edinmiştir. Çözüm Süreci sona erdikten sonraki dönem boyunca terör örgütü PKK, çözüm sürecini Türkiye Cumhuriyeti'nin bitirdiği yönünde propaganda faaliyetlerinde bulunmaktadır. Çalışmanın amacı, Çözüm Sürecinin nasıl başladığını ortaya koymak ve Çözüm Sürecinin sonlanmasına neden olan söylemleri ve eylemleri incelemektir. Çalışmada Çözüm Süreci tarihsel bir şekilde ortaya konulmuştur. Çözüm Süreci boyunca terör örgütü PKK'nın sözde yöneticilerinin demeçleri ve terör örgütü PKK'nın mensuplarının eylemleri aktarılmıştır. Çalışma, PKK terör örgütünün sözde yöneticilerinin açıklamaları ve PKK terör örgütü mensuplarının eylemleri nedeniyle Çözüm Sürecinin sona erdiğini iddia etmektedir.

Anahtar Kelimeler: PKK Terör Örgütü, Terörle Mücadele, Terörizm, Çözüm Süreci

GİRİŞ

Bir takım politik iddialar taşıyan silahlı grupların siyasi hedeflerine ulaşmak için kaos, kargaşa ve korku ortamı meydana getirecek sembolik şiddet eylemlerine başvurması olarak ifade edilen terörizm; örgütlenme, şiddete başvurma, bir siyasi ideolojiye sahip olma ve politik mesajlarını yaymak amacıyla propaganda faaliyetinde bulunma unsurlarından oluşmaktadır (Şen, 2018, s.148). Terör örgütleri, doğrudan ya da yasal olarak politika değişikliğini

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

etkileyebilecek kapasitelere sahip değildirlir. Bu nedenle terörizmin merkezi stratejisi psikolojiktir. Yani bir anlamda psikolojik savaş yürütülmektedir. Böylece terör örgütleri toplumu sorumlu kurumlara karşı yönlendirmeye çalışmakta ve toplumda korku, panik, endişe ve yılgınlık yaratmaya çalışmaktadırlar (Post, 2005, s.67).

İlk olarak 1978 yılında Abdullah Öcalan tarafından kurulan ve 1984 yılından itibaren şiddet eylemlerine başlayan PKK da Türkiye Cumhuriyeti'nde korku, panik ve yılgınlık meydana getirmeye çalışan ve bu yolla siyasi hedeflerine ulaşmak isteyen ayrılıkçı bir terör örgütüdür (Bakan ve Yıldırım, 2021, s.216). Ayrılıkçı terör, etnik kimlikler gibi bir unsuru öne çıkararak yaşadıkları ülkeden toprak talep eden ve kendi devletlerini kurma amacı taşıyanların şiddet eylemlerine başvurmasıyla ortaya çıkan bir terör türüdür (Aydın, 2009: s.261).

Çözüm süreci, Kürt açılımı, demokratik açılım ya da Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi Türkiye'de uzun yıllar boyunca terör eylemleri ile on binlerce devlet görevlisi ve sivil vatandaşın ölümüne sebep olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde sosyolojik, ekonomik tahribata yol açan ve Kürt sorunu olarak adlandırılan meselenin, barışçıl yollarla sonlandırılarak siyasi platformlarda çözülmesini öngören kavramdır. 2009 yılında Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın, Kürt Sorununun barışçıl yollarla siyasi arenada değerlendirilip çözüme kavuşturulması ve PKK ile çatışmaların sonlandırılması yönündeki girişimleri üzerine demokratik açılım süreci başlamıştır. 11 Ağustos 2015 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "Biz Çözüm Sürecini terörü şımartma süreci olarak düşünmedik. Çözüm Süreci şu anda buzdolabındadır" açıklaması üzerine PKK terör örgütü medya organları ve terör sempatizanları tarafından Çözüm Sürecini bitiren tarafın devlet ve hükümet olduğuna yönelik yoğun bir propaganda faaliyeti yürütülmüştür. Bu çalışma da Çözüm Sürecinin nasıl başladığını, süreci sekteye uğratan gelişmeleri ve sürecin nasıl sona erdiğini konu edinmektedir.

Temel insan hak ve özgürlüklerinin mümkün olan en geniş haliyle benimsenmesi ve uygulanması ideal bir yaklaşımdır. Bununla birlikte ulusal güvenliğe yönelik gerek dış tehditler gerek iç tehditler bulunması nedeniyle kamu düzeni ve güvenliği her zaman ideal şartlarda olmayabilir. Bu nedenle bir ülkede insan hakları hukuku önemli olduğu kadar ulusal güvenlik hukuku da önemlidir (Çaycı, 2006: s.141). Bir devlet için iç tehdit kamu düzenini bozan ya da bozmaya teşebbüs eden her türlü unsurdur (Aydın, 2009: s. 238). Türkiye Cumhuriyeti, Ortadoğu'daki istikrarsız bölgelere komşu bir ülkedir.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Bu istikrarsızlık unsurları ve bu istikrarsızlık unsurlarının bir sonucu olan terör Türkiye Cumhuriyeti'nin kamu düzeni ve toplumu açısından birtakım tehditler oluşturmaktadır. Dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti, seçimle işbaşına gelip giden hükümetler fark etmeksizin ulusal güvenlik öncelikli politikalar izlemeye mecburdur. Ancak bu Türk devletinin insan haklarını ihmal ve ihlal ettiği anlamı taşımamaktadır. Ancak terör örgütü sözde yöneticileri ve propaganda organları Türkiye Cumhuriyeti'ni insan hakları ihlalinde bulunan bir ülke olarak göstermek ve hem Doğu Anadolu hem de Güneydoğu Anadolu bölgesindeki Kürtleri etkilemek hem de Batı kamuoyunun desteğini kazanmak arzusundadır. Bu nedenle demokratik açılım projesi kapsamında ortaya çıkan Çözüm Süreciyle Türkiye Cumhuriyeti, terör örgütünün bu arzusunu kursağında bırakmayı amaçlayan bir açılım süreci gerçekleştirmiştir. Ancak sürecin sonlanması için çeşitli tahrirlerde bulunan terör örgütü, süreç sonlandıktan sonra da propaganda organları aracılığıyla süreci devletin bitirdiğine yönelik propaganda faaliyetleri sürdürmektedir. Bu çalışma ise Çözüm Sürecinin nasıl başladığını ve nasıl sona erdiğini ele alırken terör örgütünü mensuplarının söylemlerini ortaya koymaktadır. Terör örgütünün sözde yöneticilerinin söylemleri; yıpratma, gözdağı verme, provokasyon, bozma ve daha fazlasını vaat etme stratejileri kapsamında değerlendirilmiştir.

Kydd ve Walter, terörist kampanyaların itici güçleri olan beş temel stratejik mantığın bulunduğunu iddia etmektedir. Bunlar; yıpratma, gözdağı verme, provokasyon, bozma ve daha fazlasını vaat etmektir. Yıpratma stratejisi, teröristlerin düşmanlarının belirli bir politikayı sürdürmeye devam etmesi halinde onlara önemli bedeller ödetecek kadar güçlü olduğunu ikna etmeye çalıştığı bir stratejidir. Gözdağı verme stratejisi, teröristlerin güçlü olduğuna ve hükümetin onu durduramayacak kadar zayıf olduğuna ikna ederek halkı, teröristlerin isteklerine göre hareket etmeye teşvik etme stratejisidir. Provokasyon stratejisi, düşmanı terörizme karşı orantısız bir tepkiye yöneltmek hedef kitlesinin radikalleşmesini ve terörizme destek vermesini sağlamaya çalışmak için kullanılan bir stratejidir. Bozma stratejisi, ılımlı olan düşmanın zayıf ve güvenilmez olduğuna yönelik ikna çabaları ile barışçıl çözüm girişimlerini raydan çıkarmayı amaçlamaktadır. Daha fazlasını vaat etme stratejisi, bir terörist grubun düşmanla savaşma konusunda, diğer gruplardan daha fazla kararlılığa sahip olduğunu göstermek için kullanılan bir stratejidir. Bu sayede terörist grup hedef kitlesini kendine yakınlaştırmaya ve rakiplerinden uzaklaştırmaya çalışmaktadır (Kydd ve Walter, 2006: s.51).

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Çalışmada kısaca geçmişten günümüze Kürt ayaklanmaları, PKK terör örgütünün ortaya çıkışı ve Türkiye'nin geleneksel terörle mücadele stratejisi açıklandıktan sonra Çözüm Süreci girişiminin nasıl ortaya çıktığı ve Çözüm Süreci boyunca hangi söylemlerin kullanıldığı kronolojik olarak ortaya konulmuştur.

1. PKK TERÖR ÖRGÜTÜ

Kürt siyasi tarihi incelendiğinde Osmanlı Devleti ile Kürtler arasındaki ilk anlaşmazlıklara 19.yüzyılda rastlanmaktadır. Ancak bu dönemlerde bağımsız bir devlet kurmayı içeren talepler bulunmamaktadır. Din ve idare gibi konularda anlaşmazlıklar yaşanmış ve Kürt aşiretleri ve yerel dini aktörler Osmanlı Devleti'nin merkezi yönetimi güçlendiren modernleşme reformlarına karşı ayaklanmışlardır. Çünkü bu merkezileşme reformları aşiretlerin ve dini aktörlerin özerklik statüsünü zedelemektedir (Bakan ve Yıldırım, 2021: ss.213-214). Süleymaniye Kürtlerinden olan Babanzade Abdurrahman Paşa öncülüğünde 1806 yılında ortaya çıkan ilk Kürt ayaklanmasından itibaren Osmanlı Devleti döneminde 9, Türkiye Cumhuriyeti döneminde 24 ayaklanma ve isyan yaşanmıştır (Demirel, 2007: s.455). Osmanlı Devleti'nde ilk kez 1846 yılında Kürdistan ifadesi kullanılmıştır. Sınırları belirli bir eyalete Kürdistan eyaleti adı verilmiş ve Botan Emiri Bedirhan tarafından idare edilmiştir. 1898 yılına gelindiğinde ise ilk Kürtçe gazete çıkarılmıştır (Aydın, 2009: s.262).

Tablo 1. Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Meydana Gelen Ayaklanma ve İsyanlar (Demirel, 2007: s. 456-457)

Cumhuriyetten Önceki İsyanlar	Cumhuriyet Devrindeki İsyanlar (1923-1937)
1.Babanzade Abdurrahman Paşa İsyanı	1.Nasturi İsyanı
2.Babanzade Ahmed Paşa İsyanı	2.Jilyan Harekatı
3. Zazalar İsyanı	3. Birinci Şemdinli İsyanı
4.Yezidiler İsyanı	4.Eruhlu Yakup Ağa ve Oğullarının İsyanı
5. Şerif Ahmed Han İsyanı	5. Pervari İsyanı

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

6. Garzan Kürtlerinin İsyanı	6. Gülyan İsyanı
7. Bedirhani Emin Ali İsyanı	7. Şeyh Said İsyanı
8. Bedirhaniler ve Halil Ali Remo Ağa İsyanı	8. Haco İsyanı
9. Şeyh Selim, Şehabettin ve Ali İsyanı	9. Birinci Ağrı İsyanı
	10. İkinci Şemdinli İsyanı
	11. Koç Uşağı İsyanı
	12. Hakkari İsyanı
	13. İkinci Ağrı İsyanı
	14. Biçer Harekatı
	15. Jilyanlı Resul Ağa İsyanı
	16. Zeylan İsyanı
	17. Tutaklı Ali Can İsyanı
	18. Üçüncü Ağrı İsyanı
	19. Oramar İsyanı
	20. Buban Aşireti İsyanı
	21. Abdurrahman İsyanı
	22. Abdulkuddüs İsyanı
	23. Sason İsyanı
	24. Dersim Ayaklanması

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Osmanlı imparatorluğunun çöküşü, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yılları ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında başlayan Soğuk Savaş dönemi süreçlerinde yaşanan olaylar ve oluşumlara bağlı olarak PKK'nın dinamikleri şekillenmeye başladı. PKK; ayrılıkçı Kürt Milliyetçiliği, sosyalizm ve Marksist-Leninist ideolojilerin bir araya geldiği bir platform olarak şekillendi (Köylü, 2017: s. 177). 1970'li yıllarda küresel düzeyde yükselişe geçen gençlik hareketlerinin Türkiye'de de etkili olmasıyla bu dönemde çok sayıda terör örgütü kurulmuştur. Ankara Yüksek Öğrenim Derneği adlı bir organizasyon içinde yer alan Abdullah Öcalan, Ankara Çubuk Barajı'na bir grup arkadaşıyla giderek burada gelecek için parti kurup gerilla yöntemiyle ayaklanma hazırlamak gerektiğini anlatmış ve 1973 yılında PKK terör örgütünün temellerini atmıştır (Mumcu, 1993: s.16). 1978'de Diyarbakır'ın Lice ilçesine bağlı Fis köyünde gerçekleştirilen bir toplantıyla birlikte PKK terör örgütü ilan edilmiş ve bu toplantı terör örgütünün birinci kongresi olarak kabul edilmiştir (Aydın, 2009: s. 263). 27 Kasım 1978 yılında Abdullah Öcalan liderliğinde Partiya Karkeren Kurdistan (PKK) adıyla terörizm bağlamında silahlı şiddet eylemlerine başvurarak sözde "bağımsız Kürdistan" devletini kurmayı hedefleyen bir terör örgütü olarak ortaya çıkmıştır (Köylü, 2017: s. 178).

Erol Kurubaş (2004: s.99), PKK terör örgütü gibi gruplarla ilgili şu ifadelerde bulunmuştur:

"PKK tipi hareketler genellikle aydın bir grup insanın toplumsal, ekonomik ve siyasal bunalımların arttığı dönemlerde, kendilerinin üyesi oldukları etnik grubun toplumsal, ekonomik ve siyasal sıkıntılarına çözüm getirebilecekleri iddiasıyla belirli bir siyasal program çerçevesinde örgütlenmeye başlarlar. Dayandıkları ortak temel argüman kendi halklarının sömürüldüğü, bu nedenle kendi kaderlerini tayin hakkını kullanmalarının sağlanması için mücadeleye giriştikleridir. Bu hareketlerden bazısı siyasal mücadeleyi nihai hedefe ulaşmak için yeterli bir araç olarak görürlerken (Kanada'daki Parti Québécois gibi), bazıları (IRA, ETA, PKK gibi) silahlı mücadeleyi tek araç olarak görürler. Silahlı mücadeleden yana olanlar siyasal programlarını hayata geçirebilmek için aşamalı bir örgütlenme ve faaliyet programı çerçevesinde hareket ederler. Eğer ulusal ve uluslararası koşullarda önemli değişiklikler meydana gelirse, örgütün yöneticileri değişen koşullara uygun ara hedef ve stratejiler benimseyebilir".

Kürtlerin Türklerden farklı bir halk olduğu ve uzun yıllardır Türkiye tarafından sömürüldüğü argümanını savunan PKK terör örgütü, sözde bağımsız sosyalist bir Kürdistan devleti kurmayı amaçlamaktadır. Bu amaçla bölgede

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

propaganda faaliyetleri yürüten örgüt, amacına ulaşmak için halk desteğine ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle bölge halkında Kürtlük bilincini mağduriyetler temelinde inşa etmeye çalışmıştır. Kürtlerin topraklarının sömürgeciler tarafından istila edildiğini, bilinçli olarak geri bırakılmış bir halk olduğunu, Kürtlerin ikinci sınıf vatandaş muamelesi gördüğünü, kendi dillerinin konuşulmasına ve bu dilde eğitim yapılmasına izin verilmediğini propaganda faaliyetlerinin öne çıkan söylemleri haline getirmiştir (Aydın, 2009: s.265). Terör örgütünün propaganda faaliyetlerinde kendi militanlarına yönelik “Büyük Kürdistan” söylemi, Batı kamuoylarına yönelik “ezilen halk” söylemi, Yunanistan, Suriye ve Ermenistan’a yönelik “Türklere karşı birlik” söylemi öne çıkmaktadır (Aydın, 2009: s.266).

Terör örgütü PKK, temellerinin atıldığı 1973 yılından 1984 yılına kadar güvenlik güçlerine karşı herhangi bir silahlı eylemde bulunmamış, bu süreyi silahlı propagandaya hazırlık ve eğitim faaliyetleriyle değerlendirmiştir. PKK, 1973-78 yılları arasında mücadelesini ideolojik temellere oturtmaya ve lider kadrosunu belirlemeye çalışmakla geçirmiş, 1978-80 yılları arasındaki dönemi seçmiş olduğu ideolojinin sınanmasına ayırmış, 1980-84 dönemini bir geri çekilme ve hazırlıklar zamanı olarak değerlendirip, 1984’ten itibaren ise gerilla savaş teorisi ve uzun süreli bir halk savaşı başlatıp uygulama dönemi olarak ön plana çıkmıştır (Özdağ, 2007: ss.11-12). Aytekin Yılmaz, PKK’nın tarihinde önemli olayları şu şekilde sıralamaktadır: PKK ilk kurşununu 1978 yılında bölgedeki Kürt örgütlerine ve radikal sol örgütlere sıkmıştır. İkinci kurşun, 1979-1980’de Siverek’te Bucak aşiretine ve sivillere sıkılmıştır. Üçüncü kurşun ise 1983’te Lolan kampında örgüt içinde farklı düşüncelere sahip muhaliflere sıkılmış, 1984’te Eruh ve Şemdinli’de yapılan karakol baskınları sıkılan dördüncü kurşun olmuştur (Yılmaz, 2020: s.50). Aydın (2009: s.265), PKK’nın stratejisini 6 döneme ayırmış ve bunları şöyle ifade etmiştir: “1- Stratejik Savunma (1984-1989), 2- Stratejik Denge (1989-1991), 3- Stratejik Saldırı (1991-1996), 4- Taban destekli siyasallaşma (1996-2003), 5- Uluslararası alanda kabul görme (2003-2004), 6- ABD destekli Kuzey Irak merkezli yapılanma (2005-..) stratejisidir”.

Türkiye Cumhuriyeti’nin doksanlı yılların sonlarına doğru uygulamış olduğu diplomatik girişimler ile terörist elebaşının 15 Şubat 1999 da Kenya’da yakalanması liderlik krizi ortaya çıkarmış, PKK terör örgütünün stratejik olarak yapmış olduğu planlamaların boşa çıkmasına örgüt içerisinde gelecek sorunları yaşanmasına sebep olmuştur. Bu tarihten sonra 2002 yılında Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi/Kongreya Azadî û Demokrasiya

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Kurdistanê (KADEK), 2003 yılında Kürdistan Halk Kongresi/Kongra Gele Kurdistan (KONGRA-GEL), 2007 yılında ise Kürdistan Topluluklar Birliği/Koma Ciwaken Kurdistan (KCK) isimleri adı altında yapılanmaya çalışmıştır (Özcan, 2012: ss.49-50)

2. PKK TERÖR ÖRGÜTÜYLE MÜCADELE

PKK, başta Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgeleri olmak üzere Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde gerçekleştirdiği terör eylemleriyle binlerce güvenlik görevlisi, kamu personeli ve sivil vatandaşın hayatını kaybetmesine neden olmuştur. Örgüt ayrıca bölgedeki köy baskınlarında katliamlar yapmış toplu infazlarla yöre halkını hedef almıştır. 1984'den itibaren hız vermiş olduğu silahlı saldırılar ve terör eylemleri ile başlayan ve Türk güvenlik güçlerinin mücadelesi ile devam eden yirminci yüzyılın en uzun süreli düşük yoğunluklu çatışma (DYÇ) ortamı diye adlandırılan mücadele başlamıştır (Özdağ, 2007: s.15).

Terörizm ile mücadeleyi sadece bir güvenlik sorunu olarak ele alarak dar anlamıyla askeri yöntemlerle çözmeye çalışmak başarılı sonuçlar üretemeyebilir. Terör problemi; ekonomik, politik, toplumsal ve kültürel faktörler içeren bir problemdir (Baharçipek ve Tuncel, 2011: s.4). Nitekim seksenli yılların sonu ve doksanlı yıllar boyunca PKK terör örgütünün faaliyetlerine yönelik güvenlik güçlerinin sınır ötesi operasyonları olmak üzere içerde ve dışarda askeri operasyonlar, kara harekâtları düzenlenmiştir. Doksanlı yıllarda silahlı mücadele hız kazanmakla birlikte 1993 yılında Bingöl yakınlarında 33 silahsız Türk askerinin pusu kurularak şehit edilmesi sonucu PKK'ya karşı 'topyekûn savaş' politikası izlenmiş, 1994 yılında Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) ilk defa tüm imkân ve yeteneklerini kullanarak ve psikolojik savaş stratejisi uygulayarak terör örgütünü çökertmeyi hedeflemiştir. 1995 yılı Türk askeri stratejisine karşı terör örgütünün terör alanını genişletme taktiğine başvurması ve 1996 yılında Türkiye'nin büyük şehirlerinde intihar eylemleri yapma kararı ile devam etmiştir (Özdağ, 2007: ss.108-143). Buna paralel olarak Türkiye'nin terörle mücadele yöntemi de zamanla değişim geçirmiştir. Cumhuriyet'in kuruluşundan 2000'li yıllara kadar olan Türkiye milli birlik ve bütünlüğe yönelik tehditleri baskılama ve ortadan kaldırmaya yönelik askeri güce dayalı politikalar izlemiştir. Bu nedenle PKK terör örgütü ortaya çıktıktan sonra da bu sorunu çözmede askeri yöntemler birincil yöntem olarak görülmüştür (Bakan ve Yıldırım, 2021: ss.240-241). Yani denilebilir ki bu dönemde terör sorunuyla çok yönlü bir mücadeleden ziyade teröristle mücadeleye önem verilmiştir (Bakan ve Yıldırım, 2021: s.243). PKK

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

sorunun çözülmesi için siyasi ve bürokratik anlamda yönetim ve uygulayıcı kuruluşların stratejik kapsamlı bir şekilde milli birlik ve beraberliğin sağlanması kimliğin onarılması ve aidiyet duygusunun güçlendirilmesi etkili olacaktır. Bu doğrultuda terörle mücadele yöntemleri doğru tanımlanmalı ve terör örgütünün üç unsuru ile eş zamanlı olarak mücadele edilmelidir. Bunlar “1- Örgütle mücadele 2- Teröre destek sağlayan ortamın değiştirilmesi ve halkın kazanılması 3- Dış desteğin kesilmesi” olarak sıralanabilir (Özdağ, 2019: s. 202).

2000’li yıllardan sonra ise PKK terörüyle mücadelede bir anlayış değişikliği yaşanmıştır. PKK teröründen kaynaklanan problemin çözümünde askeri yöntemlerle mücadelenin ötesine geçilmesi gerektiği anlaşılmıştır. Martin (2017: ss. 263-264), terörle mücadelede güç kullanmanın yanında savaş dışı bastırma seçenekleri ve bunların haricinde uzlaşmacı yöntemler olarak diplomatik seçenekler, müzakereler, sosyal reformlar ve barış süreçlerinin terörle mücadelede etkili iletişim kanalları olabileceğini belirtmiştir. Türkiye Cumhuriyeti kırk yılı aşkın süredir PKK terör örgütü ile mücadelesini sürdürmektedir. 2002 yılında iktidara gelen Adalet ve Kalkınma Partisi, terörle mücadelede sadece asayişin sağlanması anlayışının ötesine geçilmesini ve demokratik çözüm yöntemlerine de başvurulmasını içeren bir program ortaya koymuştur. Bu program doğrultusunda sadece askeri yöntemler değil, siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda olmak üzere farklı birçok yöntemleri bir arada kullanmaya yönelik stratejiler deneyimlemiştir. Türkiye’nin bu dönemde Avrupa Birliği’ne tam üyelik sürecindeki heyecan ile birlikte demokratikleşme paketleriyle sivil hak ve özgürlüklere yönelik yasal reformlar gerçekleştirilmiştir. Bu reformlar anlayış değişikliğinin pratikteki yansımalarıdır. Kürtçe konuşan nüfusun talepleri ve demokratikleşme sürecinin bir parçası olarak kabul edilen ve 2002 yılında Kürtçe eğitim veren özel kursların açılmasına izin verilmesi ile temelleri atılan, 2009’da Kürtçe yayın yapan TRT-6’nın yayın hayatına başlaması, MEB bünyesindeki okullarda Kürtçenin seçmeli ders olarak okutulması, yükseköğretimde Kürt dili ve edebiyatı bölümlerinin açılması bu reformların sonuçlarıdır (Bakan ve Yıldırım, 2021: ss.244-245). Askeri yöntemlere ek olarak bu yönde adımlar atılmasıyla PKK terör örgütünün propaganda faaliyetlerinde Kürt halkının sivil ve siyasal haklarının hiçe sayıldığı argümanlarını boşa düşürmek amaçlanmıştır. Türkiye’nin terörle mücadelesinde demokratik açılımlar kapsamında Kürt açılımı, barış süreci ve çözüm süreci gibi isimlendirmelerle gerçekleştirdiği siyasal nitelikli bir çözüm arayışı ortaya çıkmıştır.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

3. ÇÖZÜM SÜRECİ

Türkiye’de Türk, Kürt gibi etnik kimlikler çatışan kimlikler değil örtüşen kimliklerdir. Türkiye’de etnik farklılıklar ayrışmacı bir kültür oluşturmamaktadır. PKK terör örgütünün ve onun dış destekçilerinin arzusu ise etnik farklılıkları toplum tabanında ayrışmacı bir anlayışa evirmeye çalışmaktır. Türkiye’de bazı dönemlerde anti-demokratik ve hukuk dışı uygulamalar yalnızca bir etnik gruba yönelik değil bütün topluma yönelik mağduriyetler oluşturmuştur. Ancak terör örgütü yalnızca Kürtlerin ayrımcılığa ve hukuksuzluğa maruz kaldığı yönünde propaganda faaliyetleri gerçekleştirmektedir (Aydın, 2009: s.267). Tore Bjørgo’ya (2005: ss.258-259) göre etnik ve dini kökenlere dayalı ayrımcılık deneyimi etno-milliyetçi terörizmin temel nedenleri arasındadır. Azınlık gruplar, sosyal ve ekonomik fırsatlardan sistematik olarak mahrum kaldıklarında, kültürel kimliklerini ifade etmeleri engellendiğinde ya da siyasal katılımdan dışlandıklarını hissettiklerinde ayrılıkçı hareketlere yönelebilirler.

PKK terör örgütü de Kürtlerin sistematik bir şekilde geri bırakıldığı, ikinci sınıf bir vatandaş muamelesi gördüğü, dışlandığı, asimile edilmeye çalışıldığı, kültürel kimliklerinin yok sayıldığı yönünde propaganda faaliyetleri ile Kürt halkında ayrılıkçı duyguları güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Ancak Türkiye’de geçmiş dönemlerdeki anti-demokratik uygulamaların tek mağduru Kürtler değildir. Türkiye Cumhuriyeti yeni bir demokratikleşme trendi içerisinde Demokratik Açılım/ Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi kapsamında Kürt halkının da geçmişte yaşadığı mağduriyetlerin gelecekte yaşanmaması adına Kürt Açılımı sürecini başlatmıştır. 2009 yılında başlayan demokratik açılım çalışmalarını yürütmek üzere Dönemin Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanı Beşir Atalay görevlendirilmişti. 2010 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi, demokratik açılımı tanıtmak için “Sorularla ve Cevaplarla Demokratik Açılım Süreci: Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi” başlıklı bir kitapçık yayınlamıştır.

Sorularla ve Cevaplarla Demokratik Açılım Süreci: Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi başlıklı kitapçıkta dönemin Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan’ın konuşmalarından kesitler sunulurken şu ifadeler yer almaktadır:

“Türkiye ne kadar demokratikleşirse, demokrasi standartlarını ne kadar yükseltirse, uluslararası camiada da o kadar güçlü hale gelecektir” (AKP Tanıtım ve Medya Başkanlığı, 2010: s. 9).

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

“Sorunları görmemek, görmezden gelmek, sorunlardan yüz çevirmek o sorunları ortadan kaldırmaz. Tam tersine sorunlar büyür, kronik ve girift hale gelir, çözüm daha da zorlaşır. Bugün ülkemizde var olan birçok kronik mesele, zamanında çözüm için mesai sarf edilemediği için çözümü zor bir yapıya kavuşmuştur” (AKP Tanıtım ve Medya Başkanlığı, 2010: s. 10).

“Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi; ülkemizin ilerlemesini, kalkınmasını, büyümesini, ulusal ve uluslararası itibarını yükseltmesini, milletimizin refah ve huzurunun artmasını, kardeşliğimizin pekişmesini engelleyen her sorun alanını çözüm yoluna koymayı amaçlıyor. Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi, başta terör meselesi olmak üzere, tüm etnik grupların, mezhep gruplarının, azınlık gruplarının meselelerini ve ekonomik sorunları ele almayı, bu sorun alanlarında iyileştirmeler yapmayı ve sorunları en aza indirmeyi gaye ediniyor”(AKP Tanıtım ve Medya Başkanlığı, 2010: s. 11).

“Demokrasimizin standartlarının yükseltilmesi, çoğulcu bir bakış açısıyla tüm vatandaşlarımızın kendisini birinci sınıf Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak hissetmesi, gayri memnun olanların memnun hale gelmesi, Cumhuriyete ve ülkeye bağlılık ve mensup olma bilincini pekiştirecektir. Bu süreç, bir yandan terörü bitirmeyi hedeflerken öte yandan terörün ürettiği ve beslediği ortamı ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır”(AKP Tanıtım ve Medya Başkanlığı, 2010: s. 13).

“Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi adını verdiğimiz süreç, sadece Demokratik Açılım, sadece Kürt Meselesi gibi kavramlara indirgenemeyecek kadar geniştir. Nitekim, süreçte Alevi vatandaşlarımızın, azınlık gruplarının sorunları, hatta başta işsizlik olmak üzere ülkemizdeki ekonomik meselelerin çözüm yoluna konulması, minimize edilmesi hedeflenmiştir. Doğu ve Güneydoğudaki sorunlara çözüm arayışı Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi'nin hedeflerinden yalnızca biridir”(AKP Tanıtım ve Medya Başkanlığı, 2010: s. 25).

“Terör ve terörizmle mücadele etmenin ekonomik, sosyal, kültürel, psikolojik ve sosyolojik boyutları vardır. Maalesef geçmiş hükümetler, çoğunlukla meseleyi sadece bir güvenlik sorunu olarak görmüşlerdir. Terörü besleyen, ona meşruiyet kazandıran ortamın yok edilmesi terör örgütünün istismar ettiği sorun alanlarını çözüme kavuşturmak, terörizmle mücadele etmenin de olmazsa olmaz gereklerinden biridir”(AKP Tanıtım ve Medya Başkanlığı, 2010: s. 29).

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Dönemin Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarı Hakan Fidan, Abdullah Öcalan ile 16 Aralık 2012 yılında görüştü ve dönemin Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan bu görüşmeyi 28 Aralık 2012 tarihindeki TRT yayınında “şu sıralarda halen görüşme var mı?” sorusunu şu ifadelerde doğruladı: “Halen var. Çünkü netice almamız lazım. Biz, bu ışığı görebiliyorsak, o adımı atmaya devam ederiz, baktık ki artık ışık yok, orada keseriz”. 2013 yılının başında ise BDP mensupları Abdullah Öcalan ile görüşmek üzere İmralı’ya gitti (Köse, 2017: s. 17).

21 Mart 2013 tarihinde Abdullah Öcalan’ın PKK terör örgütüne silah bırakma çağrısında bulunduğu mektubunun Sırrı Süreyya Önder tarafından okunması Çözüm Sürecinin başlangıç noktası olarak ifade edilmektedir. Söz konusu mektubun okunmasından iki gün sonra PKK terör örgütü tek taraflı ateşkes ilan ettiğini duyurmuştur. 2013 yılının Mayıs ayından itibaren ise PKK terör örgütü militanlarının Türkiye topraklarından çekilme süreci başlamıştır (Köse, 2017: s. 19).

Türk ve Kürt halkı arasında toplumsal uzlaşma ve diyalogun oluşturulması amacıyla görüşmeler yapmak, süreci toplumun geneline duyurmak için Ak Parti Hükümeti, 3 Nisan 2013 tarihinde akademisyenler, sivil toplum kuruluşları, kanaat önderleri, sanatçılar ve yazarların yer aldığı Akil İnsanlar Heyeti (AİH) projesini hayata geçirmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan, 26 Haziran 2013 tarihinde Akil İnsanlar Heyeti ile Dolmabahçe Sarayı’nda buluşmuş, heyetteki bazı üyeler Gezi Parkı protestoları nedeniyle katılmamış, bazı üyeler ise PKK terör örgütünün geri çekildiğini ve şimdi hükümetin adımlar atmasının beklendiğini belirtince Erdoğan, terör örgütünün henüz %15’lik bir kısmının çekildiği yanıtını vermiştir. PKK ayrıca kalekollar için eylem çağrılarında bulunmaya başlamıştır. Ancak kalekol inşaatları PKK’nın Türkiye topraklarından çekilmeye başlamasından çok önce inşa edilmeye başlanmış ve PKK’nın çekilmeye başladığı tarihte ise 114 kalekol tamamlanmıştı (Oğur, 11.08.2015).

4. ÇÖZÜM SÜRECİNİN SONLANMASI

PKK terör örgütünün KCK yapılanması elebaşlarından Cemil Bayık, 31 Temmuz 2013 tarihinde Ronahi TV’ye konuşmuş ve hükümetin çözüm sürecindeki tutumunu öteleme yaklaşımı olarak tanımlamıştır. Terör örgütü elebaşlarından Cemil Bayık, Türkiye Cumhuriyeti hükümetini tehdit ederek tarih vermeye kalkmıştır. Bayık, “1 Eylül son tarihtir. 1 Eylül’e kadar adım atılmazsa amacın çözüm değil, tasfiye ve katliam olduğu anlaşılacaktır.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Elbette o zaman Özgürlük hareketi ve Kürt halkı bu tasfiyeye karşı kendini savunacaktır” ifadelerini kullanmıştır (Bianet, 31.07.2013). Bayık 19 Ağustos 2013 tarihinde ise “süreç çökerse büyük bir savaş olabilir” ifadelerini kullanmıştır. Nitekim terör örgütünün uzantısı KCK 9 Eylül 2013'te çekilmeyi durduğunu açıklamıştır (Karar, 18.08.2015).

Terör örgütü çözüm sürecini sürekli gerginleştiren bir tutum izlerken Türkiye Cumhuriyeti hükümeti demokratikleşme paketleri kapsamında 30 Eylül 2013 tarihinde özel okullarda Kürtçe öğrenimini serbest hale getirdi. 16 Kasım 2013 tarihinde Mesud Barzani'nin de katıldığı Diyarbakır mitinginde dönemin Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, “Dağdakilerin indiğini, cezaevlerinin boşaldığını, 76 milyonun bir olduğunu, beraber olduğu birlikte büyük Türkiye yeni Türkiye olduklarını göreceğiz. Hiç endişeniz olmasın” ifadelerini kullandı (Oğur, 11.08.2015).

3 Aralık 2013 tarihinde ise terör örgütü elebaşlarından Cemil Bayık, “Böyle giderse elbette ki Türkiye’de savaş olacaktır. Biz, bahara kadar süre tanıyacağız. Bahara kadar eğer bu şartları kabul eder, müzakere yönünde adım atarlarsa sorun çözüm yolunda ilerler. Aksi takdirde artık bizim bu tarzda işleri yürütmemiz mümkün değildir” ifadeleriyle tehdit edici üslubunu sürdürmüştür (Milliyet, 03.12.2013). Bayık, açıklamasında şu ifadelerle ağustos ayındaki çözüm sürecini baltalamaya yönelik savaş tehdidinde bulunmaya devam etmiştir:

“Böyle giderse elbette ki Türkiye’de savaş olacaktır. Bunu daha önce de ben kamuoyuna duyurdum. Dedim ki eğer böyle devam ederse biz güneye çektiğimiz güçleri yeniden kuzeye yönlendiririz. Dedik ki tekrar savaşın olmaması için AKP’nin müzakereyi kabul etmesi gerekir. Müzakere olabilmesi için de 3 şart öne sürdük. Birincisi, Öcalan’ın içerisinde bulunduğu şartların değiştirilmesi, Öcalan’a bir baş müzakereci gibi yaklaşılması, taktik değil stratejik yaklaşılması. İkincisi; görüşmelerin yasal çerçevede yapılması, Çünkü şimdiye kadar yasal bir çerçevede yapılmadı, hiçbir güvence yoktur, tehlikelidir. Bu durumdan çıkarılması gerekiyor. Üçüncüsü de; üçüncü bir tarafın gözlemciliği altında müzakerelerin yapılması gerekir dedik. Eğer bunlar kabul edilirse, süreç müzakere biçiminde devam eder. Ama bunlar kabul edilmezse, kesinlikle süreci AKP bitirmiştir, toplumu aldatmaya çalışıyor, habire ‘süreç devam ediyor, iyi gidiyor, iyi şeyler olacak, biz gizli anlaşmışız, ileride bunları bir bir yapacağız, bekleyin’ deyip herkesi beklenti içerisine sokmuştur” (Milliyet, 03.12.2013).

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

21 Ocak 2014 tarihine gelindiğinde PYD terör örgütü, Rojova'da demokratik özerklik ilan etmiştir (T24, 21.01.2014). PKK terör örgütü, Arap Baharı'nın Suriye'ye sıçraması ve Suriye'nin iç savaşa sürüklenmesi sonrası süreçte Suriye'nin kuzeyinde bir etki alanına kavuşmuştur. Kuzey Suriye'de kazandığı etki alanı PKK terör örgütünün demokratik açılım sürecinde samimi olmadığını göstermiştir. PKK silah bırakarak barışçıl ve demokratik bir şekilde siyasal sisteme katılma fırsatını geri çevirmiştir (Erdil, 2022: s. 316).

15 Mart 2014 tarihinde PKK terör örgütünün uzantısı KCK, bir deklarasyon yayınlarak "AKP gibi hegemonya peşinde koşan bir hükümetin bu sorunu çözemeyeceği anlaşılmıştır. Bu açıdan da AKP Hükümeti, Önder Apo'nun başlattığı ve Hareketimizin de başarıya ulaşması için büyük çaba harcadığı demokratikleşme hamlesinin muhatabı olmaktan çıkmıştır" ifadelerine yer vermiş ve bir kere daha süreci baltalama girişiminde bulunmuştur (BBC, 15.03.2014). PKK terör örgütü elebaşı Murat Karayılan ise 17 Mart 2014 tarihinde "Öcalan cezaevinde olduğu sürece PKK'nin silah bırakmayacak. Seçimden bir-iki hafta sonrasına kadar adım atılmadığı takdirde, sürecin bittiğini herkesin bilmesi gerekiyor" ifadelerini kullanmıştır (Oğur, 11.08.2015).

5 Nisan 2014 tarihinde PKK terör örgütü, Şemdinli'de mayınlı bir tuzak ile bir Türk askerinin yaralanmasına sebep olmuş ve 13 Nisan 2014 tarihinde ise silahlı bir saldırı sonrasında 1 Türk askeri yaralanmıştır. Bu dönemden itibaren Mayıs ayından Eylül ayına kadar PKK terör örgütünün saldırıları sonucunda 8 polis ve asker yaralanmış ve 1 rütbeli asker şehit olmuştur. 2014 yılının ağustos ayında terör örgütü elebaşlarından Mustafa Karasu, çözüm süreci görüşmeleri için İmralı'ya giden heyetin yaptığı görüşmelerin geçersiz olduğunu ilan etmiştir. Yine terör örgütü elebaşlarından Cemil Bayık ise "Barışa Öcalan, savaşa ise örgüt karar verir" açıklamalarında bulunarak PKK'nin savaş ve şiddet içeren tavrını yeniden aşikâr etmiştir (Karar, 18.08.2015).

9 Haziran 2014 tarihinde Diyarbakır'da bir maskeli bir protestocu askeri bir üsteki Türk bayrağı diğerine tırmanarak Türk bayrağını indirmiştir. Terör örgütünün mahkûm elebaşı Abdullah Öcalan da bayrak indirme eyleminin bir provokasyon olduğunu belirtmiştir. Bunun üzerine terör örgütünün yürütme komitesi, HDP heyetinin İmralı'ya gidip gelmesinin hiçbir sorunu çözemeyeceğini belirtmiştir (Bianet, 09.06.2014).

10 Temmuz 2014 tarihinde, TBMM'de "Terörün Sona Erdirilmesi ve Toplumsal Bütünleşmenin Güçlendirilmesine dair kanun" tasarısı kabul edilmiştir. Bu

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

kanun çözüm sürecine hukuki zemin sağlayan bir kanundur. 11 Temmuz 2014 tarihinde de Diyarbakır'da KCK davasındaki son iki tutuklu da tahliye olmuş ve tutuklu sanık kalmamıştır. Buna mukabil 19 Ağustos 2014 yılına gelindiğinde ise PKK'lı terörist Mahsuni Korkmaz'ın heykeli Diyarbakır'ın Lice ilçesine dikilmiş ve mahkeme heykelin yıkılması kararı vermiştir. Bu karar sonrasında sokak eylemleri gerçekleşmiş ve 1 kişi hayatını kaybetmiştir. (Oğur, 11.08.2015). Terör örgütü, çözüm sürecini sürekli olarak provoke etmeye ve baltalamaya çalışmıştır.

Suriye'deki bir başka terör örgütü olan IŞİD, adım adım Suriye'nin kuzeyine ilerlemiş ve Kobani'yi kuşatmıştır. Bu dönemde Türkiye'nin yaşam koridoru açması için eylemler ve protestolar gerçekleşmeye başlamıştır. 2014 yılının eylül ve ekim aylarında IŞİD'in saldırıları yoğunlaşmış ve Türkiye'nin farklı yerlerinde Kobani'ye destek eylemleri başlamıştır. 27 Eylül 2014 tarihinde HDP Eş Başkanı Selahattin Demirtaş ve 4 Ekim 2014'te PYD'li Salih Müslim, Türk hükümetinden Kürt kantonlarındaki silahların Kobani'ye Türkiye topraklarından ulaştırılması için bir koridor açılması çağrısında bulunmuşlardır. Çözüm sürecine güvenerek Türk hükümetinin olumlu yaklaşacağı beklentisiyle bu çağrılarda bulunsalar da Türkiye Cumhuriyeti devletine göre YPG ve PYD örgütleri de PKK terör örgütünün uzantısı olarak görüldüğü için Kobani'ye terör örgütlerinin Türkiye üzerinden sevk edilmesi kabul edilmemiştir. 5 Ekim 2014'te Cizre'de sokak eylemleri başlamış ve bu eylemlerde Kobani'nin IŞİD tarafından protesto edilmesi ve Türkiye'nin yardım etmemesi protesto edilmiştir. 6 Ekim 2014'te gösteriler şiddetlenmiş, 7 Ekim 2014'te dönemin Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Kobani düştü, düşüyor" ifadelerini kullanmıştır. 6-8 Ekim 2014 tarihlerinde yaşanan eylemlerde 37 kişi hayatını kaybetti, 326'sı kolluk kuvveti olmak üzere 761 kişi yaralandı, çok sayıda ilde toplamda 197 okul binası ve 269 kamu binası tahrip edildi, 1731 konut ve işyeri yağmalandı ve 1230 araca hasar verildi. Bunun üzerine çok sayıda ilde sokağa çıkma yasağı ilan edildi (Euronews, 06.10.2014). 6-8 Ekim Olaylarının yaşandığı günlerde HDP Grup Başkanvekili Pervin Buldan, "Kobani düşmemiştir, asla düşmeyecektir. Kobani düşerse, Adana düşer, Kobani düşerse Ankara düşer. Kobani düşerse Türkiye düşer. Bölge Kürt halklarının tamamı Kobani'ye sahip çıkacaktır. İmralı ile yapılan görüşmelerde de bu dile gelmiştir. Kobani düşerse çözüm süreci de biter" açıklamasında bulunmuştur (Hürriyet, 08.10.2014).

11 Ekim 2014 tarihinde Cemil Bayık, TBMM'den geçen tezkerenin savaş ilanı olduğunu ve geri çekilen bütün birlikleri tekrar gönderdiklerini açıklamıştır. 13

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Ekim 2014 tarihinde ise Tunceli’de PKK’lı teröristlerin üs bölgesine sızdıkları fark edilmiş ve çatışmalar çıkmıştır (Oğur, 11.08.2015).

30 Ekim 2014’te Diyarbakır 8’inci Ana Jet Üssü Komutanlığı’nda görev yapan hava astsubay Nejdet Aydoğdu, eşiyile pazarda alışveriş yaparken yüzleri maskeli iki kişi tarafından şehit edilmiştir (Milliyet, 29.10.2014). 24 Kasım 2014 tarihinde PKK terör örgütünün uzantısı KCK’nın yöneticilerinden Sabri Ok, silah bırakmanın gündemlerinde olmadığını beyan etmiştir. Terör örgütü elebaşlarından Cemil Bayık, 17 Aralık 2014 tarihinde “İŞİD’in halifesi El Bağdadi değil, Erdoğan’dır” ifadelerini kullanarak Türkiye Cumhuriyeti’nin cumhurbaşkanını terör örgütü İŞİD’e destek vermekle suçlamıştır (Deutsche Welle, 17.12.2014). Bayık, 20 Aralık 2014 tarihinde ise “DAİŞ saldırılarının arkasında Türk devleti var, biz bu koşullarda nasıl silah bırakacağız? Silah bırakmak demek, teslim olmak demektir. Ölüm demektir” ifadelerini kullanmıştır (Cumhuriyet, 20.12.2014). Terör örgütü, hem Türkiye toplumunu hem de uluslararası toplumu Türkiye Cumhuriyeti’nin İŞİD terörüne destek verdiği yönündeki iddialarla yıpratmaya çalışmakta hem de çözüm sürecinde mesafe kat edilmesinin ön şartı olan silah bırakmamaya da yine aynı bahane ile yanaşmamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti’nin çözüm sürecindeki iradesini sürekli olarak kırmaya yönelik açıklamalarda bulunan terör örgütü mensupları, çözüme yönelik adımlar atmaktan sürekli olarak kaçınmışlardır.

11 Mart 2015’te terör örgütü elebaşlarından Cemil Bayık ve Bese Hozat silah bırakma konusunda şu ifadelerde bulunmuşlardır:

“PKK silah bırakacak açıklamaları seçim propagandasıdır. Silahların bırakılması, ancak Öcalan’ın bizzat katılacağı bir kongrede karara bağlanabilir. Yani PKK bu kararı Öcalan serbest kalmadan açıklamayacak. Bu adımlar atılmadan hareketimize, halka, Türkiye demokrasi güçlerine güven vermeden kongrenin toplanması, kongrenin onların belirttiği gibi kararlar alması düşünülemez” (Oğur, 11.08.2015).

17 Mart 2015 tarihinde siyasi arenadaki müzakereler devam ederken mart ayında HDP eş genel başkanı Selahaddin Demirtaş’ın seçime parti olarak girme kararını almasının akabinde grup meclis toplantısında üç cümlelik “Seni başkan yaptırmayacağız. Seni başkan yaptırmayacağız. Seni başkan yaptırmayacağız.” konuşmasıyla grup toplantısını sonlandırmıştır (Cumhuriyet, 17.03.2015).

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

11 Nisan 2015'te PKK terör örgütü mensupları Ağrı'da saldırı gerçekleştirdi ve 4 asker yaralandı. Dönemin Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Ahmet Davutoğlu "Bu ağaç dikme töreni yapılması düşünülen yere terör örgütü unsurlarının sızmasını engellemek için tertibat alan askerimize karşı, terör unsurları ateş açmışlardır ve askerimiz de görevlerinin bir gereği olarak mukabelede bulunmuştur" açıklamalarında bulunmuştur (BBC News Türkçe, 13.04.2015).

Selahattin Demirtaş, Abdullah Öcalan'ın çağrı yapmasıyla PKK'nın silah bırakabileceğini belirttiikten sonra 12 Haziran 2015'te PKK terör örgütünün uzantısı KCK şu açıklamalarda bulunmuştur:

"Şunu açıkça vurgulamalıyız ki, PKK'nın Türkiye'ye karşı silahlı mücadeleyi bırakma konusu ve bunun iradesi tamamen bize aittir. Şunu herkes bilmelidir ki HDP, PKK'nın yasal partisi değildir. Dolayısıyla böyle bir çağrıyı HDP yapamayacağı gibi, mevcut İmralı koşullarında bulunan Abdullah Öcalan'ın böyle bir çağrıyı yapması mümkün değildir. HDP'nin ve Öcalan'ın 'silah bırak' çağrısı yapmasını beklemek ve bu yönlü dayatmalarda bulunmak çözümsüzlükte ısrardır ve bunu da hareketimizin kabul etmesi mümkün değildir. Bu tutumumuz ne Öcalan'ı dinlememek ne de HDP'nin politika yürütmesinin önünü almaktadır" (Oğur, 11.08.2015).

26 Haziran 2015'te Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, "Tüm dünyaya sesleniyorum: Bedeli ne olursa olsun, Suriye'nin kuzeyinde, Türkiye'nin güneyinde devlet kurulmasına asla müsaade etmeyeceğiz" şeklinde bir tweet paylaşmıştır. 29 Haziran 2015'te ise terör örgütü ele başlarından Murat Karayılan şu açıklamalarda bulunmuştur:

"Eğer Türkiye, Rojava'daki kantonlara müdahale kararını alırsa ve böylesi bir yönelime girerse, bu müdahale Rojava'ya değil, tüm Kürt halkına karşı yapılmış bir müdahale olacaktır. Ha Kobani'ye (Ayn el-Arap) müdahale etmişsin, ha Diyarbakır'a müdahale etmişsin. Hiç farkı yoktur. Türkiye yetkilileri bu konuda iyi düşünmeli, halkımızın 6-7-8 Ekim'deki kalkışını unutmazınlar. Halkımızın o büyük başkaldırısını, içinde geliştiği ortamı uygun görmeyen Abdullah Öcalan'ın ancak durdurabildiği iyi biliniyor. Açık ki bu halk böyle bir müdahaleye müsaade etmez. Eğer siz Kürtlerle birlikte ortak yaşamak istiyorsanız bu tür şeylerden uzak duracaksınız. Düşmanlığa son vereceksiniz. Artık son merhaleye gelinmiş bulunuyor. Böyle bir müdahale Türkiye'nin bir iç savaşa girmesi müdahalesi olur. Kısaca böyle bir müdahale kararı Türkiye için stratejik bir karar olur, Kürt halkı için de yeni bir dönem başlamış olur. Biz bu konuda kimseye yalvaracak değiliz. Kendileri bilir.

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

Yaparlarsa Kürt halkı olarak elbette bizim de yapacaklarımız olur” (Yeniçağ, 30.06.2015).

14 Temmuz 2015'te terör örgütü elebaşlarından Bese Hozat “Yeni Süreç Devrimci Halk Savaşıdır” başlığında bir yazı kaleme almıştır ve terör örgütü çözüm yerine savaşı tercih ettiğini bir kere daha ortaya koymuştur. 20 Temmuz 2015'te PKK terör örgütü Adıyaman'da askerlere saldırmış ve bu çatışmalarda bir asker şehit olmuştur (Oğur, 11.08.2015). Terörist elebaşlarından Cemil Bayık ise 20 Temmuz 2015'te Ronahi TV'de şu açıklamalarda bulunmuştur:

“Halkımız meşru savunma örgütlenmesini ve bilincini de geliştirmeli. Bu sadece askeri güçlerin büyütülmesi temelinde değil, halk olarak meşru savunmasını geliştirmeli. Tüm halkımız silah almalı, bu temelde kendini eğitmeli ve örgütlemeli. DAİŞ ve sömürgeci tüm güçlerin her türlü saldırısına karşı köylerde, kentlerde, mahallelerde yer altı sistemi, tüneller, mevzi sistemi geliştirmeli. Köyünü, kentini mahallelerini terk etmemeli, yaşam olacaksa da kendi topraklarında, ölüm olacaksa da kendi topraklarında olmalı. Rojavayı savunmak tüm Kürdistan'ı savunmaktır. Rojava Devrimine sahip çıkarsak ancak onurlu bir yaşama sahip olabiliriz, bunun için herkes yönünü Rojava Devrimine vermeli ve sahiplenmelidir” (Cumhuriyet, 20.07.2015).

22 Temmuz 2015'te Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesinde iki polis şehit edildi. PKK terör örgütüne yakın olan Fırat Haber Ajansında yer alan HPG Basın İrtibat Merkezi bu saldırı hakkında şu ifadeleri kullandı “22 Temmuz günü bir Apocu fedai timi, Suruç katliamına misilleme olarak bugün sabah 06.00 sularında Ceylanpınar'da DAİŞ çeteleriyle iş birliği içinde olan iki polise karşı bir cezalandırma eylemi gerçekleştirmiştir”. 22 Temmuz'da Adana'da Kalem-Der mensubu Ethem Türkben, IŞİD'çi olduğu iddiasıyla eşi ve çocuklarının gözleri önünde katledilmiştir. 23 Temmuz 2015'te Diyarbakır'da bir polis memuru şehit edilmiştir. 24 Temmuz 2015 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri Suriye'nin kuzeyindeki IŞİD ve PKK unsurlarını hava saldırıları ile hedef almıştır. Bu saldırılar PKK terör örgütüne 3 yıl aradan sonra yapılan ilk saldırı olmuştur (Oğur, 11.08.2015).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 11 Ağustos 2015 tarihinde “Biz çözüm sürecini terörü şımartma süreci olarak düşünmedik. Çözüm süreci şu anda buzdolabındadır” açıklamasında bulunmuştur (Politikahaber, 09.07.2021). Bu tarihten itibaren Türkiye'de çözüm sürecinin yeniden başlaması konusu gündeme gelmemiştir. Erdoğan 16 Nisan 2016

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

tarihinde ise “Geldiğimiz nokta ortada. Çok kayıplar verdik. Önce demokratik açılım dedik, milli birlik kardeşlik ve çözüm süreci dedik olmadı. Hepsi bir yana, çözüm sürecini de buzdolabına koyduk. Şimdi operasyonlar dönemi. Bu dönemde bu iş bitecek” açıklamalarında bulunmuştur. 29 Mayıs 2016’da ise Erdoğan “Bu ülkede Kürt sorunu yok, terör sorunu var” ifadelerinde bulunmuştur (Politikahaber, 09.07.2021).

SONUÇ

PKK terör örgütü elebaşları ve propaganda organları Çözüm Süreci boyunca yaptıkları açıklamalarla süreci baltalamaya çalışmıştır. PKK terör örgütü mensuplarının açıklamaları yıpratma, gözdağı verme, provokasyon, bozma ve daha fazlasını vaat etme stratejileri çerçevesinde analiz edildiğinde yukarıda verilen açıklamalar tasnif edilebilir.

Terör örgütü PKK elebaşlarından Cemil Bayık’ın “süreç çökerse büyük bir savaş olabilir” (Karar, 18.08.2015) ifadesi ve benzer ifadeleri yıpratma stratejisi bağlamında yorumlanabilir. PKK terör örgütü Türkiye Cumhuriyeti’nin belli politikaları sürdürmesi halinde bedel ödeyeceği mesajlarını vermeye çalışmıştır.

PKK terör örgütü elebaşlarından Murat Karayılan’ın yukarıda ifade edilen 29 Haziran 2015 tarihindeki demeçleri de gözdağı verme stratejisi bağlamında yorumlanabilir. Karayılan, “Eğer Türkiye, Rojava’daki kantonlara müdahale kararını alırsa ve böylesi bir yönelime girerse, bu müdahale Rojava’ya değil, tüm Kürt halkına karşı yapılmış bir müdahale olacaktır. Ha Kobani’ye (Ayn el-Arap) müdahale etmişsin, ha Diyarbakır’a müdahale etmişsin. Hiç farkı yoktur. Türkiye yetkilileri bu konuda iyi düşünmeli, halkımızın 6-7-8 Ekim’deki kalkışını unutmasınlar...”(Yeniçağ, 30.06.2015) ifadelerinde kendilerinin güçlü olduğunu ve devletin onları durduramayacağı mesajını vermeye çalışmıştır.

PKK terörü, çözüm süreci boyunca provokasyon stratejisine de başvurmuştur. Terör örgütü PKK’nın yukarıda anlatılan çözüm sürecinde devleti yeniden güç kullanmaya sevk etmeye yönelik provoke edici eylemleri de bu kapsamda yorumlanabilir. Terörist organizasyonlar, devleti terörle mücadelede orantısız güç kullanmaya sevk etmeye çalışırlar. Böylece kendi hedef kitlelerinin radikalleşmesini ve kendilerini kayıtsız şartsız desteklemesini arzularlar.

Terör örgütünün uzantısı KCK’nın 15 Mart 2014 tarihindeki deklarasyonu da bozma stratejisi kapsamında değerlendirilebilir. Bu deklarasyonda “AKP gibi

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

hegemonya peşinde koşan bir hükümetin bu sorunu çözemeyeceği anlaşılmiştir” (BBC, 15.03.2014) ifadelerinden sonra “Bu açıdan AKP hükümeti, Önder Apo’nun başlattığı ve hareketimizin de başarıya ulaşması için büyük çaba harcadığı demokratikleşme hamlesinin muhatabı olmaktan çıkmıştır” (BBC, 15.03.2014) ifadeleri kullanılmıştır. Terör örgütleri, devlet ılımlı davrandığında ve teröre kaynaklık eden sosyolojik zemini kurutmak istediğinde bunu bozmaya çalışırlar ve kitlelerine devletin güvenilmez olduğu mesajını aşılama çalışırlar.

Terör örgütünün çözüm sürecinde başvurduğu bir diğer yöntem ise daha fazlasını vaat etme stratejisidir. Daha fazlasını vaat etme stratejisi normalde bir terörist organizasyonun düşman ile savaşma konusunda daha fazla kararlılığa sahip olduğunu göstermek amacıyla başvurulan bir yöntemdir. Terör örgütleri bu stratejide diğer terör örgütlerini eleştirme, yıpratma ve gözden düşürme taktiği kullanırlar. Örneğin IŞİD, terörist söylemde El-Kaide’nin İslam anlayışını veya Batı ile mücadelesini eleştirerek kendisini düşman olarak gördüğü Batı’ya karşı en doğru mücadeleyi veren örgüt olarak takdim etmek ister. Benzer bir şekilde IŞİD terör örgütü, Hamas’ın din anlayışını ve demokrasi tutumunu eleştirerek Hamas’ın mücadelesinin İslami bir cihat olmadığı yönünde propagandalar yapar ve hedef kitleleri Hamas’tan uzaklaştırmaya ve kendi düşüncelerine yakınlaştırmaya çalışır. Ancak PKK terör örgütünün çözüm sürecinde daha fazlasını vaat etme stratejisindeki rakibi siyasi bir parti olan HDP ve terör örgütünün mahkûm elebaşı Abdullah Öcalan olmuştur. 12 Haziran 2015 tarihinde terör örgütünün uzantısı KCK yaptığı açıklamada “Şunu açıkça vurgulamalıyız ki, PKK’nın Türkiye’ye karşı silahlı mücadeleyi bırakma konusu ve bunun iradesi tamamen bize aittir. Şunu herkes bilmelidir ki HDP, PKK’nın yasal partisi değildir. Dolayısıyla böyle bir çağırısı HDP yapamayacağı gibi, mevcut İmralı koşullarında bulunan Abdullah Öcalan’ın böyle bir çağırısı yapması mümkün değildir...”(Oğur, 11.08.2015) ifadelerine yer vererek kitlesine örgütün dağıtılmasının daha doğru bir mücadele yöntemi vereceği mesajını vermeye çalışmakta ve hedef kitlesinin algılamalarının HDP etkisiyle ya da Öcalan etkisiyle inşa edilmesini önlemeye çalışmaktadır.

Sonuç olarak ifade edilebilir ki PKK terör örgütü, Türkiye Cumhuriyeti’nin başlattığı Çözüm Süreci’ni her fırsatta sekteye uğratmak istemiş bazen Türk devletini tahrik eden açıklamalarda bulunmuş bazen de Türkiye toplumunu provoke eden eylemler gerçekleştirmiştir. Sürecin sona ermesinden sonra ise terör örgütü elebaşları ve terör örgütünün propagandasının taşıyıcıları sürekli

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

olarak hem Kürtlere hem de uluslararası kamuoyuna süreci sonlandırmanın Türkiye Cumhuriyeti olduğu mesajını vermeye çalışmıştır. Ancak ortaya konulan demeçler ve provokasyon içeren eylemler incelendiğinde Çözüm Süreci'nin sonlandırılmasında temel sorumlu PKK terör örgütüdür.

KAYNAKÇA

AKP Tanıtım ve Medya Başkanlığı. (2010). Sorularla ve Cevaplarıyla Demokratik Açılım Süreci: Milli Birlik ve Kardeşlik Projesi. Ankara.

Aydın, N. (2009). Küresel terör ve terörizm. İstanbul: Kum Saati Yayınları.

Bakan S. ve Yıldırım, U. T. (2021). Kürdistan işçi partisi. Baharçiçek, A., Tuncel, G., Ağır, O. (Ed.). Terör ve propaganda içinde (ss. 211-265). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

BBC News Türkçe. (15.03.2014). KCK: hükümet muhatap olmaktan çıktı. https://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/03/140315_kck_akp Erişim tarihi: 05.05.2024

BBC News Türkçe. (13.04.2015). Ağrı'da gerçekte ne yaşandı?. https://www.bbc.com/turkce/haberler/2015/04/150413_agri_analiz Erişim Tarihi: 05.05.2024

BBC News Türkçe. (25.04.2013). 'Silahsızlanma Öcalan'ın özgürlüğüne bağlı' https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/04/130425_kandil_aciklama Erişim tarihi: 05.05.2024

Bianet. (09.06.2014). Öcalan: Bayrak Konusunu İki Taraf da Soruşturmalı. <https://bianet.org/haber/ocalan-bayrak-konusunu-iki-taraf-da-sorusturmali-156307> Erişim tarihi: 05.05.2024

Bianet. (31.07.2013). Bayık: "1 Eylül Son Tarihtir". <https://bianet.org/haber/bayik-1-eylul-son-tarihtir-148869> Erişim tarihi: 05.05.2024

Bianet. (31.07.2013). Bayık: "1 Eylül Son Tarihtir". <https://bianet.org/haber/bayik-1-eylul-son-tarihtir-148869> Erişim tarihi: 05.05.2024

Bjørge, T. (2005). Root causes of terrorism: myths, reality and ways forward. New York: Routledge.

Boynukara, A. (2021). Çözüm Süreci Neden Bitti?. Perspektif. <https://www.perspektif.online/cozum-sureci-neden-bitti-2/> Erişim tarihi: 02.05.2024

Cumhuriyet. (17.03.2015). 'Seni başkan yaptırmayacağız' <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/seni-baskan-yaptirmayacagiz-231943> Erişim tarihi: 05.05.2024

Cumhuriyet. (20.07.2015). Demirtaş'ın çağrısından sonra PKK'den önemli çıkış. <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/demirtasin-cagrisindan-sonra-pkkden-onemli-cikis-325599> Erişim tarihi: 05.05.2024

Cumhuriyet. (20.12.2014). Cemil Bayık: PKK silah bırakmaz. <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/cemil-bayik-pkk-silah-birakmaz-167866> Erişim tarihi: 05.05.2024

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

- Demirel, E. (2007). Terör. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Deutsche Welle. (17.12.2014). Bayık: IŞİD'in halifesi Erdoğan. <https://www.dw.com/tr/bayik-i%C5%9F%C5%9FCC%87din-halifesi-erdo%C4%9Fan/a-18136987> Erişim tarihi: 05.05.2024
- Erdil, B. (2002). Türkiye'nin güvenlik politikalarının değişen yapısı ve PKK. Bölgesel Araştırmalar Dergisi, 6 (1), 294-326.
- Euronews. (06.10.2021). Kobani olaylarında ne oldu, eylemler nasıl sonlandı?. <https://tr.euronews.com/2021/10/06/kobani-olaylarında-ne-oldu-eylemler-nasil-sonlandı> Erişim tarihi: 05.05.2024
- Hürriyet. (08.10.2014). Kobani düşerse, çözüm süreci biter. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/kobani-duserse-cozum-sureci-biter-27345499> Erişim tarihi: 05.05.2024
- Karar. (18.08.2015). PKK ve HDP Çözüm Süreci'ni böyle bitirdi. <https://www.karar.com/pkk-ve-hdp-cozum-surecini-boyle-bitirdi-31774> Erişim tarihi: 05.05.2024
- Köse, T. (2017). Çözüm sürecinin yükseliş ve düşüşü. Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi, 4 (1), 13-40.
- Köylü, M. (2017). Geçmişten günümüze Kürt siyasi hareketi. İstanbul: Hiperyayın.
- Kurubaş, E. (2004). Kürt sorununun uluslararası boyutu ve Türkiye Cilt 2. Ankara: Nobel.
- Kydd, A. H. ve Walter, B. F. (2006). The strategies of terrorism. International Security, 31(1), 49-80.
- Martin, G. (2017). Terörizm: kavramlar ve kuramlar. (İ. Çapcıoğlu ve B. Metin). Ankara: Adres Yayınları.
- Milliyet. (03.12.2013). Kandil'den tehdit gibi açıklama. <https://www.milliyet.com.tr/gundem/kandilden-tehdit-gibi-aciklama-1802013> Erişim tarihi: 05.05.2024
- Milliyet. (29.10.2014). Astsubay Üstçavuş Nejdet Aydoğdu şehit oldu!. <https://www.milliyet.com.tr/gundem/astsubay-ustcavus-nejdet-aydogdu-sehit-oldu-1961982> Erişim tarihi: 05.05.2024
- Mumcu, U. (1993). Kürt dosyası. Ankara: Um:ag Vakfı Yayınları.
- Oğur, Y. (11.08.2015). Şimdi söz sırası kronolojide. Türkiye Gazetesi. <https://arsiv.turkiyegazetesi.com.tr/gundem/simdi-soz-sirasi-kronolojide-296038> Erişim Tarihi: 05.04.2024
- Özcan, M. (2012). Terörün matruşkası KCK. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Özdağ, Ü. (2007). Türk ordusunun PKK operasyonları. İstanbul: Pegasus Yayınları.
- Özdağ, Ü. (2019). PKK terörü neden bitmedi, nasıl biter. Ankara: Kripto Yayınları.
- Politikahaber. (09.07.2021). 2015'te Erdoğan: Çözüm süreci buzdolabında 2021'de Erdoğan: Süreci sonlandıran biz olmadık. <https://politikahaber.com/2015te-erdogan->

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

cozum-sureci-buzdolabinda-2021de-erdogan-sureci-sonlandiran-biz-olmadik/
Erişim tarihi: 05.05.2024

Post, J. M. (2005). The Socio-cultural underpinnings of terrorist psychology: 'when hatred is bred in the bone'. Bjørgo, T. (Ed.). Root causes of terrorism: myths, reality and ways forward içinde (ss.54-69). London: Routledge.

Şen, Y. F. (2018). Demokratik toplumlarda siyasal şiddet ve terörizm: nedenlere ve sonuçlara ilişkin kavramsal bir çözümleme. Ankara: Kilit Yayınları.

T24. (21.01.2014). Rojava'nın özerkliği yolunda ilk deklarasyon Cizire'den. <https://t24.com.tr/haber/kurtler-bugun-rojavada-ozerklik-ilan-ediyor,248884>
Erişim tarihi: 05.05.2024

Yeniçağ. (30.06.2015). Murat Karayılan'dan "iç savaş" tehdidi!. <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/murat-karayilandan-ic-savas-tehdidi-116195h.htm> Erişim tarihi: 05.05.2024

Yılmaz. A (2020). Son diktatör. İstanbul: Vadi Yayınları.

**Pençe Operasyonlarının Güvenlikleştirme
Bağlamında Türkiye'nin Bölgesel Dış Politikasına
Etkisinin İncelenmesi**

Rukiye Sümeyye ŞAHİN

Yüksek Lisans Öğrencisi
Uludağ Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
rukisumeyyesahin@gmail.com

Bekir AYDENİZ

Yüksek Lisans Öğrencisi
Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
bekiraydeniz@gmail.com

Özet

Türkiye'nin bölgesel dış politikasında oynadığı rol özellikle PKK'ye karşı yürüttüğü Pençe Operasyonları'yla belirginleşmektedir. Bu çalışma, Türkiye'nin Kuzey Irak'taki askeri müdahalelerinin bölgesel dış politika üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme teorisi ve diğer güncel yaklaşımlar bağlamında ele alınmıştır. Türkiye'nin PKK'yi bir güvenlik tehdidi olarak görmesi ve bu tehdidi bertaraf etmek için askeri müdahaleleri "güvenlikleştirme" sürecine dahil etmesi, Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme teorisine uygun bir örnektir. Pençe Operasyonları, PKK'yı güvenlik gündemine taşıyarak Türkiye'nin bölgesel politikasını güvenlik odaklı bir şekilde şekillendirmiştir. Pençe Operasyonlarının bölgesel dış politika üzerindeki etkileri oldukça önemlidir. Operasyonlar, Türkiye'nin Kuzey Irak'taki askeri varlığıyla bölgede etkin bir aktör olduğunu gözler önüne sermiştir. Aynı zamanda, operasyonlar Türkiye'nin bölgesel güç dengelerine müdahale etme kapasitesini vurgulamıştır. Çalışmanın kapsamını genişletmek için, dış politika analizi kullanılmıştır. Pençe Operasyonlarının Türkiye'nin dış politikası üzerindeki etkilerini değerlendirirken, öncelikle Türkiye'nin bölgesel ve küresel aktörlerle ilişkilerindeki değişimlere odaklanılmalıdır. Operasyonların gerçekleştiği dönemde Türkiye'nin ABD, Rusya, Irak ve diğer komşu ülkelerle olan ilişkileri incelenmiştir. Özellikle ABD ile ilişkilerdeki karmaşık dinamikler, operasyonların Türkiye'nin dış politikasındaki yerini anlamak açısından kritik bir role sahiptir. Bununla birlikte operasyonların Türkiye'nin bölgesel güvenlik

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

stratejilerine etkisi de önemlidir. Pençe Operasyonlarıyla Türkiye'nin bölgesel güç dengelerine müdahale etme kapasitesi artmıştır. Dolayısıyla Türkiye'nin bölgedeki diğer aktörlerle ilişkilerini yeniden şekillendirebilme ve bölgesel güvenliğe yönelik politikalarında güç kazanma fırsatı sunmuştur. Aynı zamanda operasyonların Türkiye'nin bölgesel güvenliğine ve sınır güvenliğine olan etkilerini de değerlendirmek önemlidir. Kuzey Irak'taki istikrarsızlık, Türkiye'nin bölgedeki diğer aktörlerle olan iş birlikleri açısından sorun teşkil etmektedir. Bu bağlamda Türkiye hem kendi sınır güvenliği hem de bölgesel ilişkilerinin güvenliği açısından 2019 yılından itibaren istikrarlı bir şekilde Pençe Operasyonları'nı gerçekleştirmiştir. Pençe Operasyonları'nın Türkiye'nin bölgesel dış politikasına etkisinin, ülkenin ulusal güvenlik endişelerini vurgulayarak ve bölgesel güç dinamiklerindeki yerini pekiştirerek güvenikleştirme sürecine katkıda bulunduğu sonucuna varılmaktadır. Bu operasyonlar, Türkiye'nin bölgesel güvenlik politikasını şekillendiren ve ulusal çıkarlarını korumak için kullanılan önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güvenikleştirme, Kuzey Irak, Pençe Operasyonları, PKK, Terörle Mücadele.

Teröristin Psikolojisi: PKK Örnek Olay İncelemesi

Ali Hazer DENİZ

Avukat

Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans Mezunlu

alidnz73@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, PKK terör örgütünün yöneticilerinin, örgüt üyelerinin ve uzantılarının psikolojik yapısı örnek olay incelemesi temel alınarak etüd edilmiştir. PKK terör örgütünün Kürt milliyetçiliğini temel alan bir teorik temelde kurulup kurulmadığı, Markist-Leninist bir yapıya nasıl evrildiği; örgütün teorik ve eylemsel stratejilerinin analiz edilmesi bakımından önem taşımaktadır. Bu kapsamda; PKK terör örgütünün kurulmasından önceki dönemlerde teröristbaşı Abdullah Öcalan'ın biyografisinin ve o dönemdeki faaliyetlerinin incelenmesi terör örgütünün psikolojisine ve stratejisine yön veren saiklerin analiz edilmesine imkân sağlayacaktır. Kürtlerin özerklik taleplerinin kaynağının ve Kürt milliyetçilik söylemlerinin temelini belirlemek, tarihte Kürtlerin hangi imparatorluklarla ilintili oldukları, yakın tarihte hangi ülkelerin sömürgesi haline geldikleri, yabancı kaynakların Kürtlere ve PKK'ya ilişkin yaklaşımları; 20.yüzyılda Kürt milliyetçiliğinin çıkış noktasının değerlendirilmesi bakımından önemlidir. Kürt milliyetçiliği, Kürt sol akımların ana siyasi bir forma ve ideolojiye dönüşmesinde bir alt yapı olarak kullanılmıştır. Öcalan ilk olarak kürt milliyetçiliğine dayanan, geleneksel kürt feodal yapılanmasına karşıtlığıyla yola çıkmış fakat PKK 1993 yılından itibaren demokratik sosyalizm söylemini kullanmaya başlamıştır. Marksist-Leninist devrimci teorik söylem kısmi olarak terk edilerek kürt milliyetçiliği şemsiyesi altında hareket edilmesine olanak sağlayan yeni bir söylem alt yapısı oluşturulmuştur. Örgütün psikolojisinin ve stratejilerinin temelini etüd edilebilmesi için Öcalan'ın stratejilerini öğrencilik yıllarından başlayarak kapsamlı bir şekilde irdelenmek gerekir. Öcalan'ın 15 Şubat 1999 yılında yakalanmasından önceki dönemlerde ve öğrencilik yıllarında teorik alt yapıyı inşa etmesi, sonra da örgütü kurması, silahlı çatışma yöntemine geçmesi, gerilla yöntemlerini uygulaması ve sonradan demokratik sosyalizm söylemine geçmesini dönemler halinde incelemek gerekir. 1966-1980 yıllarında Öcalan Marksist-Leninist öğrenci gruplarıyla yoğun bir iletişim ve etkileşim içerisinde olmuştur. Bu dönem, teorik temelin kurulduğu ve ilerletildiği dönemdir. Yani bu sayede, Marksist-Leninist altyapının üzerine silahlı çatışma alt yapısı kurularak gerilla yöntemleri de pekiştirilip

İKİNCİ TERÖRİZM VE RADİKALLEŞME İLE MÜCADELE KONGRESİ

güçlendirilmiştir. 1980-1993 yıllarında, PKK Şam'a yerleşerek konumlanmış, gerilla kampları kurulmuş, gerillalar eğitilmiş ve yoğun silahlı çatışmalara girilmiştir. 1993-1999 yıllarında ise, Sovyetler Birliğinin yıkılmasıyla birlikte, Marksist-Leninist söylem kısmi olarak terk edilmiş ve demokratik sosyalizm enstrümanları kullanılarak günümüzdeki sahnenin temeline yön verilmiştir. Öcalan'ın Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesinde öğrenciliğinin ilk yıllarında bir teorisyen olarak kendisini geliştirmesi, sosyal ve kültürel aktivitelere katılması, Dev-Genç yapılanmasının içerisinde yer alması ve benzeri yapılanmalarla etkileşimiyle oluşmuştur. Öcalan'ın militan temeli ise; El Fetih ve Filistin Halk Kurtuluş Cephesi gibi örgüt ve partilerle bağlantısı sayesinde şekillenmiştir. Örgütün propaganda stratejisindeki terminolojisine bakıldığında, kendine özgü nitelik taşıyan ve klasik Marksist sosyalizmin Orta Doğu'ya özgü yorumu yapıldığı görülmektedir. Ancak bu yorumun pratikte, günümüzde de örgüt tarafından gerektiğinde yeni üye ve militan edinmek üzere kullanıldığı görülmektedir. PKK'nın eylemsel anlamda hız kazanmasına yardımcı olan etmenlerin yoksulluk, işsizlik, eğitimsizlik ve feodal nitelikteki geleneksel aşiret yapılanmaları olduğu gözardı edilmemelidir. Sonuç olarak; terör örgütleriyle mücadelede etkili askeri stratejilere ek olarak tarihsel, sosyolojik, kültürel ekonomik ve eğitimsel stratejiler geliştirilerek uygulamacılara ve karar alıcılara katkı sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: PKK Terör Örgütü, Terörist, Teröristin Psikolojisi, Örgütsel Psikoloji, Propaganda.